

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Ministeriö • 2023:11

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 540) tilinpäätös 2022

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:11

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 540) tilinpäätös 2022

Työ- ja elinkeinoministeriö Helsinki 2023

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-327-893-6

ISSN pdf: 1797-3562

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2023

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitoyksikön (KPY 540) tilinpäätös 2022

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 2023:11		Teema	Ministeriö
Julkaisija	Työ- ja elinkeinoministeriö		
Yhteisötekijä	Työ- ja elinkeinoministeriö		
Kieli	suomi	Sivumäärä	137

Tiivistelmä

Työ- ja elinkeinoministeriön kirjanpitoyksikön vuoden 2022 tilinpäätös koostuu toimintakertomuksesta, talousarvion toteutumista kuvaavista toteutumalaskelmista, tuottoja ja kuluja kuvaavasta tuotto- ja kululaskelmasta, tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavasta taseesta ja liitteenä ilmoitettavista tiedoista.

Tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus sisältää johdon katsauksen toimintaan sekä raportoinnin ministeriön toiminnan yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, kuvauksen toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä henkisten voimavarojen hallinnasta. Toimintakertomus sisältää myös sisäisen valvonnan arviointilausuman, kokonaisarviointien tulokset ja yhteenvedot väärinkäytöksistä.

Asiasanat tilinpäätös, talous, toimintakertomus, ministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, hallinto

ISBN PDF 978-952-327-893-6 **ISSN PDF** 1797-3562
Asianumero VN/1783/2023

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-893-6>

Bokslut för Arbets- och näringsministeriets bokföringsenhet 2022 (KPY 540)

Arbets- och näringsministeriets publikationer 2023:11		Tema	Ministeriet
Utgivare	Arbets- och näringsministeriet		
Utarbetad av	Arbets- och näringsministeriet		
Språk	finska	Sidantal	137

Referat

Bokslutet för 2022 för arbets- och näringsministeriets bokföringsenhet består av en verksamhetsberättelse, utfallskalkyler som redogör för utfallet av budgeten, en intäcks- och kostnads kalkyl som redogör för intäkterna och kostnaderna, en balansräkning som redogör för den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och uppgifter som lämnas i bilagor.

Den verksamhetsberättelse som ingår i bokslutet innehåller ledningens verksamhetsrapport, en rapport över de samhälleliga verkningarna av ministeriets verksamhet, en beskrivning av den funktionella effektiviteten, avkastningen och kvalitetsledningen samt om hanteringen av mänskliga resurser. Verksamhetsberättelsen innehåller också ett utlåtande om bedömningen av den interna kontrollen, resultaten av helhetsbedömningarna och sammanfattningar av oegentligheter.

Nyckelord bokslut, ekonomi, verksamhetsberättelse, ministeriet, arbets- och näringsministeriet, förvaltning

ISBN PDF	978-952-327-893-6	ISSN PDF	1797-3562
Ärendenummer	VN/1783/2023		

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-893-6>

Sisältö

1	Toimintakertomus	7
1.1	Johdon katsaus.....	7
1.2	Tuloksellisuus.....	9
1.3	Vaikuttavuus.....	16
1.3.1	Toiminnan vaikuttavuus.....	16
1.3.2	Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	40
1.4	Toiminnallinen tehokkuus.....	55
1.4.1	Toiminnan tuottavuus.....	56
1.4.2	Toiminnan taloudellisuus.....	63
1.4.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	68
1.4.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	70
1.5	Tuotokset ja laadunhallinta.....	72
1.5.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	72
1.5.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	72
1.6	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	72
1.7	Tilinpäätösanalyysi.....	77
1.7.1	Rahoituksen rakenne.....	77
1.7.2	Talousarvion toteutuminen.....	80
1.7.3	Tuotto- ja kululaskelma.....	88
1.7.4	Tase.....	91
1.8	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	92
1.9	Arviointien tulokset.....	93
1.10	Yhteenvedo havaituista väärinkäytöksistä.....	102
2	Talousarvion toteumalaskelma	103
3	Tuotto- ja kululaskelma	115
4	Tase	116

5	Liitetiedot	118
	Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta	118
	Liite 2 Nettoutetut tulot ja menot	119
	Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset	120
	Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat	121
	Liite 5 Henkilöstökulujen erittely	122
	Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset	122
	Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot	122
	Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut	123
	Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat	123
	Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset	124
	Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat	126
	Liite 12 Valtiontakaukset ja -takut sekä muut monivuotiset vastuut	128
	Liite 12.2 Muut monivuotiset vastuut	131
	Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	134
	Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	135
	Liite 15 Velan muutokset	136
	Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio	136
	Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot	136
	Liite 18 Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista	136
6	Allekirjoitukset	137

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Vuonna 2022 työ- ja elinkeinoministeriön toimintaympäristöä hallitsi siirtyminen yhdestä kriisikaudesta, pandemia-aikakaudesta, toiseen eli Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan aikakauteen.

Ei kahta kriisiä ilman kolmatta ja neljättä: tilannetta on alettu kutsua monikriisiksi (engl. polycrisis). Energiakriisi on jo nyt yhdessä talouden vakauskriisin eli inflaation kiihtymisen ja korkojen nousun kanssa isoksi osaksi syöneet koronan jälkeisen uuden kasvun ja investointiaallon edellytykset. Tilanne on herkkä: keskuspankit kiristänevät rahapolitiikkaa siinä määrin, että talous voi mennä taantumaan ennen kuin inflaatio laskee lähelle 2 prosentin tavoitetta.

Epävarmuutta lisäävät kriisien rinnalla muun muassa maailmankaupan hiipuminen, Kiinan talouden ongelmat, pankkijärjestelmän epävakaus euroalueella ja velkaantuminen niin kehittyneillä kuin kehittyvillä markkinoilla. Inflaatio on kiihtynyt korkeimmaksi 40 vuoteen. Hintojen ja korkojen nousu ja sen jatkuminen heikentävät yritysten vakavaraisuutta ja investointihalukkuutta. Suomen vientimarkkinat supistuvat muun muassa Saksassa, joka on tärkein kauppakumppanimme.

Suomalainen elinkeinoelämä selvisi pandemia-ajan ongelmista verrattain vähin vaurioin. Tärkeässä roolissa olivat kohdennetut yritystuet elinkeinon rajoituksista kärsiville yrityksille. Pandemia-aikana merkittävään asemaan nousi huoltovarmuus, minkä turvaamisessa työ- ja elinkeinohallinto pystyi osaltaan varmistamaan muun muassa kriittisten tuotteiden ja palvelujen saatavuuden. Erityisesti hyökkäyssodan seurauksena Venäjän energia-toimitusten tyrehtyttyä kohtuuhintaisen energian, ennen muuta sähkön saatavuuden, turvaaminen korostui.

Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla laadittiin valtioneuvoston ensimmäinen parlamentaarinen huoltovarmuusselonteko, joka annettiin eduskunnalle 15.9.2022. Selonteon kehittämislinjaukset liittyvät huoltovarmuuden taloudellisten resurssien varmistamiseen, ajantasaiseen sääntelyyn, sektorikohtaiseen varautumiseen, osaamisen varmistamiseen, yhteistyön ja verkostomallin kehittämiseen sekä yhteiskunnallisen vuoropuhelun kehittämiseen.

Sulku- ja rajoitustoimien leimaaman vuoden 2020 70,7 prosentin työllisyydestä alettiin toipua nopeasti ja vuonna 2021 saavutettiin 72,3 prosentin työllisyysaste. Työllisyysasteen kasvu jatkui vuonna 2022 ja nousi 73,8 prosenttiin 15–64-vuotiaasta väestöstä. Myönteinen kehitys näkyi myös työttömyysasteessa, joka laski edellisvuoden 7,7 prosentista 6,8 prosenttiin.

Työvoiman saatavuushaasteet lisääntyivät kuitenkin entisestään. Tähän haasteeseen vastattiin edistämällä työperusteista maahanmuuttoa, edistämällä aktiivisella työvoimapolitiikalla työmarkkinoiden ulkopuolella olevan työvoiman pääsyä työmarkkinoille ja kannustamalla työurien pidentämiseen. Työelämän sääntelyn kehittämisessä painopiste oli työsuhteisen ja yrittäjäsuhteisen työn rajapinnan tarkastelussa, alustatyössä sekä työntekijän aseman parantamisessa työvoiman väärinkäyttöön liittyvissä tilanteissa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan huolena taantumien uhan rinnalla on se, että rahapolitiikan kiristäminen voi vähentää yritysten investointeja. Inflaation myötä 4 prosentin t&k-intensiteettitavoite ja euromääräinen tavoite karkaavat kauemmas, julkisen talouden epätasapaino kasvaa ja julkisen t&k-tuen reaalin vaikutus heikkenee, toisin sanoen samalla euromäärällä tehdään vähemmän t&k:ta.

Globaaleista epävarmuustekijöistä johtuen elinkeinoelämän toimintaedellytyksien turvaaminen nousi vuoden aikana keskiöön ja siinä onnistuttiin varsin hyvin. Tästä osaltaan kertoo teollisuustuotannon sekä Suomen viennin positiivinen kehitys. Energian saatavuuden tyrehtyminen Venäjältä käynnisti voimakkaan panostuksen uusiutuvan energian tuotannon, ennen muuta tuulivoiman, lisäämiseen, minkä ansiosta ns. vihreä siirtymä vauhdittui selvästi.

Vihreän siirtymän voimistuminen ja poliittinen paine vauhdittavat talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalin hyvinvointiyhteiskunnan toteutumista. Mittavien investointien ja elinkeinoelämän uudistumisen tarve on ilmeinen. Suomella on kunnianhimoinen tavoite kuulua kärkimaiden joukkoon muun muassa vety- ja kiertotaloudessa, päästöttömissä energijärjestelmissä, energiatehokkuudessa ja fossiilittomassa liikenteessä. Digitalisaation (mm. 6G, tekoäly, kvanttilaskenta) osalta Suomella on hyvät edellytykset hyödyntää uusia teknologiaosaamiseen perustuvia liiketoimintamahdollisuuksia ja luoda koko yhteiskuntaa palvelevia ratkaisuja.

Työtyytyväisyys työ- ja elinkeinohallinnossa pysyi kertomusvuonna hyvällä tasolla poikkeavista olosuhteista huolimatta.

1.2 Tuloksellisuus

Hallitusohjelman toimeenpano jatkui laajalla rintamalla.

Uudistuminen ja vähähiilisyys

Energia- ja ilmastotoimien painopisteenä on johdonmukainen siirtymä kohti ilmasto-neutraalia taloutta. Ministeriö koordinoi ilmastopolitiikan kokonaisuudessa muun muassa toimialojen vähähiilitiekarttojen valmistelua. Biokaasuohjelman toteutusta on jatkettu. Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla laadittava kansallinen ilmasto- ja energiastrategia valmistui kesäkuussa. Investointitukea kohdistettiin ensisijaisesti uuden teknologian energiahankkeisiin. EU:n puhtaan energian paketin säädösten toimeenpano eteni sähkö-markkinoidecn, energiatehokkuuden ja uusiutuvan energian osalta. Puhdasta energiaa edistettiin myös monilla kansainvälisillä foorumeilla.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa tavoitteeksi on täsmennetty hiili-neutraali Suomi 2035. Suomen hiilineutraaliustavoite tarkoittaa, että kasvihuonekaasu-päästöjen ja hiilinielujen tulee olla samalla tasolla vuonna 2035 ja siitä eteenpäin nielujen tulee olla päästöjä suuremmat. Ilmasto- ja energiastrategiassa esitetyn arvion mukaan hiilineutraalius vuonna 2035 voidaan saavuttaa politiikkaskenaariossa päätetyin toimin, mikäli sekä Raahan terästehtaan masuunien käytöstä poistaminen ilmoitetun mukaisesti vuonna 2030 että maatalouden uusien päästövähennystavoite päästöjen vähentämisestä 29 prosentilla vuoden 2019 tasosta vuoteen 2035 mennessä toteutuvat.

Digivihreä siirtymä

Digivihreä siirtymä on suomalaisen elinkeinorakenteen voimakkain muutosvoima. Ilmastonmuutokseen ja yhä enenevässä määrin myös luonnon monimuotoisuuden liittyvät haasteet ajavat suomalaisen teollisuuden ja toimialojen uudistumista.

Suomalainen elinkeinoelämä on tunnistanut vähähiilisyiden tarjoamat liiketoiminta-mahdollisuudet. Työ- ja elinkeinoministeriö on eri tavoin edistänyt suomalaisyritysten globaalin kädenjälkivaikuksen kasvua.

Työ- ja elinkeinoministeriö on jatkanut toimialakohtaisten vähähiilisyiden tiekarttojen toimeenpanoa toteuttamalla Suomen kestävä kasvun ohjelmaa. Ohjelmasta kohdistetaan Suomen mittakaavassa poikkeuksellisen vahva julkinen rahoitus vihreän siirtymän hankkeiden edistämiseen. Fossiilisista polttoaineista luopumista vauhdittaa entisesään hallituksen varautumisen ministeriryhmän keväällä 2022 tekemä päätös vihreän siirtymän investointien lisärahoituksesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö on ottanut aktiivisen roolin elinkeinoelämän vihreän siirtymän vauhdittajana, tuottamalla ajantasaista tilannekuvaa kestävästä rahoituksen kehityksestä, ohjaamalla hallinnonalan yritysrahoittajien toimintaa ja luomalla siirtymää tukevaa säädösympäristöä.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan (t&k) -tavoite

Parlamentaarinen TKI-työryhmä (tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan työryhmä) sitoutui joulukuussa 2021 tavoitteeseen nostaa t&k-intensiteetti (t&k-menojen bkt-osuus) 4 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Ryhmän suosituksen mukaisesti valmisteltiin laki valtion T&K-rahoituksesta, joka tulee voimaan 1.1.2023 ja, jolla valtio sitoutuu vuosittaiseen T&K-rahoituksen lisäämiseen vuoteen 2030 asti (lisäys + 260 miljoonaa euroa vuodessa). Lakia täydentää parlamentaarisessa TKI-työryhmässä valmistelussa oleva monivuotinen T&K-rahoitussuunnitelma. Neljän prosentin tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että myös yksityinen sektori lisää omia T&K-panostuksiaan.

Joulukuussa 2021 päivitetyn kansallisen TKI-tiekartan toimeenpano eteni, mutta erityisesti kumppanuusmallissa on vielä kehitettävää. Erityisesti Business Finlandin ja Suomen Akatemian yhteistyö edellyttää edelleen tiivistämistä. Riskinä on, että huolimatta parlamentaarisesta konsensuksesta, T&K-rahoituslaista ja T&K-rahoituksen monivuotisesta suunnitelmasta, T&K-panostusten lisäykseen ei sitouduta nykyisessä taloustilanteessa. T&K-menojen kasvu tavoitellusti olisi välttämätöntä, jotta voidaan vauhdittaa yritysten uudistumista, vahvistaa osaamista ja rakentaa kansainvälisesti houkuttelevia, vienti-orientoituneita innovaatio- ja liiketoimintaekosysteemejä.

T&K-tavoitetta tukevat erityisesti kansallisen aineettomien oikeuksien (IPR) strategian toimeenpano ja innovatiivisten julkisten hankintojen toimenpideohjelman toteutus. IPR-strategiaa koskeva VnPP annettiin maaliskuussa 2021 ja strategian toimeenpanoa ohjaava ohjausryhmän on asetettu. Myös patenttilain kokonaisuudistusta valmisteleva työryhmä aloitti toimintansa keväällä 2021. Innovatiivisten julkisten hankintojen KEINO-osaamiskeskus toimii aktiivisesti ja sen palveluille on paljon kysyntää, mutta rahoitus (vuositasolla 2 miljoonaa euroa) on varmistettu vain alkuvuoteen 2024.

Työllisyys ja yrittäjyys sekä yritysten erityisrahoitus

Työllisyysasteen nousu jatkui vuoden 2021 72,3 prosentin tasolta 73,8 prosenttiin. Työttömyysaste laski 7,7 prosentista 6,8 prosenttiin. Työttömien työnhakijoiden määrä laski 250 000 henkilöön (2021 299 000 hlöä). Määrän pienentyminen aiheutui sekä työttömien että lomautettujen määrän vähenemisestä. Pitkäaikaistyöttömyys väheni vuoden 2021 noin 107 000 henkilön tasolta noin 95 000 henkilön tasolle. Työttömyys laski kaikissa ikäluokissa.

Taulukko 1. Talouden ja työllisyyden avainluvut vuosina 2020–2022

	2020 toteuma	2021 toteuma	2022 arvio	2022 toteuma
BKT:n määrän muutos(%)	-2,4	3,0	1,7	-
Työttömyysaste (%)	7,7	7,7	7,2	6,8
Työllisyysaste (%)	70,7	72,3	72,6	73,8
Kasvuyritysten lukumäärä	991	>1 000	>1 100	-
Työn tuottavuus, muutos (%)	3	0	0,4	-
Tavaroiden ja viennin osuus BKT:sta (%)	35,8	39,2	43,0	-

Uusien avoimien työpaikkojen määrä julkisessa työnvälityksessä nousi vuoden 2021 noin 1 010 000 työpaikan tasolta noin 1 176 000 työpaikkaan.

Tilastokeskuksen vuoden 2021 alusta toteutetun työvoimatutkimuksen menetelmä-uudistuksen vuoksi myös aiempien vuosien toteumaluvut ovat muuttuneet. 15–64 -vuotiaan väestön työllisyysaste laski uudistuksen seurauksena noin prosenttiyksikön. Siten vuosille 2021–2022 asetetut tavoiteluvut ovat noin prosenttiyksikön verran korkeampia suhteessa uusittuihin toteumalukuihin, koska ne on asetettu vanhan menetelmän mukaisen sarjan perusteella. Vuonna 2022 työllisyys kehittyi Suomessa positiiviseen suuntaan. Työttömien työnhakijoiden keskimääräinen työttömyyden kesto kuitenkin pitkittyi. Aiempien vuosien tapaan työllisyysaste katsotaan kuukausikeskiarvona ikäryhmän 15–64 -vuotiaat työllisyysasteesta ja työttömyysaste kuukausikeskiarvona 15–74 -vuotiaiden ikäryhmästä.

Tavoitteet jatkuvien työttömyysjaksojen keskimääräisestä kestosta sekä enintään kolme kuukautta jatkuneiden työttömyysjaksojen osuudessa eivät täyttyneet. Taustalla on työttömyysjaksojen pitkittyminen niiden osalta, jotka jäävät työttömyyteen. Työmarkkinat ovat jakautuneet toisaalta hyvin työllistyyviin ja niihin, jotka jäävät pitkäksi ajaksi työttömäksi. Työttömien määrä laski huomattavasti saavuttaen lähes COVID-19 -pandemiaa edeltäneen vuoden 2019 tason. Avointen työpaikkojen määrän kasvu jatkui vuonna 2022 ja pula osavasta työvoimasta kasvoi edelleen.

Osaamisen ja työvoiman kohtaannon parantamiseksi ja työelämän kehittämiseksi on toimeenpantu jatkuvan oppimisen uudistuksen linjaisia. Toimeenpano on tapahtunut pääosin RRF-rahoitusta hyödyntäen. Jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden toteuttamista jatkettiin. TYÖ2030-ohjelman toimeenpanoa on jatkettu suunnitelmallisesti. Hanke päättyy maaliskuussa 2023. Tiivistä poikkihallinnollista yhteistyötä on jatkettu RRF-hankkeiden toimeenpanossa kuten, ennakointitoiminnassa, digitaalisten ekosysteemien edistämisessä sekä ohjauksen kehittämisessä ja osaamisen tunnistamisessa. Ohjaamoiden toiminnan tukemiseksi on kunnille ollut käytettävissä RRF -määrärahoja.

Yritysten erityisrahoitus

EU-rahoitusinstrumentteja hyödynnettiin tavoitteiden mukaan erityisrahoitusyhtiöiden toimesta (Finnvera Oyj (Finnvera) ja Suomen Teollisuussijoitus Oy (Tesi)).

Valtion erityisrahoitusyhtiö Finnveran rahoitusta ja riskienhallintaa on kehitetty vuoden 2022 aikana yritysten kasvun, viennin ja digivihreän siirtymän edistämiseksi. Syysistunto-kaudella 2022 annettiin kolme Finnveraa koskevaa hallituksen esitystä eduskunnalle. Säädöshankkeet koskivat Finnveran rahoitusvalvonnan siirtoa Finanssivalvontaa sekä vientitakuutoiminnan kehittämistä.

Kotimaisen omistamisen ohjelman (KOO) toimenpide-ehdotuksista on toteutettu lyhyen tähtäimen toimenpiteistä erityisesti rahoitukseen (FV, BFVC, ELY, mukaan lukien EU-rahoitus) muun muassa enkeleiden kansasijoitusrahasto (KSR) sekä omistajanvaihdoksiin liittyviä aloitteita. Muita aloitteita ovat muun muassa keskisuurten yritysten kasvun strategia, Tesin ja pääomasijoitusmarkkinan analyysi ja henkilöstörahostolain muutos. Osaa toimenpiteistä tullaan esittämään HaO-valmisteluun.

Yritysten viennin ja kansainvälisen kasvun edistäminen

Maailmankauppaa ja vientimarkkinoita leimasivat vuonna 2022 Venäjän aloittaman sodan kärjistävä energiakriisi ja kustannusten nopea nousu. Isku suomalaisten yritysten menestykseen maailmanmarkkinoilla oli sekä suora sulaneen Venäjän-kaupan ja -liiketoiminnan ja energiahintojen muodossa että epäsuora Euroopan päävientimarkkinoiden kautta. Teollisuuden komponenttipula sekä logistiikkaongelmat ja logistiikan hintojen nousu rasittivat yrityksiä edelleen vuonna 2022. Näiden ja taustalla olevan globaalien suurvaltapolitiikan kärjistymisen tuloksena yritykset tehostivat toimiaan tuotantoketjujen vakauttamiseksi ja monipuolistamiseksi. Toisaalta teknologiayhteistyölle ja puolustusteollisuudelle avautui NATO-hakijamaa-aseaman ja kansainvälisen tilanteen muutoksen myötä ovia uusiin kumppanuuksiin.

Koronapandemian jälkeen työ- ja elinkeinoministeriön kansainvälinen yhteistyö palautui pitkälti aiempiin malleihin lukuun ottamatta sodan käynnistänyttä Venäjää ja matkustusrajoituksia yhä lähes vuoden loppuun jatkanutta Kiinaa. Työ- ja elinkeinoministeriö on yhdessä hallinnonalan ja sidosryhmien kanssa edistänyt kaupallistaloudellisia yhteistyösuhteita ja viranomaisyhteyksiä keskeisten kumppanimaiden kanssa niin Euroopassa, Aasiassa, Persianlahden alueella kuin Pohjois- ja Latinalaisessa Amerikassa. Ministeriö on jatkanut analyysiään globaalien arvoketjujen ja asiakkaalle syntyvän arvon tekijöiden ymmärtämiseksi politiikkasuunnittelussa ja hallinnonalan ohjauksessa. Innovaatiot ja yritysrahoitus -osasto on muun muassa osallistunut Kiina-viennin ja tuontiriippuvuuksien selvittämiseen, puolijohteiden ja arvoketjujen muutosten selvityksiin sekä EU ja kansainväliset asiayksikön johtamaan Brexitin vaikutusten seurantaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön ja ulkoministeriön hallinnonalalla kansainvälistymispalveluita tarjoavien julkisten toimijoiden muodostama Team Finland -verkosto kumppaneineen tarjoaa kansainvälistyville yrityksille sujuvan palveluketjun neuvonnasta rahoitukseen sekä tukee kansainvälisesti verkostoitumista ja vaikuttamista. Verkosto on auttanut yrityksiä lunastamaan paikkansa muuttuvissa globaaleissa arvoverkostoissa ja hyötymään niiden tarjoamista kasvumahdollisuuksista. Business Finland ja ulkoministeriö ovat jatkaneet Team Finland -ulkomaanverkoston toiminnan kehittämistä yhteistoimintamalliin perustuen. Ne ovat vahvistaneet verkostoa yhteiseen strategiseen suunnitelmaan pohjautuen suomalaisten yritysten kasvun mahdollisuuksien kannalta tärkeillä markkinoilla.

Team Finland -kansainvälistymispalveluiden kokonaisuutta ja sidosryhmäyhteistyötä elinkeinoelämän kanssa on kehitetty osana Marinin hallitusohjelman viennin ja kansainvälisen kasvun ohjelmaa, joka saatettiin loppuun vuoden 2022 aikana. Ohjelman puitteissa kehitetyssä Team Finland -palvelupolkutyössä kuvataan verkoston tarjoamat palvelut selkeänä, yhteensopivana kokonaisuutena yrityksen näkökulmasta, mikä tukee yrityksiä tunnistamaan heidän tarpeeseensa ja kansainvälistymisvaiheeseen sopivat palvelut. Ohjelman tuloksena on muun muassa kehitetty digitaalisia kansainvälistymispalveluja, perustettu yrityksille suunnattu EU- ja kansainvälisen rahoituksen keskitetty neuvontapalvelu Business Finlandiin ja aktivoitu suomalaisyritysten yhteistarjoamia ja kokonaisratkaisuja sekä niiden kytkeytymistä globaaleihin kysyntävetoisin ekosysteemeihin. Läpileikkaavasti ohjelmassa on vauhditettu vähähiilisyys- ja ilmatoratkaisujen vientiä ja maakuva. Lisäksi ohjelmassa edistetty viennin rahoituksen työkaluja ja kestävä rahoituksen roolia ilmastotavoitteiden ja kestävä kasvun edistämisessä. Näin on parannettu erityisesti pienten vientihankkeiden sekä pienten ja keskisuurten yritysten vientimahdollisuuksia.

Kesäkuussa valmistuneen Team Finland -arviointitutkimuksen pohjalta käynnistettiin elokuussa Team Finland -strategian päivitys, jossa tavoitellaan aiempaa vahvemmin strategisia temaattisia ja maavalintoja Team Finland -toiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi.

Matkailu

Suomen matkailustrategia 2022–2028 päivitettiin yhdessä ministeriöiden ja muiden sidosryhmien kanssa vastaamaan toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia.

Elinkeinoministerin puheenjohtama Matkailufoorumi kokousti työsuunnitelman mukaisesti neljä kertaa ja osallistui aktiivisesti Suomen matkailustrategian päivitystyöhön. Toimintavuonna toteutettiin Suomen matkailustrategian 2022–2028 ja hallitusohjelmaan kirjatun matkailun kansallisen ohjelman toimenpiteinä selvitykset matkailun aluetaloudellisista vaikutuksista ja matkailutyöllisyyden tilannekuvasta. Lisäksi tuettiin kotimaanmatkailua edistävää kampanjaa ja järjestettiin yhdessä matkailun uuden toimialapäällikön kanssa matkailun rahoittajille suunnatut tilaisuudet matkailurahoituksen ja matkailuhankkeiden koordinaation tehostamiseen liityen.

Toimintavuonna osallistuttiin hallitusohjelmaan kirjattujen kulttuurimatkailun tiekartan (opetus- ja kulttuuriministeriö) ja kalastusmatkailun kehittämisohjelman (maa- ja metsätalousministeriö) laadintaan. Lisäksi toteutettiin alueellisten matkailun kehittämishankkeiden arviointi yhdessä rahoittavina viranomaisina toimivien maakunnan liittojen kanssa. Matkailuinvestoinnin osalta osallistuttiin Suomen kestävän kasvun ohjelman (RRP) hallinnointiin sekä tuettiin Business Finlandia investoinnin toteuttamisessa.

Toimintavuonna tehtiin aktiivisesti kansainvälistä yhteistyötä matkailustrategian tavoitteiden ja sisältöjen edistämiseksi. EU-tason matkailuyhteistyössä valmisteltiin EU:n uusi matkailustrategia (neuvoston matkailupäätelmät) ja käynnistettiin neuvoston yleisnäkemyksen laadinta komission asetusehdotukseen lyhytaikaisia vuokramajoituspalveluja koskevien tietojen keruusta ja jakamisesta.

OECD:n matkailuyhteistyössä valmisteltiin ja julkaistiin OECD Trends and Policies -julkaisu. Pohjoismaisessa yhteistyössä jatkettiin pohjoismaisen matkailuyhteistyösuunnitelman toimeenpanoa, jota tukemaan ministeriö käynnisti Pohjoismaisen ministerineuvoston rahoituksella selvityksen kotimaanmatkailun hyvistä käytänteistä Pohjoismaissa. Toimintavuonna käynnistyi Suomen puheenjohtajuus Barentsin euroarktisen neuvoston matkailutyöryhmässä.

Kestävä kehitys

Työ- ja elinkeinoministeriö edistää sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävästä kehitystä sekä globaaleja kestävän kehityksen tavoitteita (Agenda 2030). Ministeriö raportoi vastuullisuusraportissaan em. SDG-tavoitteista seuraavat: uusiutuva energia (SDG7), ihmisarvoinen työ ja kestävä kasvu (SDG8), innovaatiot ja kestävä teollistuminen (SDG9) sekä ilmastonmuutoksen torjunta (SDG13).

Ministeriö on laatinut kestävän kehityksen linjauksen, jossa erityiset kestävän kehityksen painopisteet ovat ilmastokestävään talouteen siirtyminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, ihmisarvoisen työn ja reilujen työmarkkinoiden edistäminen, innovaatioista kestävä kasvua, sekä alueiden kehittäminen ja ihmisten osallisuus. Ministeriön eri rahoitusinstrumentit edistävät näiden painopisteiden toteuttamista.

Tekoäly 4.0 -ohjelma

Elinkeinoministeri Lintilä asetti Tekoäly 4.0 -ohjelman ohjausryhmän (puheenjohtaja Jussi Herlin, Kone Oyj) 11.11.2020 ohjelman valmisteluvaiheen perusteella. Ohjausryhmän tehtäväksi asetettiin muodostaa tilannekuva ja tehdä ehdotus neljännen teollisen vallankumouksen ja siihen liittyvän edistykseellisen digitalisaation nyky- ja tavoitetilasta sekä tehdä ehdotuksia tarvittavista toimenpiteistä Suomessa.

Erityistä huomiota ohjelmassa on kiinnitetty pk-yritysten arvonaluonnin uusiutumiseen, kestävyystavoitteiden saavuttamista tukevien digi-investointien lisäämiseen ja eurooppalaiseen yhteistyöhön strategisten kyvykkyyksien vahvistamisessa. Alatyöryhmien tehtävänä on ollut lisäksi edistää teollisen liiketoiminnan piirissä kansallisen verkostojen verkoston muodostumista, joka mahdollistaisi kestävään digitalisaatioon tähtäävien toimenpiteiden kokoamisen ja niiden hajautetun toimeenpanon verkostojen kautta.

Viiden temaattisen alatyöryhmän syksyn 2021 työn tulokset esiteltiin 15.12.2021 julkaistussa ohjelman toisessa väliraportissa. Temaattiset alatyöryhmät työstivät toimenpide-ehdotuksia kevään ja alkusyksyn 2022 aikana, ja ohjelman loppuraportti toimenpide-ehdotuksineen ”Suomi kaksoisiirtymän suunnannäyttäjänä – Tekoäly 4.0 -ohjelman loppuraportti” luovutettiin ministeri Lintilälle 24.10.2022.

Loppuraportissa Tekoäly 4.0 -ohjelman vision ”Suomesta voittaja kaksoisiirtymässä”, saavuttamiseksi tunnistettiin kolme kehitysalueita: Kärkiteknologioihin kohdistuvan korkeatasoisen TKI-toiminnan vahvistaminen, Pk-yritysten digitalisaation edistäminen ja datatalouden hyödyntämisen kasvattaminen, EU-vaikuttavuuden lisääminen.

Tekoäly 4.0 ohjelmassa tunnistetut kehitysalueet toimivat perustana yritysten digitalisaatio osa-alueelle hallinnonalojen rajat ylittävässä yhteistyössä valmistellussa digitaalisessa kompassissa, josta valtioneuvosto antoi selonteon eduskunnalle. Eurooppalaiseen digitaalinen vuosikymmen 2030 -politiikkaohjelmaan linkittyvä digitaalinen kompassi ohjaa kehitystyötä ja vahvistaa yhteistä ymmärrystä digitalisaation ja datatalouden hyödyistä ja käsitteistä. Työ- ja elinkeinoministeriön osuus tuotettiin yhteistyössä yli osastorajojen.

Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

Kotouttamistoimien uudistamistarpeista laaditun selonteon eduskuntakäsittelyn pohjalta on valmisteltu hallituksen esitys kotoutumislain ja muun tarvittavan lainsäädännön uudistamiseksi. Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 6.10.2022. Lisäksi on valmisteltu kaksi muuta hallituksen esitystä kotoutumislain muuttamiseksi. Toinen esitys liittyy sote-uudistukseen ja se annettiin eduskunnalle 25.5.2022 (HE 84/2022 vp). Muutos tulee voimaan 1.1.2023. Toinen esitys liittyy tilapäistä suojelua saavien kotoutumista edistävien palvelujen turvaamiseen ja se annettiin eduskunnalle 15.9.2022 (HE 135/2022 vp). Muutos tulee voimaan 1.3.2023.

Maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkua on viranomaisyhteistyönä tehostettu ja kotouttamistoimien työelämälähtöisyyttä on vahvistettu. Maahanmuuttaneiden työllisyyden osalta tilanne vaikuttaa paremmalta kuin aikoihin. Vuoden 2021 lopussa ulkomaalaisten ja ulkomaalaistaustaisten työllisyysaste oli korkeammalla kuin kertaakaan aiemmin. Myönteinen trendi vaikuttaa jatkuneen myös vuoden 2022 aikana.

Vuonna 2020 käynnistetyn ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishankkeen tavoitteena on työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupien keskimääräisen käsittelyajan lyheneminen asteittain yhteen kuukauteen. Kesäkuussa 2022 otettiin käyttöön pikakaista sekä D-viisumi erityisasiantuntijoille, kasvuyrittäjille ja heidän perheenjäsenilleen. Joulukuussa 2022 palvelulupausta laajennettiin koskemaan yritysten ylintä ja keskijohtoa. Pikakaistan palvelulupauksena on oleskelulupapäätöksen saaminen 14 vuorokauden kuluessa ja D-viisumi mahdollistaa maahan saapumisen heti sen jälkeen kun, oleskelulupa on myönnetty. Enintään 14 vuorokautta käsittelyaikatavoite on saavutettu ja se on jopa reilusti alitettu. Hallituskauden aikana työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupahakemusten käsittelyajat ovat nopeutuneet keskimäärin noin 56 prosenttia, samalla kun hakemusten määrät ovat nousseet tasaisesti. Vuonna 2022 työperusteisia ensimmäisiä hakemuksia oli 50 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021 ja 75 prosenttia enemmän kuin vuonna 2019. Tänä hallituskautena Maahanmuuttoviraston tuottavuus on noussut työperusteisten oleskelulupien käsittelyn osalta noin 25–30 prosenttia, ja sen voidaan olettaa edelleen nousevan asteittain käyttöönotettavien uudistusten myötä.

Osaajien maahanmuutto on selvästi lisääntynyt ja käsittelyajat lyhentyneet kaikissa työ- ja koulutusperusteisissa luvissa, mutta kuukauden keskimääräiseen käsittelyaikaan ei ole kaikkien lupakategorioiden osalta vielä päästy. Work in Finland -toiminnon käynnistys etenee toimintasuunnitelman mukaisesti. Opiskelijoita koskeva lainsäädäntö uudistettiin huhtikuussa 2022 mukaan lukien lupa koko tutkinnon ajaksi ja sen jälkeen työnhakulupa kahdeksi vuodeksi.

1.3 Vaikuttavuus

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Uudistuminen ja vähähiilisyys

Työ- ja elinkeinoministeriö on jatkanut EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) kehityksessä tehtäviä investointien ja uudistuksien toimeenpanoa yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriö -konsernin muiden toimijoiden kanssa. RRF-panostuksilla edistetään erityisesti vihreää ja digitaalista siirtymää samoin kuin työllisyyttä ja osaamisen vahvistamista. RRF-panostuksia on valmisteltu ja toteutettu osana Suomen kestävä kasvun ohjelmaa, jonka valtioneuvosto hyväksyi 27.5.2021. Suomen lopullisen RRF-enimmäissaannon varmistuttua kestävä kasvun ministerityöryhmä linjasi muutoksista Suomen kestävä kasvun ohjelmaan ja sen sisältämään Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan kesäkuussa 2022. Muutokset vietiin valtioneuvoston päätettäväksi tammikuussa 2023. Muutosten jälkeen Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman RRF-kokonaispanostukset ovat 1,822 miljardia euroa, josta 1,0 miljardia euroa työ- ja elinkeinoministeriön talousarvio-
momentin puitteissa toteutettaviin toimenpiteisiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö laati yhdessä hallinnonalan yritysrahoittajien (Business Finland, Finnvera Oyj, Suomen Teollisuussijoitus Oy ja Ilmastorahasto Oy) kanssa muistion Vihreän siirtymän rahoitus kasvupolitiikan osana (TEM-julkaisu 2022:41). Muistio antaa tilannekuvan kestävän rahoituksen markkinan kehityksestä sekä strategisen näkemyksen toimenpiteistä, joilla työ- ja elinkeinoministeriön politiikkatoimet sekä yritysrahoitus ja -tuet tukevat synergisesti yritysten vihreää siirtymää ja kestävää kasvua. Tämä työ tukee hallitusohjelman tavoitetta Suomen hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä, Viennin ja kansainvälisen kasvun (VKK) ohjelman toimenpidettä kiertotalouden ja vähähiilisuuden rahoitukseen liittyen sekä kiertotalouden strategista ohjelmaa koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen tehtävää vähähiilisen kiertotalouden rahoituksen edistämiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon yritysrahoittajat jatkavat ViSiRa-yhteistyötä, toteuttaen mm. yrityksille suunnattuja tilaisuuksia vihreän siirtymän rahoituksesta, eri puolilla maata.

Työ- ja elinkeinoministeriö oli myös mukana kolmen ministeriön yhteisessä vihreän siirtymän rahoituksen työryhmän työssä. Vihreä siirtymä merkitsee ryhmän loppuraportin mukaan järjestelmätason muutosta ja lisää myös kysyntää kestäville ratkaisuille ympäri maailman, mikä luo mahdollisuuksia suomalaisille yrityksille. Suomi voi parhaiten hyötyä siirtymästä, kun se tekee pitkäjänteistä politiikkaa ja luo ennustettavan investointiympäristön.

Työ- ja elinkeinoministeriö ja Business Finland ovat omalta osaltaan panneet toimeen Suomen kestävän kasvun ohjelmaa. Valtaosa ohjelmaan kuuluvista rahoitushauista on alkuperäisen suunnitelman mukaisesti toteutettu vuoden 2022 loppuun mennessä. Myös iso osa ohjelmaan liittyvistä rahoituspäätöksistä on jo tehty. Teollisuuden vihreän siirtymän osuudessa ohjelmasta rahoitettiin vuoden 2022 aikana neljää vetyyn ja hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen liittyvää hanketta 127 miljoonalla eurolla. Akkualan hankkeita lukuun ottamatta kaikki keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttöä ja kierrätystä edistävien investointien rahoituspäätökset on vuoden 2022 loppuun mennessä tehty. Teollisuuden prosessien suoraan sähköistämiseen ja vähähiilistämiseen liittyvä jatkohaku sen sijaan avataan vuoden 2023 alkupuolella.

Akkualan kansallinen yhteistyöelin jatkoi toisena toimintavuotenaan akkustrategian toimeenpanoa strategiassa tehtyjen linjausten mukaan. Kansallisen akkustrategian toimeenpanon painopistealueita vuonna 2022 olivat alan investointien tukeminen yhdessä Business Finlandin Invest In -toiminnon kanssa ja akkualan viennin edistäminen. Osaavan työvoiman saatavuutta edistettiin alan koulutuksen kysyntää ja tarjontaa kartoittaneen selvityksen ja sen pohjalta käynnistettyjen toimenpiteiden kautta. Akku- ja sähköistymisalalan koulutustarjonnan kehittämisessä tehtiin yhteistyötä yliopistojen ja oppilaitosten kanssa.

Akkualan sääntelyyn liittyvä työ keskittyi EU:n tulevan akkuasetuksen valmistelun tukemiseen ympäristöministeriön toimiessa vastuuministerinä. Myös akkuteollisuuden investointihankkeiden luvutukseen liittyviä kysymyksiä ratkottiin työ- ja elinkeinoministeriön mahdollisuuksien puitteissa.

Työ- ja elinkeinoministeriö jatkoi kansallisen kiertotalouden edistysohjelman toteuttamista yhdessä ympäristöministeriön kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriön merkittävimmät yritysten ja tutkimuksen avustustoimet ohjautuivat Business Finlandin rahoitusinstrumenttien kautta. Ministeriön toimintamenoilla rahoitettiin kiertotalouden digitalisaation tilannekuvaselvitystä ja verkotettiin osaamiseen liittyviä tahoja uudelleenlaiseen yhteistyöhön. Myös tekstiilien kiertotalouteen liittyvää potentiaalia on selvitetty niin kotimaan kuin kansainvälisen kilpailukyvyn näkökulmasta. Potentiaalisimmaksi osa-alueeksi voidaan nähdä uudet bio- ja kierrätyspohjaiset kuitujen valmistusteknologiat sekä digitalisaatiota vaativat ratkaisut.

Merkittävimmät jätejakeemme liittyvät kaivannaisteollisuuteen. Työ- ja elinkeinoministeriö käynnisti vuonna 2022 työn, jonka tavoitteena on tunnistaa, miten kaivosten sivukiviä ja rikastushiekkaa voitaisiin hyödyntää kiertotalousperiaatteiden mukaisesti.

Biotalousstrategian päivitys julkaistiin 1.4.2022. Strategian päivitys valmisteltiin laajassa yhteistyössä eri ministeriöiden ja sidosryhmien kanssa. Päivitystyössä biotalouden arvonlisän kasvattaminen tunnistettiin tärkeäksi painopistealueeksi, jota ei käsitellä kattavasti ja kokonaisvaltaisesti muissa strategioissa. Vuoteen 2035 ulottuvan strategian visio on ”Kestävästi kohti korkeampaa arvonlisää”.

Biotalousstrategian arvonlisän kasvattamiseksi laaditaan ja toteutetaan biotalouden vihreän siirtymän TKI-tiekartta ja edistetään uusien, innovatiivisten biotuotteiden pilotointi- ja demonstraatiolaitosten sekä laatuaan ensimmäisten teollisen mittakaavan laitosten sijoittumista Suomeen. Lisäksi alueita kannustetaan laatimaan biotalouden toimintasuunnitelmat.

Biotalousstrategian yhtenä toimenpiteenä on vaikuttaa siihen, että biotaloudesta tulisi keskeinen osa EU:n teollisuuspolitiikkaa. Elinkeinoministeri Lintilä lähetti syksyllä 2022 Suomen aiheesta laatiman esityksen keskeisille EU-komissaareille.

Kansainväliset säädökset tulevat edellyttämään aiempaa ilmastoneutraalimpaa meriliikennettä. Työ- ja elinkeinoministeriö toteuttaa kestävän meriteollisuuden kehittämissuunnitelmaa ja tukee siten kotimaisen meriteollisuuden kykyä vahvistaa kansainvälistä kilpailukykyään ja työllistävyytään, Ohjelman avulla on selvitetty alan rahoituksen pullonkauloja ja toimitettu rahoituksen opas, tehostettu yhteisviestintää sekä määritelty yhteinen tavoite. Ohjelmalla on edistetty osajien saatavuuteen, kansainväliseen yhteistyöhön sekä julkisiin hankintoihin liittyviä toimenpiteitä. Ohjelma jatkuu vuonna 2023.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla Business Finlandin tehtäviin kuuluvat tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoitus yritysten ja soveltavan tutkimuksen hankkeille sekä yritysten viennin ja kansainvälistymisen, ulkomaisten investointien ja Suomeen suuntautuvan kansainvälisen matkailun edistäminen. Business Finlandille vuodelle 2022 asetetut keskeiset vaikuttavuustavoitteet koskivat 1) talouden kasvun tukemista edistämällä asiakkaita globaalisti erittäin menestyviksi yrityksiksi, 2) kestäväen kehityksen edistämistä auttamalla asiakkaita kestävien ratkaisujen ja toiminnan kehittämisessä sekä 3) kilpailukykyyn vahvistamista kannustamalla asiakkaita liiketoiminnan rohkeiksi uudistajiksi.

Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla jatkettiin jatkoselvitystä päätettyjen toimien vaikutuksista kasvihuonekaasupäästöjen vähemiseen ja energiataseisiin sekä kansantalouteen.

Sähkön siirtohintoja hillitsevät lait tulivat voimaan elokuussa 2021. Lakimuutosten seurauksena Energiavirasto muutti sähkön jakeluverkkotoiminnan valvontamenetelmää joulukuussa 2021. Muutokset leikkaavat jakeluverkkoyhtiöiden suurinta sallittua tuottoa työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan vuoden 2020 tasosta noin 40 prosenttia vuonna 2022.

Ydinenergia vastaa jatkossakin merkittävästä osasta Suomen koko ajan hiilineutraalimmaksi kehittyvää energiantuotantoa. Fortum Power and Heat Oy jätti maaliskuussa 2022 valtioneuvostolle ydinenergialain mukaisen käyttölupahakemuksen Loviisa 1 ja 2 -ydinvoimalaitosyksiköiden energiantuotannon jatkamiseen vuoden 2050 loppuun asti. Käyttöönottovaiheessa oleva Teollisuuden Voima Oyj:n Olkiluoto 3 -voimalaitosyksikkö parantaa merkittävästi maamme sähköntuotannon omavaraisuutta. Olkiluoto 3 -yksikkö oli koekäytössä vuonna 2022 ja säännöllinen sähköntuotanto alkaa vuonna 2023. Fennovoima Oy ilmoitti toukokuussa 2022 peruvansa valtioneuvostolle jättämänsä rakentamislupahakemuksen. Valtioneuvosto teki kesäkuussa 2022 päätöksen, jonka mukaan Fennovoiman Hanhikivi 1 -ydinvoimalaitoksen rakentamislupahakemuksen käsittely raukeaa. Valtioneuvoston päätös lopetti hallintotoimet hakemuksen käsittelemiseksi. Posiva Oy käynnisti joulukuussa 2016 käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoituslaitoksen rakentamisen perustuen vuonna 2015 myönnettyyn rakentamislupaun. Posiva Oy on hakenut loppusijoituslaitokselleen käyttölupaa vuoden 2021 lopussa. Varsinainen loppusijoitus on tarkoitus aloittaa 2020-luvun puolivälissä.

Laki sähköntuotannon ja -kulutuksen välistä tehotasapainoa varmistavasta tehoreservistä annetun lain muuttamisesta tuli voimaan 1.1.2022. Tehoreservijärjestelmällä pyritään jatkossakin varmistamaan sähkön riittävyys talvikauden huippukulutuksen aikana. Lakiin liittyvä valtioneuvoston periaatepäätös sähkön toimitusvarmuuden tasosta annettiin heinäkuussa 2021.

Energia- ja ilmastopoliittisten sekä kuluttajapoliittisten linjausten mukaan kansalaisille taataan ajantasaisen tiedon saaminen energia- ja ilmastopoliittikan osa-alueista ja varataan resurssit valtakunnallisen energianeuvonnan järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Momentin määrärahan nosto miljoonalla eurolla vuonna 2018 ja 920 000 eurolla vuosina 2019–2021 on mahdollistanut alueellisen energianeuvonnan suoran tukemisen sekä sen laajentamisen koko maata kattavaksi. Maakunnallisten toimijoiden kanssa tehdyt ja nykyisellään vuoteen 2023 ulottuvat sopimukset ovat ehdollisia momentin määrärahan 3 420 000 euron tason säilymiselle. Viestintä ja koulutus liittyvät läpileikkaavina kaikkiin ohjauskeinoihin. Kysynnän luominen energiatehokkaille tuotteille ja palveluille ja uusiutuvan energian käytölle edellyttää kaikkien asiakas- ja kohderyhmien tietotason nostamista, asenteisiin vaikuttamista ja luotettavaa vertailutietoa sekä hankintamenettelyjen kehittämistä.

Aurinkopaneelien kilpailukyky on parantunut nopeasti ja kiinnostus aurinkoenergiaan ostosähkön korvaajana on voimakkaassa kasvussa. Pientuotannon asema sähkömarkkinoilla on kehittynyt suotuisasti. Kuluttajien asema aktiivisina toimijoina sähkömarkkinoilla sekä kysyntäjouksoon osallistujina että pientuottajina on vahvistumassa. Esimerkiksi sähköverkon järjestelmäpalvelujen markkinapaikkoja ja tuotteita on kehitetty niin, että pienet toimijat voivat entistä paremmin tarjota resurssejaan järjestelmän käyttöön. Vuoden 2020 joulukuun lopussa voimaan tullut muutos sähköntoimitusten selvityksestä ja mittauksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen on mahdollistanut energiayhteisön ja aktiivisten asiakkaiden ryhmän pientuotannon jaon samassa kiinteistössä tai kiinteistöryhmässä hyvityslaskennan avulla. Asetukseen lisättiin myös säännökset taseselvitysjakson sisäisestä sähkökäyttöpaikan tuotannon ja kulutuksen yhteenlaskusta eli netotuksesta. Muutoksilla parannettiin yksittäisen pientuotantoa harjoittavan loppukäyttäjän mahdollisuuksia hyödyntää tuottamaansa sähköä omaan käyttöönsä. 2020-luvulla käyttöönotettavien uuden sukupolven älykkäiden mittauslaitteistojen vaatimukset asetettiin elokuussa 2021 annetulla valtioneuvoston asetuksella.

Toimitusvarmuuden taso on parantunut myös jakeluverkoissa selkeästi vuonna 2013 asetettujen velvoitteiden mukaisesti.

Sähkön vähittäismarkkinoita palvelevaa palvelevan keskitetyn tiedonvaihdon data-hubin käyttöönottoon liittyvät lait tulivat voimaan lokakuussa 2021. Datahubotettiin käyttöön helmikuussa 2022. Samanaikaisesti tulivat voimaan myös vähittäismarkkinoiden tiedonvaihtoa koskevat asetukset, jotka annettiin kesän ja syksyn 2021 aikana.

Suomelle EU:ssa asetetun tavoitteen mukaan uusiutuvan energian osuus on 38 prosenttia. Suomi on ilmoittanut tavoittelevansa vähintään 51 prosentin uusiutuvan energian osuutta vuonna 2030. Vuonna 2020 uusiutuvan energian osuus energian loppukulutuksesta oli 44,6 prosenttia. Suomi myi osan uusiutuvan energian tilastollisesta ylijäämästään Belgialle.

Uusiutuvalla energialla tuotetun sähkön tuotantotukijärjestelmä sisältää syöttötariffin uusille tuulivoimaloille, biokaasusta sähköä tuottaville laitoksille sekä pienille puuta polttoaineena käytettäville sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksille. Uusia tuotantolaitoksia ei enää hyväksytä tuen piiriin. Lisäksi vuonna 2019 tehtiin päätökset ns. preemiotuen osalta, joka perustui teknologianeutraaliin tarjouskilpailuun. Uusia tarjouskilpailukierroksia ei enää järjestetä. Molemmissa tukiohjelmassa tukea maksetaan enintään 12 vuotta ja siten tukimaksatuksia tehdään vielä 2020-luvun aikana. Korkeasta sähkön markkinahinnasta johtuen tukea maksettiin vuonna 2022 ainoastaan 1,6 miljoonaa euroa. Metsähakkeella tuotetulle sähkölle maksetaan syöttöpreemiota, joka on sidottu päästöoikeuden hintaan ja turpeen veroon.

Hallitus päätti alentaa vuosien 2021 ja 2022 jakeluvuorotasetasoa 7,5 prosenttiyksiköllä. Siten liikenteen biopolttoaineiden jakeluvuorotaso vuodelle 2022 on 13,5 prosenttia. Jakeluvuorotaso nousee vuoteen 2030 mennessä 34 prosenttiin. Vuoden 2022 toteumatiedot eivät ole vielä käytettävissä.

Suomi saavuttaa vuonna 2018 tarkistetun energiatehokkuusdirektiivin edellyttämän 7 artiklan sitovan energiatehokkuustavoitteen velvoitekaudelle 2021–2030 ja jotka muodostavat Suomen tulevien vuosien energiatehokkuustyön perustan. Tarkistetun energiatehokkuusdirektiivin edellyttämällä tavalla valmisteltiin veden, lämmityksen ja jäähdytyksen mittauksen ja laskutuksen osalta muutoksia energiatehokkuuslakiin sekä useaan asumisen ja rakentamisen lakiin.

Syyskuussa 2019 valmistuneeseen Energiatehokkuustyöryhmän loppuraporttiin koottiin toimenpiteet, joilla Suomi saavuttaa vuonna 2018 tarkistetun energiatehokkuusdirektiivin edellyttämän 7 artiklan sitovan energiatehokkuustavoitteen velvoitekaudelle 2021–2030 ja jotka muodostavat Suomen tulevien vuosien energiatehokkuustyön perustan. Tarkistetun energiatehokkuusdirektiivin edellyttämällä tavalla valmisteltiin veden, lämmityksen ja jäähdytyksen mittauksen ja laskutuksen osalta muutoksia energiatehokkuuslakiin sekä useaan asumisen ja rakentamisen lakiin.

Energiatehokkuussopimukset ovat keskeinen osa Suomen energiatehokkuustoimintaa. Niitä on jatkettu aina vuoteen 2025 asti siten, että sopimukset kauden 2008–2016 jälkeen vuosille 2017–2025 allekirjoitettiin loppuvuodesta 2016. Vuonna 2022 sopimukseen oli liittynyt yli 700 yritystä ja lähes 140 kuntaa tai kuntayhtymää. Kuluttajien energianeuvontaa jatkettiin. Motiva Oy on energianeuvonnan valtakunnallinen koordinaatiokeskus. Energiovirasto rahoittaa ja ohjaa Motiva Oy:n toimintaa kuluttajien energianeuvonnassa.

Euroopan komissio julkaisi 17. syyskuuta 2020 tiedonannon, jossa EU:n vihreän kehityksen ohjelman mukaisesti vuoden 2030 päästövähennystavoitetta ehdotettiin kiristettäväksi siten, että kasvihuonekaasujen nettopäästöjä vähennettäisiin ainakin 55 prosentilla vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta. Tiedonannon taustalla on huomio siitä, ettei vuoden 2030 aikaisempi tavoite riitä ilmastonutraaliuden saavuttamiseen EU:n tasolla vuoteen 2050 mennessä.

Kiristettävän päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi komissio julkaisi heinäkuussa 2021 laajan lainsäädäntöehdotuspaketin (55-valmiuspaketti / Fit for 55), jonka tavoitteena on muuttaa EU:n ilmasto-, energia-, maankäyttö-, liikenne- ja veropolitiikkaa siten, että vähintään 55 prosentin päästövähennystavoite vuodelle 2030 voitaisiin saavuttaa. Energialainsäädännön osalta komissio antoi ehdotukset uusiutuvan energian direktiivin sekä energiatehokkuusdirektiivin uudistamiseksi. Ehdotusten käsittely neuvoston energia-työryhmässä alkoi syyskuussa 2021. Käsittely on jatkunut vuonna 2022.

Joulukuussa 2021 komissio antoi ehdotukset metaaniasetuksesta sekä kaasumarkkinapakettin (kaasumarkkinadirektiivi ja -asetus) uudistamisesta. Ehdotuksien käsittely neuvoston energiatyöryhmässä on jatkunut vuonna 2022.

Työllisyys ja yrittäjyys

Työttömyysaste laski 6,8 prosenttiin. Työttömien työnhakijoiden määrä laski vuoden 2021 keskimäärin 298 600 henkilöstä vuoden 2022 keskimäärin 249 700 henkilöön. Laskusta noin 20 600 henkilöä johtui lomautettujen määrän vähenemisestä. Vaikka lomautukset purkautuivatkin ja pitkäaikaistyöttömyyden määrä laski, olivat työmarkkinatilanteen käänne-merkit näkyvillä vuoden viimeisinä kuukausina.

Osaamisen ja työvoiman kohtaannon parantamiseksi ja työelämän kehittämiseksi on toimeenpantu jatkuvan oppimisen uudistuksen linjauksia. Toimeenpano on tapahtunut pääosin RRF-rahoitusta hyödyntäen. Jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden toteuttamista jatkettiin. TYÖ2030-ohjelman toimeenpanoa on jatkettu suunnitelmallisesti. Hanke päättyy maaliskuussa 2023. Tiivistä poikkihallinnollista yhteistyötä on jatkettu RRF-hankkeiden toimeenpanossa, kuten ennakointitoiminnassa, digitaalisten ekosysteemien edistämässä sekä ohjauksen kehittämisessä ja osaamisen tunnistamisessa. Ohjaamoiden toiminnan tukemiseksi on kunnille ollut käytettävissä RRF -määrärahoja.

Ammattibarometriarviointien mukaan suurta pulaa osaavasta työvoimasta on viime vuosien aikana ollut paljon terveydenhuollon ja sosiaalityön ammateissa. Vaikein tilanne on ollut sairaanhoitajien, lähihoitajien, sosiaalityön erityisasiantuntijoiden, yleislääkäreiden, erikoislääkäreiden, varhaiskasvatuksen opettajien, puheterapeuttien, hammaslääkäreiden ja psykologien rekrytoinneissa.

Terveys- ja sosiaalialan ammattien osuus pula-ammattien kärkipäässä on suuri. Pula-ammattien kärkipäässä olevista kaksi kolmasosaa on terveys- ja sosiaalialalta. Top15-listalle ovat uusimmissa arvioinneissa jälleen nousseet terveydenhuollon ja sosiaalialan ammattien ulkopuolelta ravintola- ja suurtaloustyöntekijät sekä tarjoilijat.

Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikalla tuetaan työvoiman osaamisen kehittämistä ja yritysten kasvua, alkavaa yritystoimintaa sekä torjutaan työttömyyttä ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia. Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikan toimia kohdennettiin koronavirus-epidemian myötä syntyneisiin työmarkkinavaikutuksiin vastaamiseen, työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoon, yrittäjyuden edistämiseen sekä nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden alentamiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla työllisyysmäärärahaa käytettiin yhteensä 287,8 miljoonaa euroa. Lisäksi palkkatuetta työtä ja starttirahaa rahoitettiin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan rahoituksella yhteensä 171,2 miljoonaa euroa. Lisäksi vuoden 2018 alusta tutkintoon johtavaa ammatillista työvoimakoulutusta on rahoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan määrärahoista. Kokonaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan ulkopuolisen rahoituksen piirissä oli keskimäärin arviolta noin 68 000 henkilöä.

Aktivointiasteeseen laskettavissa palveluissa olleiden määrä pysyi lähes edellisen vuoden tasolla ja laski noin 100 henkilöllä. Lisäksi työttömien määrä väheni nopeasti ja aktivointiaste nousi 27,0 prosentista 30,6 prosenttiin. Kohtaanto-ongelmat työmarkkinoilla ovat lisääntyneet, kun avointen työpaikkojen määrä on kasvanut voimakkaasti, mutta samaan aikaan työttömien työnhakijoiden keskimääräinen työttömyysjakson kesto on pidentynyt. Tilanne heijastui myös virtaan yli kolmen kuukauden työttömyyden. Palveluiden jälkeinen työttömyys laski ollen kaikkien työ- ja elinkeinoministeriön seuraamien palveluiden kohdalla alhaisinta viimeisten kymmenen vuoden aikana.

Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti alkuvuodesta 2022 kyselyn TE-toimistoille koronapandemiatilanteen vaikutuksista asiakaspalveluun. Vuosien 2020 ja 2021 koronapandemian vaikutuksia TE-palveluihin tarkasteltiin myös keväällä 2022 osana Euroopan julkisten työvoimapalvelujen verkoston vertailuarviointia. Pandemian vaikutukset olivat vähäiset erilaisten toimintarajoitusten poistuttua.

ELY-keskukset myönsivät yrityksen kehittämisavustuksia yhteensä 480 yritykselle kasvua, uudistumista, vähähiilisyttä ja kansainvälistymisvalmiuksia edistäviin kehittämis- ja investointihankkeisiin yhteensä 47,2 miljoonaa euroa sekä pk-yritysten toimintaedellytyksiä parantaviin 16 hankkeeseen 0,9 miljoonaa euroa. Avustukset myönnettiin pääosin EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 2021–2027 (Uudistuva ja Osaava Suomi 2021–2027) sekä tätä edeltäneen EU-ohjelman (Kestävää Kasvua ja Työtä 2014–2020) määrärahoista

eli 38,7 miljoonaa euroa. Kansallisista momentin 32.30.42. Yritysten kehityshankkeiden tukeminen mukaisista valtuuksista myönnettiin 6,9 miljoonaa euroa. Lisäksi vuonna 2022 käynnistyi EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) rahoitettava kasvun kiihdyttämisohjelma pienille yrityksille, jonka mukaisia avustuksia myönnettiin vuonna 2022 yhteensä 64 pienelle yritykselle 2,6 miljoonaa euroa.

ELY-keskukset myönsivät lisäksi yritystoiminnan kehittämispalveluja pk-yritysten liiketoiminnan nykytilan arviointiin, liiketoiminnan strategiseen kehittämiseen ja yritysten avainhenkilöiden liiketoimintaosaamisen koulutukseen momentin 32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut määrärahoista 3 931 päätöksellä yhteensä noin 17,6 miljoonaa euroa, jakautuen siten, että Analyysi-palveluja koskevia päätöksiä tehtiin 748 kappaletta, Konsultointipalvelua koskevia päätöksiä 3 140 kappaletta, ja lisäksi avainhenkilöjen Koulutusohjelmien käynnistämiseen tehtiin 43 päätöstä.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteutti syksyllä hallinnonalan virastojen ja laitosten digikyvykkyyden asiantuntija-arvioinnin. Tavoitteena oli koota tilannekuva hallinnonalan digikypsyydestä sekä muutoksesta suhteessa vuosina 2018 ja 2020 toteutettuihin vastaaviin arvioihin. Arviointi toteutettiin aiempien arviointien kanssa vertailukelpoisella mittaristolla. Tällä kerralla arviointi perustui aineistoanalyysiin ja virastojen ylimmän johdon ryhmähaastatteluihin Tehdyn digikyvykkyyden asiantuntija-arvioinnin keskiarvo asteikolla 1–5 oli 3,15, kun vuoden 2020 arvo oli 2,92 ja vuoden 2018 arvo oli 2,67.

Tietojohtamisen kehittämissuunnitelma laadittiin ja käsiteltiin virkamiesjohtoryhmässä kevään/kesän 2022 aikana. Toteutettiin ulkopuolinen selvitys tietojohtamisen hyvistä käytänteistä sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Yhteistyötä tietojohtamisen kehittämisessä muiden ministeriöiden kanssa vahvistettiin.

Laadittiin työ- ja elinkeinoministeriötä koskeva osuus valtioneuvoston yhteiseen tulevaisuuskatsaukseen valtioneuvoston kanslian ohjeiden mukaisesti.

TE-Digi -hankkeen toimeenpanoa jatkettiin. Hankkeen tavoitteena on lainsäädännön edellyttämien TE-viranomaispalvelujen digitalisoiminen, kohtaantoa helpottavan rekrytoinnin palvelualusta Työmarkkinatorin käyttöönotto sekä uutena osahankkeena kansainvälistä työnvälitystä tukevan digitaalisen kokonaisuuden rakentaminen. Hankkeen ensimmäinen tuotantoon vienti tapahtui toukokuussa, jolloin Työmarkkinatori otettiin käyttöön. URA-järjestelmän korvaava TE-Asiakkuudenhallinta (TEA) otetaan vaiheittain käyttöön vuoden 2023 aikana.

Eduskunta hyväksyi keväällä 2022 hallituksen esityksen työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi ja esitykseen sisältyvät lait tulivat voimaan toukokuussa. Esitys sisälsi ehdotukset lainsäädännön muutoksista, joita TE-Digi -hankkeessa valmisteltujen uusien työ- ja elinkeinohallinnon tietojärjestelmäpalvelujen käyttöönotto edellyttää mukaan lukien ehdotukset Työmarkkinatoria ja sillä julkaistavia työnhakuprofiileita koskevaksi lainsäädännöksi.

Luvat ja valvonta -hanke on työ- ja elinkeinoministeriön koordinoima, pääministeri Sipilän hallituksen käynnistämä digikärkihanke, joka on jatkunut pääministeri Marinin hallituksen yhden luukun digilupahankkeena. Hankkeessa uudistetaan lupa- ja valvontatoiminnan toimintamallit ja mahdollistetaan digitalisaatiota hyödyntäen asiakkaan tarpeesta lähtevät, organisaatorajat ylittävät ja yhteen sovitettut lupa- ja valvontapalvelut. Hankkeessa toteutetaan Suomen digikompassin tavoitetta elämäntapahtuma- ja liiketoimintatapah- tumalähtöisestä kehittämisestä sekä edistetään vihreän siirtymän toteutumista luvituksen sujuvoituessa. Hankkeessa jatkettiin syyskuussa 2020 käyttöön otetun digitaalisen palvelukerroksen kehittämistä ja käytön laajentamista. Luvat ja valvonta -palvelu toimii myös Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä -lain (REDII) sähköisenä yhteyspisteenä. Palveluun toteutettiin asian omaisen säädöksen edellyttämään määräaikaisten seurantaan määräaikalaskennan hallinnan digitaalinen toiminnallisuus sekä tuettiin kuntien liittymistä palveluun. Vuonna 2022 jatkettiin tapahtumajärjestämisen tuotteistetun palvelukokonaisuuden pilotointia Tampereen Hervanta Open Air- ja Pyynikin ajot -tapahtumissa.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelman mukaisesti kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Hallitus sopi syyskuun 2019 budjettiriihessä työllisyyspalvelujen alueellisten kuntakokeilujen käynnistämistä ensimmäisenä toimenpiteenä kuntien roolin vahvistamiseksi. Kuntakokeilujen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista sekä tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen ja parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikommassa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (1269/2020) vahvistettiin 30.12.2020 ja kokeilut käynnistyvät 1.3.2021 ja päättyvät 31.12.2024. Alun perin kokeilulaki oli tarkoitus olla voimassa kesäkuun loppuun 2023, mutta TE-palvelut 2024 -uudistuksen myötä kokeilulakia jatkettiin vuoden 2024 loppuun saakka, jotta TE-palvelun järjestämisvastuu siirtyisi sujuvasti kuntien vastuulle tammikuussa 2025.

Kokeilulailta on siirretty kuntiin valtion työvoimapalveluista henkilöasiakkaan palvelu- ohjaus ja neuvonta, erilaisten tukien myöntämisen tehtäviä (palkkatuki, starttiraha, matka- ja yöpymiskustannusten korvaukset, kulukorvaus), päätökset työnhakijan oma- ehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella ja tukemisen lakkaamisesta sekä

kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitetun omaehtoisen opiskelun tukemisesta ja tukemisen lakkaamisesta. Kokeilualue voi myös ottaa vastaan ja julkaista työnantaja- ja yritysasiakkaan ilmoituksen avoimesta työpaikasta sekä esitellä työnhakijoita. Kokeilukuntia on 118. Kokeilujen seuranta ja arviointia on valmisteltu aiempia kokeiluja systemaattisemmin. Kuntakokeiluista toteutetaan VN TEAS-tutkimus, jonka ensimmäinen väliraportti ilmestyi joulukuussa 2021. Toinen väliraportti on tarkoitus julkaista alkuvuodesta 2023 ja loppuraportti syyskuussa 2023. Lisäksi työllisyyden kuntakokeiluja seurataan säännöllisesti, ja kuukausittain julkaistaan tilastokatsaus kokeilujen edistymisestä työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivulla. Valtakunnallinen asiakastyytyväisyyskysely toteutetaan säännöllisin väliajoin. Kokeilujen kansallinen ohjausryhmä seuraa ja tukee kokeilujen onnistumista.

Hallitus antoi syksyllä 2022 hallituksen esityksen TE-palveluiden järjestämisvastuun siirrosta valtiolta kunnille (HE 207/2022 vp). Palvelut olisi tarkoitus siirtää kuntiin vuoden 2025 alusta. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuotavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Uudistuksessa huomioidaan palvelujen yhdenvertainen saatavuus. Uudistuksen ytimessä on niin sanottu kannustava rahoitusmalli.

Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta koskisi jatkossa työmarkkinatuen lisäksi myös peruspäivärahaa sekä perusosan suuruista osuutta ansiopäivärahasta. Kunnan rahoitusvastuu määräytyisi työnhakijan työttömyysetuuspäivien kertymän perusteella. Kannustavan rahoitusmallin mukaisesti jatkossa pelkkä työttömän aktivointi eli palveluihin ohjaaminen ei vaikuttaisi kunnan rahoitusvastuuseen työttömyysturvasta. Kunnan vastuu työttömyysturvan rahoituksesta alkaisi nykyistä aiemmin ja kasvaisi portaittain. Työttömyysturvan rahoitusvastuun siirto toteutettaisiin kunta–valtio-suhteessa kustannusneutraalisti. TE-palveluiden siirtoa on valmisteltu yhteistyössä ministeriöiden, kuntien, TE-toimistojen, ELY-keskusten, KEHA-keskuksen ja muiden sidosryhmien kanssa.

Palvelut siirrettäisiin kunnalle tai useammasta kunnasta muodostuvalle yhteistoiminta-alueelle, jonka työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Tämä vastaa kokoluokaltaan nyt käynnissä olevien työllisyyden kuntakokeilujen vähimmäiskokoa. Näin turvataan, että TE-palveluiden järjestämiseen on riittävästi resursseja ja että palvelut ovat yhdenvertaisesti työnhakijoiden saatavilla kaikkialla Suomessa.

Jos kunta ei täytä yksin palvelujen järjestämisen kriteerejä, sen olisi muodostettava yhteistoiminta-alue toisen tai toisten kuntien kanssa. Yhteistoiminta-alueiden tulisi olla työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivia alueita. Lisäksi yhteistoiminta-alueen muodostavien kuntien tulisi olla maantieteellisessä yhteydessä toisiinsa. Yhteistoimintaan veloitettut kunnat voisivat itse päättää yhteistoiminnan muodosta kuntalaissa säädetyn

mukaisesti, eli perustavatko ne esimerkiksi kuntayhtymän tai sopivat vastuukuntamallista. Kunnat voisivat itse päättää myös alueesta, jolla yhteistoiminta toteutetaan, kuitenkin edellä esitetyt kriteerit huomioiden.

TE-palveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kuntiin myös TE-toimistojen henkilöstö siirtyisi valtiolta kuntien palvelukseen. Henkilöstön siirtymisessä kuntiin noudatettaisiin virkamieslain mukaisesti liikkeenluovutusta koskevia periaatteita. Henkilöstö siirtyisi liikkeenluovutuksen yhteydessä uuden työnantajan palvelukseen ns. vanhoina työntekijöinä ja säilyttäisi siirtymähetkellä voimassa olevat palvelussuhteeseensa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet. Uudistuksella ei tavoitella henkilöstövähennyksiä.

Työ- ja elinkeinoministeriö osallistui yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä valtiovarainministeriön kanssa jatkuvan oppimisen parlamentaarisen uudistuksen linjausten toimeenpanoon. Toimeenpano on vahvasti sidoksissa RRF-rahoitukseen ja jatkuu vuoden 2024 loppuun asti. Osana jatkuvan oppimisen palvelurakenteen kehittämistä jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus käynnisti ensimmäisen toimintavuotensa. Tavoitteena on työikäisen väestön osaamisen kehittäminen ja työllisyysasteen nosto. Keskus toimii lähellä työelämää ja edistää työelämässä tapahtuvan oppimisen muotoja sekä ennakkoinnin, tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden ja alueellisen verkostoyhteistyön kehittämistä ja koordinointia. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan näkökulmasta keskeistä on työelämän ja osaamisjärjestelmän yhteyden tiivistäminen, jatkuvan oppimisen tuominen osaksi työelämää ja se, että jokainen kehittää osaamistaan työuran aikana.

Hallituspuolueet ovat linjanneet toimista, joilla edistetään 55 vuotta täyttäneiden työllistymistä ja työssä jaksamista. Sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön valmisteleva hallituksen esitys eduskunnalle 55 vuotta täyttäneiden työllisyysasteen nostamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 62/2022 vp) annettiin huhtikuussa 2022. Esityksessä ehdotettiin työttömyyspäivärahan lisäpäivistä luopumista, uusi muutosturva sisältäen muutosturvakoulutuksen ja muutosturvarahan sekä muutoksia osa-aikaista työllistymistä koskeviin säännöksiin. Esityksen tavoitteena oli parantaa työllisyyttä noin 8 300 työllisellä vuoden 2029 loppuun mennessä ja lisäksi työllisyyttä parantava väliaikainen varantovaikutus olisi noin 1 000 työllistä. Ehdotetut muutokset hyväksyttiin ja ne tulivat voimaan vuoden 2023 alusta.

Hallituspuolueiden päätöskokonaisuuteen sisältyi myös 55 vuotta täyttäneiden palkkatuki, joka valmisteltiin erikseen palkkatukiudistuksen yhteydessä. Tukimuotoa koskevaa sääntelyä ehdotettiin 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuen nimellä hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä laiksi sosiaalisista yrityksistä annetun lain kumoamisesta (HE 175/2022 vp).

Edellä mainitussa hallituksen esityksessä ehdotettiin myös muutoksia palkkatukisäännöksiin. Esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa palkkatukea koskevia säännöksiä ja lisätä siten palkkatuen käyttöä erityisesti yrityksissä. Palkkatuen käytön lisäämisellä yrityksissä pyritään lisäämään palkkatuen vaikuttavuutta ja nostamaan tätä kautta työllisyysastetta. Esityksessä ehdotetaan muutoksia muun muassa palkkatuen määrään, keston ja myöntämisen edellytyksiin eräissä tilanteissa sekä tukikelpoisiin kustannuksiin. Muutoksilla pyritään yksinkertaistamaan palkkatukea ja sen maksatusta. Palkkatukea ja 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea koskevan esityksen käsittely eduskunnassa jatkuu tammi-kuussa 2023.

Kaakkois-Suomen TE-toimiston koordinoima rekrytointitukikokeilu käynnistyi Rekrytointituki on ensimmäistä työntekijää palkkaavalle yritykselle työntekijän palkkakustannuksiin maksettava rahallinen tuki. Kokeiltavan rekrytointituen tavoitteena on madaltaa yritysten kynnystä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen ja siten edistää uusien työnantajayritysten syntymistä ja tätä kautta yritystoiminnan kasvua ja työllisyyttä. Kokeilun tavoitteena on hankkia tietoa siitä, onko tuella edellä mainittuja vaikutuksia. Kokeilu toteutetaan kontrolloituna kokeena, jossa kohdejoukkoon kuuluvista yrityksistä valitaan satunnaisotannalla kokeiluryhmä ja tälle verrokkiryhmä.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmisteli loppuun niin kutsutun Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin edellyttämät lakimuutokset ja mallia koskeva hallituksen esitys (HE 167/2021 Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi) annettiin eduskunnalle. Pohjoismainen työvoimapalvelumalli astui voimaan 2.5.2022. Vuoden 2022 loppuun mennessä mallin sisältämät velvoitteet ja oikeudet koskivat kaikkia TE-palveluja järjestäviä organisaatioita ja palveluita käyttäviä työnhakijoita.

Uudistuksen arvioidaan kasvattavan työllisyyttä noin 9 500–10 000 työllisellä. Työnhakijan säännöllinen kohtaaminen, aktiivinen työnvälitys ja työnhaun seuranta lyhentävät työttömyysjaksoja. Olennaista mallissa on se, että työttömyyden alkuvaiheen palveluprosessi on aiempaa huomattavasti tiiviimpi. Työnhakija saa yksilöllistä tukea työnhakuunsa ja työllistymiseensä. Samalla työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää uudistettiin siten, että otetaan käyttöön muistutus ja porrastetaan työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää. Mallissa lisätään TE-palvelujen resursseja noin 70 miljoonalla eurolla vuodessa. Tämä merkitsee asiakaspalvelun vahvistamista noin 1200 asiantuntijalla.

Uutta asiakaspalvelumallia koskevan lain hyväksymisen yhteydessä eduskunta on edellyttänyt (EV 212/2021 vp), että hallitus seuraa tarkasti uuden asiakaspalvelumallin vaikutuksia työllisyyden kehittymiseen, palvelun onnistumiseen ja kuntakokeilujen edistymiseen sekä resurssien riittävyyteen ja niiden kohdentamisen onnistumiseen. Lisäksi hallitus seuraa tarkasti TE-toimistojen ja kokeilukuntien määrärahan riittävyyttä laadukkaiden

palveluiden järjestämiseksi. Lisäksi hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa koskevan sääntelyn ymmärrettävyyden ja ennakoitavuuden parantamiseksi sekä antaa asiassa selvityksen työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle. Työ- ja elinkeinoministeriö on seurannut kuukauden välein mallin toimeenpanon kehittymistä omilla mittareillaan. Mallin toimeenpanon onnistumisen arviointi tullaan tekemään vuoden 2023 aikana. Sääntelyn ymmärrettävyyttä arvioiva selvitys on tarkoitus käynnistää vuoden 2023 alkupuoliskolla.

Uusia avoinna olevia työpaikkoja ilmoitettiin TE-toimistoihin noin 16 prosenttia enemmän kuin vuonna 2021. Yhtenäkkään tilastovuonna paikkoja ei ole ilmoitettu enempää kuin vuonna 2022. Aiempi ennätys oli edeltävältä vuodelta eli vuodelta 2021. Työnantajien kokemien rekrytointiongelmien määrä lisääntyi. Kolmella ensimmäisellä neljänneksellä kaikista työvoimaa hakeneista toimipaikoista rekrytointiongelmia koki 53 prosenttia (vrt. 46 prosenttia vuoden 2021 kolme ensimmäistä neljännestä).

Työ- ja elinkeinoministeriön koordinoima Työvoimatietokartta-hanke on etsinyt ratkaisuja eri alojen työvoimatarpeisiin koko Suomessa. Kertomusvuonna valmistunut hankkeen asiantuntijoiden kehittämä tietomalli on syventänyt ymmärrystä työvoimapulan ja kohtaanto-ongelmien syistä ja laajuudesta eri ammateissa ja alueilla. Samalla myös kuva työvoimareserveistä ja työvoiman maahanmuuton tarpeesta on täsmentynyt. Työvoiman saatavuuteen liittyvät ammatti- ja aluekohtaiset tulokset ja tiekarttatyössä mukana olleiden kahdeksan eri toimialaryhmän esittämät ratkaisuehdotukset on julkaistu Työvoiman saatavuus, työvoimapula ja kohtaanto-ongelmat vuonna 2022 -raportissa. Hankkeen tarkoituksena on löytää kestäviä ratkaisuja eri toimialojen työvoimatarpeisiin koko Suomessa niin lyhyellä, keskipitkällä kuin pitkälläkin aikavälillä. Hankkeessa on selvitetty myös sitä, miten paljon Suomi tarvitsee työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa, jotta yritykset löytäisivät tarvitsemansa osaajat. Myös hankkeessa kehitetty, päivittyvä tietopohja löytyy työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuilta ja on vapaasti hyödynnettävissä avoimen datan -periaatteella.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmisteli hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 4 §:n muuttamisesta. Esityksessä ehdotettiin muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 4 §:ää siten, että työ- ja elinkeinotoimiston on mahdollista tarjota yritykselle maksutonta valmennusta työntekijän palkkaamisessa ja työnantajavalmiuksien kehittämisessä. Palvelun hinta katsotaan palvelua käyttävän yrityksen de minimis -tueksi. Lakimuutoksella vaikinaistettiin myös vuosina 2019–2021 valtakunnallisena hankkeena toteutettu Työllistä taidolla -palvelu osaksi työ- ja elinkeinopalveluja. Esityksen tavoitteena oli madaltaa etenkin yksinyrittäjien ja mikroyritysten rekrytointikynnystä ja nostaa sitä kautta työllisyysastetta. Ehdotettu muutos tuli voimaan 15.6.2022.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmisteli hallituksen esityksen eduskunnalle, jossa ehdotettiin muutettavaksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia (TYP-laki) ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia (HE 84/2022 vp). Lakeihin tehtiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtymisestä kunnilta hyvinvointialueille johtuvat muutokset. Eduskunta hyväkyi lait ja ne tulivat voimaan 1.1.2023.

Hallituksen tavoitteena on, että vuosikymmenen puolivälissä työllisyysaste on 75 prosenttia. Hallitus on sitoutunut pitkäjänteiseen työhön työllisyysasteen nostamiseksi tekeillä päätöksillä, joilla voidaan saavuttaa arviolta 80 000 lisätyöllistä. Työllisyystoimet ovat laaja ja monialainen kokonaisuus. Osa keinoista vaikuttaa nopeasti, osa pidemmällä aikavälillä. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen työllisyystoimet ja arviot toimien työllisyysvaikutuksista sekä tiedot toimien valmistelutilanteesta on koottu osoitteeseen: Hallituksen työllisyystoimet – Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu (tem.fi)¹.

Toimenpiteisiin sisältyy systeminen muutos kohti Pohjoismaista työvoimapolitettumallia, toimenpiteet yli 55-vuotiaiden työllisyysasteen nostamiseksi, palkkatuen uudistaminen ja rekrytointitukikokeilu, osatyökykyisiä työllistävän erityistehtävayhtiön toiminnan käynnistäminen, työvoimapolitettujen siirto paikallistasolle, ohjaamatoiminnan kehittäminen, jatkuvan oppimisen uudistamistyö, kotouttaminen ja työperäinen maahanmuutto sekä muut kohtaantoa ja työvoiman saatavuutta tukevat toimenpiteet. Ohjelmaluontoisesti työllisyyttä edistetään ainakin julkisten hankintojen vauhditusohjelmalla, työkykyohjelmalla sekä työelämän ja hyvän mielenterveyden toimenpideohjelmalla.

Alueiden kehittämisen ja rakennerahastopolitiikan toimien avulla on pyritty aiempien vuosien tapaan vahvistamaan talouskasvun edellytyksiä ja vihreää siirtymää sekä tuettu kasvu- ja työllisyystavoitteiden saavuttamista. Epävarmuutta ovat luoneet Venäjän aloittama hyökkäyssota, kansainvälisen talouden heikko kehitys, koronaepidemian jatkuminen sekä epidemiaan liittyvien rajoitustoimien laajuus ja kesto.

Erilaisten alueiden elinvoimaisuuden vahvistaminen ja potentiaalinen hyödyntäminen edellyttävät alueiden kestävä kasvun mahdollisuuksien tukemista laaja-alaisesti eri toimenpitein.

Työ- ja elinkeinoministeriön välineitä kehitykseen vaikuttamiseksi ovat syksyllä 2021 voimaan tullut aluekehittämisen lainsäädäntö, valtioneuvoston aluekehittämissäätötoimenpano, EU:n alue- ja rakennepolitiikkaan vaikuttaminen, rakennerahasto-ohjelmat, kaupunkipolitiikka sekä toimivat työvoima- ja yrityspalvelut.

¹ [Työ- ja elinkeinoministeriö - Työ- ja elinkeinoministeriön verkkopalvelu \(tem.fi\)](https://tem.fi)

Aluekehittämispäätöksessä painotetaan vuorovaikutuksen lisäämisen merkitystä valtioneuvoston sisällä, valtion ja maakuntien välillä, maakunnissa sekä julkisten ja yksityisten toimijoiden sekä järjestöjen ja kansalaisten kesken, jotta alueiden kehittäminen olisi mahdollisimman vaikuttavaa. Tavoitteiden saavuttamiseksi ministeriöt ovat laatineet toimeenpanosuunnitelman, joka määrittelee askelmerkkejä hallituskauden aluekehittämistoimille. Toimeenpanosuunnitelman toteutusta seurataan vuosittain ja siitä raportoidaan alueiden uudistumisen neuvottelukunnalle (AUNE). Ensimmäisen kerran seurantatietoja kerättiin syksyllä 2021. Toimenpiteet ovat edenneet suunnitellusti, mutta niiden vaikuttavuutta on vielä liian aikaista arvioida.

Uuden aluekehittämislainsäädännön mukaisten vuoden 2022 helmikuussa käytyjen aluekehittämiskeskustelujen johtopäätöksiä todettiin mm. että keskeisin alueiden elinvoimaisuutta haastava tekijä on pula osaavasta työvoimasta kaikilla alueilla. Tämän ohella korostuivat varsinkin vihreään siirtymään ja kestävään kehitykseen liittyvät kehittämistarpeet. Keskusteluissa sovittuja toimenpidekokonaisuuksia on seurattu syksyllä 2022 ja tammikuussa 2023. Toimet ovat edenneet hyvin. Keskustelut perustuvat aluekehittämispäätökseen, maakuntaohjelmiin ja aluekehityksen tilanne- ja kehityskuvaan. Keskusteluja koordinoi työ- ja elinkeinoministeriö ja niiden valmistelua ja toimeenpanoa sekä keskustelujen seuranta ohjaa alueiden uudistumisen neuvottelukunta (AUNE).

Keskustelujen tavoitteena on vahvistaa aluekehittämisen vuorovaikutusta ja kumppanuutta valtioneuvoston ja maakuntien välillä. Keskusteluissa käsitellään laajasti sitä, miten maakunnissa on edetty aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelman tavoitteiden suuntaan, yhteistyötarpeita maakunnissa sekä maakuntien ja valtion välillä. Keskustelunaiheina ovat muun muassa osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus, digitalisaatio, saavutettavuus ja monipaikkaisuus sekä ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen liittyvä vihreä kasvu.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa aluekehittämisen ja kaupunkipolitiikan valmistelusta. Ministeriöiden kaupunkipoliittisia toimia koordinoi ja kehittää työ ja elinkeinoministeriön vuoden 2020 alussa asettama kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmän tärkeimpiin tehtäviin kuuluu edistää hallitusohjelman ja valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen kaupunkipoliittisten linjausten toteutumista, koordinoita ministeriöiden kaupunkipoliittisia toimenpiteitä, kehittää valtion ja kaupunkiseutujen välisiä yhteistyömuotoja ja sopimusmenettelyjä sekä edistää kaupunkiseutujen kansallista ja kansainvälistä verkostoitumista ja kokemusten vaihtoa. Lisäksi yhteistyöryhmä seuraa kansallisen kaupunkistrategian toimeenpanoa.

Kaupunkipolitiikkaa sekä valtion ja kaupunkien sopimuksellista yhteistyötä on vahvistettu suunnitellusti. Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla on valmisteltu 16 kaupunkiseudun (18 kaupungin) kanssa hallitusohjelman mukaiset erilliset innovaatioekosysteemisopimukset julkisen ja yksityisen TKI-rahoituksen strategisesta kohdentamisesta globaalisti kilpailukykyisten ekosysteemien vahvistamiseksi. Sopimukset hyväksyttiin vuonna 2021 ja niiden toimeenpano on käynnissä. Valtion ja kaupunkien väliset ekosysteemisopimukset ovat olennainen osa kansallisen TKI-tiekartan uutta kumppanuusmallia, jonka tavoitteena on vahvistaa julkisen ja yksityisen sektorin välistä TKI-yhteistyötä. Myös seutukaupunki-ohjelman toimeenpano etenee. Kaupunki–valtio -kumppanuuden vahvistamiseksi on laadittu vuoden 2022 aikana kumppanuuden toimintamalli.

Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 -Suomen rakennerahasto-ohjelman toimeenpanossa on edetty suunnitelman mukaisesti. Käytettävissä olleesta EU- ja valtionrahoituksesta oli sidottu vuoden 2022 lopussa 98 prosenttia. Vuoden 2022 toisessa lisätalousarviossa budjetoitiin REACT-EU-toimenpiteisiin tarkoitettut valtuudet, jotka kasvattivat ohjelmassa käytössä olevan rahoituksen määrää. Maksatusasteiden vertailussa EU-tasolla Suomi on molempien rahastojen (EAKR ja ESR) osalta säilyttänyt asemansa jäsenvaltioiden kärkikymmenikössä, vaikka REACT-EU-toimenpiteiden maksatukset ovat käynnistyneet hitaasti.

Euroopan alueellinen yhteistyö (EAY) -tavoitteella (Interreg) tuetaan rajat ylittävää, valtioiden välistä ja koko EU:n kattavaa alueiden välistä yhteistyötä EU:n sisärajoilla. Euroopan naapuruvälineen rajayhteistyöohjelmilla (ENI CBC) tuetaan rajat ylittävää yhteistyötä EU:n ulkorajoilla.

Ohjelmakaudella 2014–2020 Suomi osallistuu yhdeksään EAY/Interreg -ohjelmaan (Nord, Botnia–Atlantica, Central Baltic, Baltic Sea Region, Northern Periphery and Arctic (NPA), Interact, Interreg Europe, URBACT ja ES-PON) ja kolmeen ENI CBC -ohjelmaan (Kolarctic, Karelia ja South-East – Finland – Russia). ENI CBC -ohjelmien toimintaympäristö muuttui merkittävästi helmikuussa 2022 Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan myötä. Maaliskuussa 2022 sodan seurauksena ohjelmien toimeenpanosta on suljettu pois kokonaan venäläiset kumppanit.

EAY/Interreg-ohjelmien toteuttaminen alkoi vuonna 2015 ja ENI CBC -ohjelmien vuonna 2018. EAY/Interreg-ohjelmien toimeenpano keskittyi vuonna 2022 hankemaksatukseen ja ohjelmien sulkemistyöhön.

ENI CBC -ohjelmien hankkeiden toimeenpanoaikaa on jatkettu yhdellä vuodella vuoden 2023 loppuun saakka. Käynnissä olevat hankkeet toteutetaan loppuun Suomen puolella venäläisten kumppaneiden poissulkemisen jälkeen.

Ohjelmakaudella 2021–2027 Suomi osallistuu kahdeksaan Interreg-ohjelmaan: Aurora, Central Baltic, Baltic Sea Region, Northern Periphery and Arctic (NPA), Interact, Interreg Europe, URBACT ja ESPON. Kaikissa ohjelmissa toimeenpano on käynnistynyt ja ensimmäisten hakukierrosten hankevalinnat on tehty. Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan myötä ohjelmakauden 2021–2027 Venäjän kanssa toteutettavista ulko- jaohjelmien valmistelu lopetettiin.

Interreg-ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen hallinnointiprosessin uudistuksen myötä Lapin liitto ja Uudenmaan liitto toimivat kansallisen vastinrahoituksen myöntäjinä, maksajina ja valvojina Alueiden kehittämisen ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännön mukaisesti.

Vähävaraisten avun toimenpideohjelmassa (2014–2020) keskityttiin elintarvikejakelujen hallittuun päättämiseen ja ohjelmakauden sulkemiseen. Uusia elintarvikkeita ei enää hankittu jaettavaksi, vaan kumppaniorganisaatiot jakoivat pois edelliseltä vuodelta varastoissaan olevat tuotteet. Kaikkiaan 14 kumppaniorganisaatiolla oli jaettavana suhteellisen vähäinen määrä elintarvikeapua, 386 000 kg, joista viimeiset jaettiin kesällä. Ohjelman maksatusaste oli vuoden 2022 lopussa 97 prosenttia. Pääosa momentille kirjatusta kustannuksista kohdentui vuonna 2021 toteutuneiden peruselintarvikkeiden hankintaan sekä elintarvikkeiden välivarastointiin ja kuljettamiseen kumppaniorganisaatioiden paikallisyhdistyksille tai seurakunnille.

Yritysten erityisrahoitus

Teollisuussijoitus Oy

Suomen Teollisuussijoitus Oy (jatkossa Tesi) antoi uusia sijoitussitoumuksia 13 rahastoon ja teki normaalin sijoitustoimintansa puitteissa suoria sijoituksia 15 kohdeyritykseen. Tesin sijoitusohjelmat ovat kohdennettuja panostuksia strategisille kasvualoille tai muulla tavoin elinkeinoelämän rakenteita uudistaville aloille. Sijoituksia tehtiin kierto- talouden sijoitusohjelmasta sekä Euroopan investointipankin kanssa yhteisistä ESIR- ja EGF-sijoitusohjelmista.

Tesin ja suomalaisten työeläkeyhteisöjen yhteisestä, vuonna 2008 aloitetusta Kasvu- rahastojen rahasto-ohjelman järjestyksessä neljännessä rahastosta tehtiin vuoden 2022 aikana sijoituksia seitsemään rahastoon. Kaiken kaikkiaan ohjelman neljästä KRR- rahastosta on tähän mennessä annettu sijoitussitoumuksia 44 suomalaiseen rahastoon. Vuoden aikana aloitettiin myös ohjelman viidennen rahaston valmistelu.

Tesin vuonna 2020 käynnistämät koronarahoitusohjelmat Vakautusrahoitusohjelma ja Venture Bridge -ohjelma suljettiin uusilta rahoitushakemuksilta maaliskuun 2022 lopussa. Käsittelyssä olleet hakemukset vietiin päätökseen ja kohdeyrityksiin tehdään ohjelmista edelleen jatkosijoituksia. Vakautusrahoitus-ohjelmasta sijoitettiin viiteen yritykseen ja Venture Bridge -ohjelmasta 16 yritykseen. Vuoden loppuun mennessä koronarahoitusohjelmista oli sijoitettu yhteensä 65 yritykseen.

Tesi teki suoria sijoituksia ja antoi pääomasijoitusrahastoille sijoitussitoumuksia lähes 300 miljoonalla eurolla, missä on merkittävää kasvua edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvu tuli erityisesti koronarahoitusohjelmista, joissa rahoituksen kysyntään vaikutti koronan lisäksi myös Ukrainan hyökkäyssota. Tesi hallinnoimista ulkoisista mandaateista (KRR, ESIR ja EGF) tehtiin lisäksi sijoituksia yhteensä 67 miljoonalla eurolla.

Finnvera Oyj

Finnvera Oyj (jatkossa Finnvera) rahoitti kotimaan rahoituksessa 1 931 aloittavaa yritystä ja 1 272 kasvuyritystä sekä myötävaikutti rahoituksellaan noin 6 000 uuden työpaikan syntymiseen. Kotimaan rahoitusta myönnettiin 1,3 miljardia euroa, mikä oli yli 27 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Myönnetty rahoitus sisältää kotimaan rahoituksen lainat ja takaukset sekä vientitakaukset ja pk-vientitakuut. Suurille yrityksille myönnetty kotimaan rahoitus oli 0,2 miljardia euroa eli 0,3 miljardia euroa edellisvuotta alemmalla tasolla. Vastuukanta oli vuoden lopussa kotimaan rahoituksessa 2,7 miljardia euroa.

Finnveran tehtävä on täydentää rahoitusmarkkinoita sekä vauhdittaa kasvua, jotta suomalaisyritykset pääsevät mukaan maailmantalouden elpymiseen. Kotimaan rahoituksen volyymi oli edelleen korkealla tasolla ja selvästi koronapandemiaa edeltäneitä vuosia korkeampi.

Viennin tuki

Suuryritysten vientikauppoihin myönnettiin vientitakuuta ja erityistakauksia yhteensä 5,7 miljardia euroa. Suuryritykset -liiketoiminnan vientitakuiden ja erityistakausten vastuukanta, sisältäen voimassa olevat vastuut ja tarjousvastuut, oli 23,5 miljardia euroa. Suomen Vientiluotto Oy (jatkossa Suomen Vientiluotto) myönsi vienti- ja alusluottoja 0,9 miljardin euron arvosta.

Alussektorilla ei ollut uusia hankkeita, joten kysyntä kohdistui muille toimialoille, joista erityisesti metsä- ja konepajateollisuuteen. Katsauskauden aikana toteutuneiden hankkeiden määrään vaikuttaa yksittäisten vientikauppojen ajoitus

Suomen Vientiluoton rahoitus- ja korontasausvaltuus ovat molemmat 33 miljardia euroa. Valtuudet riittävät hyvin vastaamaan kysyntään.

Vientiluottojen rahoitus perustuu valtion takaamaan Finnvera Oyj:n varainhankintaan. Finnvera Oyj:n varainhankinnan valtiontakausten enimmäismäärä on 20 miljardia euroa.

Finnvera-konsernin rooli, merkitys ja vastuukannat ovat viime vuosina kasvaneet merkittävästi. Finnveran roolin vahvistuminen heijastuu myös valtiontakuurahaston rooliin riskien kantajana.

EU:n markkinaehtoiset rahoitustuotteet

Toimenpiteitä EU:n rahoituslähteistä (mm. EIP, EIR, Horisontti Eurooppa, InvestEU) yrityksille saatavissa olevan rahoituksen hyödyntämiseksi jatkettiin vuonna 2022. Ohjelmien tarkoituksena oli edistää yritysrahoitusmarkkinoiden toimivuutta ja tukea startup- ja pk-yritysten rahoitusvaihtoehtojen monipuolistumista. EU-rahoituksella paikattiin myös suhdanteiden ja kriisien aikana kasaantuvaa rahoituspainetta. Erityisessä roolissa olivat yhteistyössä EIP-ryhmän kanssa käynnistetyt koronaohjelmat (ks. EGF alla). Koronaohjelmia toteuttivat kaiken kaikkiaan neljä yksityistä rahoituslaitosta, Finnvera ja Suomen Teollisuussijoitus Oy. Koronaohjelmat mahdollistavat arvioiden mukaan kokonaisuudessaan lähes kolmen miljardin pankkilainat pk-sektorille ja yritysten kasvuun vuoden 2022 loppuun mennessä.

Vuonna 2021 käynnistynyt InvestEU-ohjelma soveltuu edeltäjänsä (ESIR) tavoin suomalaisten kasvuyritysten tarpeisiin hyvin. Tosin InvestEU-ohjelman kautta saatavat takaukset ovat määrältään huomattavasti vaatimattomammat. Ohjelman tarjoamien mahdollisuuksien tehokas hyödyntäminen vaatii siten entistä aktiivisempaa otetta erityisesti julkisilta toimijoilta. Esimerkkinä tästä käy Suomen valtion komission kanssa allekirjoittama sopimus osallistumisesta pk-yritysten, kotitalouksien ja asunto-osakeyhtiöiden InvestEU-takaushjelmaan. Ohjelmassa Suomi osallistuu 100 miljoonalla eurolla Euroopan investointirahaston (EIR) Sustainability Guarantee -tuotteeseen, joka on rahoituslaitosten kautta välitettävä takaushjelma. Vipuvaikutuksen Suomen sijoittamalle rahoitusosuudelle arvioidaan olevan seitsenkertainen. Takaushjelma on tarkoitus ottaa käyttöön pankeissa vuonna 2023.

Myös Finnvera hyödynsi EU-rahoitusta tavoitteidensa mukaisesta. Finnvera ja Euroopan Investointirahasto ovat sopineet pk-yrityksille kohdennetun COSME-vastatakaussopimuksen (ns. pk-takaus) jatkamisesta, minkä ansiosta suomalaiset pk-yritykset voivat hyödyntää Finnveran pk-takausta vuoden 2023 loppuun saakka. Finnveran rahoituksessa hyödynnettiin kesäkuun 2022 loppuun asti voimassa ollutta EU-komission COVID 19 -valtioneuvoston ohjelmaa. Lisäksi komissio hyväksyi Finnveralle heinäkuussa 2022 erillisen Ukraina-tukiohjelman. Tilapäiset valtioneuvoston tukiohjelmat mahdollistavat Finnveran rahoitusten edullisemman hinnoittelun tilanteessa, jossa yritykselle on aiheutunut taloudellisia vaikutuksia Ukrainan sodasta tai aiemmin koronapandemiasta johtuen.

Suomen teollisuussijoitus Oy:n ja EIP:n yhteissijoitusohjelma käynnistyi kunnolla vuoden 2022 alussa. Uuden ohjelman kokonaissumma on 100 miljoonaa euroa, josta EIP:n ja Tesin osuudet molemmat ovat 50 miljoonaa euroa. Rahoitusta kanavoitiin ohjelmasta innovatiivisiin suomalaisiin pk-sektorin kasvuyrityksiin. Ohjelmalla mahdollistetaan 200 miljoonan euron markkinaehtoinen kasvurahoitus pk-sektorille. Yhteissijoitusohjelma on osa EIP:n koronan aiheuttaman vaikean taloustilanteen parantamiseksi käynnistettyä European Guarantee Fundia (EGF).

Finnvera allekirjoitti EIP:n kanssa sopimuksen edellä mainitusta koronaohjelmasta huh-tikuussa 2021. Ohjelman mukaan Finnvera voi myöntää kaikkiaan 650 miljoonaa euroa käyttöpääoma- ja investointilainoja pääasiassa suurten yritysten rahoitustarpeisiin. Ohjel-man takausosuus on 75 prosenttia. Ohjelmasta rahoitettiin 301 miljoonalla eurolla (5 kpl) yrityksiä vuoden 2022 loppuun mennessä. Ohjelma oli voimassa 31.12.2022 asti.

Myös EIP-ryhmän (Euroopan investointipankki, EIP ja Euroopan investointirahasto, EIR) takaustuotteet ja rahastosijoitukset ovat merkittävässä roolissa suomalaisten pk-yritysten rahoituksessa. EIP-ryhmän rahoituksessa vihreä siirtymä on tärkeässä roolissa. Ryhmän tavoitteena on, että 50 prosenttia rahoituksesta kohdistuu vihreään siirtymään vuonna 2025. EU:n rahoitus kohdistuu siten jatkossa yhä enenevässä määrin vihreää siirtymään useimmilla yhteiskunnan osa-alueella, kuten energiatuotannossa, teollisuudessa, ruuan-tuotannossa ja luonnon monimuotoisuuden suojelemisessa.

Business Finlandin EU-rahoituksen neuvontapalvelun (RANE) toiminta vakiintui vuoden 2022 aikana. EU-rahoitusneuvontapalvelu kokoaa yhteen tietoa Euroopan unionin avus-tuksista, lainoista, takauksista, pääomasijoituksista, tuista ja julkisista hankinnoista, sekä ohjaa ja neuvoo niiden käytössä. Palvelun tavoitteena on tarjota keskitettyä tietoa EU-rahoituksesta sekä edesauttaa sen kansallista hyödyntämistä.

Taulukko 2. Kotoutumisen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutuminen 2020–2022

	2020 toteuma	2021 toteuma	2022 tavoite	2022 toteuma	Arvosana
3 kk kotoutumiskoulutuksen jälkeen työttömäksi jääneiden osuus, enintään %	27	27,3	<26	26	Tyydyttävä
Pakolaisten toteutuneet kuntasijoituspaikat, vähintään (lkm)	1 072	1 139	2 300	1 402	Tyydyttävä

Kotoutumispolitiikalla tuetaan maahanmuuttaneiden mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Eri viranomaisten yhteistyönä on jatkettu toimia, joiden tavoitteena on ollut muun muassa nopeuttaa pakolaisten siirtymistä kuntiin, nopeuttaa maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkuja, kehittää monialaisia palveluja sekä parantaa maahanmuuttajien osaamisen hyödyntämistä elinkeino- ja innovaatiopolitiikassa. Myönteinen asenneilmapiiri maahanmuuttajia kohtaan ja hyvät väestösuhteet yhteiskunnassa ovat kotoutumispolitiikan läpileikkaavia tavoitteita.

Kotoutumispolitiikan vaikuttavuustavoite kolme kuukautta kotoutumiskoulutuksen jälkeen työttömäksi jääneiden osuuden osalta toteutui hieman aiempaa paremmin, mutta asetettua tavoitetta ei aivan saavutettu.

Maahanmuuttaneiden työllisyyden osalta tilanne vaikuttaa paremmalta kuin aikoihin. Vuoden 2021 lopussa ulkomaalaisten ja ulkomaalaistaustaisten työllisyysaste oli korkeammalla kuin kertaakaan aiemmin. Myönteinen trendi vaikuttaa jatkuneen myös vuoden 2022 aikana. Samaan aikaan työttömien ulkomaalaisten määrä on kuitenkin laskenut pandemian jälkeen hitaammin kuin suomalaisten työttömien määrä. Työttömien työnhakijoiden määrää on myös lisännyt ukrainalaisten ilmoittautuminen enenevässä määrin TE-palveluiden asiakkaksi. Ulkomaalaisten työllisyysasteen nousu vaikuttaa johtuvan ainakin osin siirtymistä työvoiman ulkopuolelta työvoimaan. Tämä on myönteinen ilmiö, sillä osallistumisasteen nousu johtaa lähes poikkeuksetta myös työllisyysasteen nousuun. Ulkomaalaisten aktivointiaste oli 45,4 prosenttia. Aktivointiaste nousi hieman edellisvuodesta, mutta on edelleen selvästi pandemiaa edeltänyttä tasoa alempana.

Ukrainalaisten TE-palveluiden asiakkaiden määrän kasvuun reagoitiin ohjaamalla lisäresursseja TE-toimistojen toimintamenoihin. Nämä lisäresurssit realisoituvat henkilötyövuosiksi kuitenkin suurimmilta osin vasta vuoden 2023 puolella.

Maahanmuuttovirasto myönsi vuonna 2021 oleskeluluvan 2 132 turvapaikanhakijalle ja vuonna 2022 1 760 turvapaikanhakijalle, jotka ovat siirtyneet vuosina 2021–2022 kotoutumistoimenpiteiden ja -palvelujen piiriin. Vuonna 2021 kunnille maksettavien laskennallisten korvausten piirissä oli 12 215 henkilöä ja vuonna 2022 yhteensä 11 223 henkilöä. Vuonna 2021 pakolaiskiintiön koko oli 1 050 ja vuonna 2022 pakolaiskiintiö nostettiin 1 500 henkilöön Afganistanin tilanteesta johtuen.

Kansainvälisen suojelun perusteella oleskeluluvan saavien määrä nousi edellisestä vuodesta. Lisäksi maahan tuli suuri määrä tilapäisen suojelun hakijoita, joille myönnettiin tilapäinen oleskelulupa, mutta tilapäistä suojelua saavat siirtyvät vastaanottopalveluista kuntiin pääosin vuoden 2023 maaliskuusta lukien. Työ- ja elinkeinoministeriö, sisäministeriö, Maahanmuuttovirasto ja ELY-keskukset ovat jatkaneet yhteistyötä kuntiin siirtymisen toimeenpanemiseksi ja ohjauksen yhteensovittamiseksi. ELY-keskukset

saivat neuvoteltua kuntapaikkoja 90 prosenttia vuodelle 2022 asetetusta kuntapaikkatavoitteesta, mutta toteutuneita kuntapaikkoja oli vain 61 prosenttia tavoitteesta. Tämä johtuu siitä, että kuntapaikkoja jäi käyttämättä, koska oleskeluluvan saavien toiveet ja vastaanottokeskusten sijainti tai kiintiöpakolaisten vastaanotossa kuntien valmiudet ja esimerkiksi saapumisten aikataulut eivät aina kohtaa neuvoteltujen kuntapaikkojen kanssa. Vastaanottavien kuntien verkosto pysyi laajana. Kiintiöpakolaisille kohdennettuja kuntapaikkoja oli riittävästi.

Kotoutumispolitiikan kehittämiseksi ja toimeenpanon tehostamiseksi työ- ja elinkeinoministeriössä toimiva kotoutumisen osaamiskeskus on kehittänyt kotoutumisen seuranta- ja vahvistamiskeskusta, vahvistanut kotoutumisen tietopohjaa sekä eri toimijoiden osaamista kotoutumisen edistämiseen liittyvissä asioissa. Valtakunnallisen, alueellisen ja kaupunkikohtaisen tiedon lähteenä on ylläpidetty indikaattoritietokantaa ja rekisteripohjaista kototietokantaa. Indikaattoritietokanta tuottaa tietoa ulkomaalaistaustaisen väestön työllisyydestä, koulutuksesta, hyvinvoinnista, osallistumisesta ja kaksisuuntaisesta kotoutumisesta. Kuukausittaiset työllisyyskatsaukset, tutkimuswebinaarit, policy-brief-julkaisut sekä tilatut erillisselvitykset mm. katsaus aktiivisen työllisyyspolitiikan vaikutuksista maahanmuuttajien työllistymiseen sekä kuntien kotouttamisohjelmiin tukivat tietopohjaa kotoutumisen tilasta sekä maahanmuuttajataustaisten palveluiden ja ohjauksen kehittämistä. Tietopohjaa käytettiin kotoutumislain kokonaisuudistuksen linjauksien ja vaikutusten ennakoarvioinnin tukena. Alalla toimivien ammattilaisten osaamisen vahvistamiseksi järjestettiin koulutusta, tuotettiin työvälineitä ja jaettiin tietoa uutiskirjeillä ja kotoutuminen.fi-sivustolla². Kotoutumistoimijoiden suurtahtuma Integration2022 Tampereella. Eri toimijoiden yhteistyön lisäämiseksi kotoutumisen edistämisen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiseksi koordinoitiin valtakunnallista kotoutumisen kumppanuusohjelmaa ja avattiin verkkoon vuorovaikutteinen Kumppanuusalusta. Työ- ja elinkeinoministeriö on myös vahvistanut järjestöjen työtä kotoutumisen edistämiseksi järjestöille myönnettyillä valtionavustuksilla.

Kansainvälinen osaaminen ja työvoima

Hallitus julkaisi budjettiriihen 2021 yhteydessä koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartan, joka ulottuu vuoteen 2035. Koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartta täydentää pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteita edistää osaajien maahanmuuttoa. Tiekartan tavoitteet ja toimenpiteet rakentavat ja vahvistavat Suomea globaalisti houkuttelevana paikkana tehdä työtä ja opiskella, ja vaativat ylihallituskautista sitoutumista. Osaajien maahanmuuton ja Suomeen integroitumisen palvelupolut edellyttävät poikkihallinnollista, saumatonta yhteistyötä ja investointeja.

2 <https://kotoutuminen.fi/etusivu>

Tällä hallituskaudella tiekartan toimeenpano on tapahtunut työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön koordinoimalla Talent Boost -toimenpideohjelmalla. Talent Boost -ohjelman keskeisinä toimina ovat osaavan työvoiman houkuttelu, oleskelulupien käsittelyaikojen lyhentäminen ja työn perusteella muuttaneiden asettautumisen ja kotoutumisen tukeminen. Ulkomaalaisten tutkijoiden, Suomessa opiskelevien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden sekä heidän perheidensä maahan jäämistä helpotetaan sujuvoittamalla oleskelulupaprosesseja ja muita viranomaispalveluita, luomalla kansainvälisen rekrytoinnin yrityspalveluja, vahvistamalla työelämän vastaanottavuutta sekä lisäämällä Suomessa jo olevien kansainvälisten osaajien ja yritysten kohtaamista.

Osaajien houkuttelun ja kansainvälisen rekrytoinnin edistämisen valtakunnallisia ja yli-alueellisia tehtäviä hoitamaan on toimintasuunnitelman mukaisesti käynnistetty pysyvien rakenteiden eli Work in Finland -toiminnon ylösajo Business Finlandin ja KEHA-keskuksen yhteistyönä työ- ja elinkeinoministeriön ohjaamana. Work in Finlandin puitteissa mm. tehdään houkuttelu- ja maakuvatyötä, kehitetään kansainvälisten osaajien ja työnantajien palveluita, parannetaan tiedolla johtamista sekä jaetaan kansainvälistymistä tukevaa yritysrahoitusta. Työ- ja elinkeinoministeriö on lisäksi edistänyt sosiaali- ja terveysalan kansainvälistä rekrytointia omassa alatyöryhmässään osana sosiaali- ja terveysministeriön johtamaa henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden ohjelmaa.

Osana Talent Boost -toimenpideohjelmaa työ- ja elinkeinoministeriö on koordinoinut poikkihallinnollista ulkomaalaislainsäädännön ja lupamenettelyjen kehittämishanketta, jonka tavoitteena on työ- ja opiskeluperusteisten oleskelulupien käsittelyajan lyheneminen asteittain keskimäärin yhteen kuukauteen. Hankkeen tuloksena otettiin kesäkuussa käyttöön erityisasiantuntijoille, startup-ryttäjille ja heidän perheenjäsenilleen ns. pika-kaista, joka mahdollistaa oleskeluluvan saamisen 14 vuorokaudessa. Tavoitteiden saavuttamiseksi kehittämishankkeessa on mm. valmisteltu ulkomaalaislain 5 luvun työntekoa ja elinkeinonharjoittamista koskevan sääntelyn uudistus. Lisäksi on tehty mittavaa toimintatapojen uudistamista sekä järjestelmäkehitystä (tähän liittyy myös 20 miljoonan euron EU-rahoitteinen OLEDIGI-investointi).

Alueellisella tasolla Talent Boost -toimenpideohjelmaa toteutetaan ns. Talent Hub -palvelumallilla, jonka tavoitteena on vahvistaa kansainvälisiin osaajiin liittyviä palvelupolkuja ja palveluihin liittyvää monitoimijaista yhteistyötä alueella. Talent Hub -yhteistyö kiinnittää kv. osaajiin liittyvät palvelut osaksi alueen innovaatio- ja yrityspalveluekosysteemiä. Talent Hub -toimintaa tuetaan kunnille myönnettävillä valtionavustuksilla sekä Kokka kohti Suomea ESR-hankerahoituksella. Vuoden 2022 talousarviossa Talent Hub -toiminnan kehittämiseen oli kohdennettu yhteensä 3 miljoonaa euroa. Määrärahasta myönnettiin avustusta yhteensä 2 647 937 euroa.

Ulkomaisten työvoiman hyväksikäytön ehkäisemiseksi uhrien asemaa parantavaa lainsäädäntöä tuli voimaan 2021, samoin kausityöläisten oikeuksia koskevia lakimuutoksia. Niiden alustavasta vaikuttavuudesta on tehty selvitys eduskunnalle joulukuussa 2022. Myös ulkomaisten työntekijöiden neuvontaa ja tiedotusta on kehitetty. Työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut eri viranomaisten ja järjestöjen yhteisen neuvottelukunnan ja sen alaiset jaostot, joiden työ keskittyy ulkomaisten työvoiman hyväksikäytön ehkäisyyn.

Hallitusohjelmaan perustuvan työelämän monimuotoisuusohjelma käynnistyi keväällä 2021 ja jatkuu kevääseen 2023. Yrityksille suunnatun rekrytoinnin ja työnantajakuvaan monimuotoistamiseen kannustavan valmennuspalvelun (Imago-ohjelma) tarjoaminen käynnistyi huhtikuussa 2022 Pirkanmaan TE-toimiston koordinoimana. Palvelu jatkuu vuonna 2023. Monimuotoisuusosaamista on edistetty TE-palveluissa ja hallinnonalan ohjauksessa. Työnantajille suunnattu sähköinen opas on valmistunut huhtikuussa 2022. Työelämän monimuotoisuusohjelmaan myönnettyjä määrärahoja 400 000 euroa vuodelle 2020 sekä 400 000 euroa vuodelle 2021 on suunnattu toimenpiteisiin vuosien 2021–2022 aikana.

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Hallinto

32.01.20. Siviilipalvelus

Arviomäärärahmomentille oli varattu 4 939 000 euroa, johon jouduttiin pyytämään valtiovarainministeriöltä lupa ylittää määräraha 200 000 eurolla. Ylitystarve johtui täydennyspalvelusvelvollisten suuresta määrästä. Siviilipalveluskeskukselle myönnettiin kirjausoikeutta 5 139 000 eurolle, josta jäi kuitenkin käyttämättä 1 16 959 euroa ja ylitys oli näin ollen vain 83 041 euroa.

32.01.40. Valtionavustus kestävästä kasvupolitiikkaa edistäville toimijoille

Talousarviossa on osoitettu momentille yhteensä 7 miljoonaa euroa yritysten kansainvälistymistä ja yrittäjyyttä tukevan toiminnan rahoittamiseen.

Innovaatiot ja yritysrahoitus -osasto kohdisti rahoitusta 3,9 miljoonaa euroa seuraavasti:

Teknillisten Tieteiden Akatemialle myönnettiin avustusta enintään 25 000 euroa suomalaisen teknologiaosaamisen näyttelyn järjestämiseen. Tavoitteena oli suomalaisen teknologiaosaamisen 180-vuotispäivänä osoittaa pitkäjänteisen teknologiapolitiikan merkitys elinkeinoelämän uudistumisessa sekä innostaa opiskelijoita ja muita tekniikan kehittämistä kiinnostuneita edelläkävijyyteen teknologian saralla. Kävijämäärän perusteella näyttely onnistui yli odotusten.

Suomen taideteollisuusyhdistys ry:lle (Design Forum Finland) myönnettiin yleisavustuksena enintään 278 018 euroa sekä lisäksi vuoden 2021 valtion talousarviossa myönnettyä aiemmin jakamatta jäänyttä toimintamäärärahaa enintään 121 982 euroa eli yhteensä enintään 400 000 euroa vuoden 2022 toimintamenoihin. Suomen taideteollisuusyhdistyksen toiminnan tavoitteena on auttaa suomalaisia yrityksiä hyödyntämään muotoilua ja aineetonta arvонуontia kilpailukytekijänä kestävässä kasvussa ja kansainvälistymisessä. Yhdistyksen yleisavustuksella tuettu toiminta käsittää muun muassa tilaisuuksia, tapahtumia ja kansallista sekä kansainvälistä sidosryhmäyhteistyötä.

Osuuskunta Viexpolle myönnettiin yleisavustuksena enintään 310 000 euroa vuoden 2022 toimintamenoihin. Viexpo toimii Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakunnissa pk-yritysten kansainvälistymisen aktivoijana ja edistäjänä. Kansallisesti Osuuskunta Viexpon toiminnan ytimessä ovat erityisesti ne kansainvälistymisen kynnyksellä olevat yritykset, jotka tähtäävät lähimarkkinoille, Pohjoismaihin ja edelleen globaaleille markkinoille. Avustuksella tuettiin sellaisten palveluiden tuottamista, jotka parantavat pk-yritysten valmiuksia kansainvälistymisen eri vaiheissa.

Osuuskunta Viexpolle myönnettiin erityisavustuksena enintään 150 000 euroa NordicHub-verkostotoiminnan kehittämiseen. Avustuksella tuettiin yritysten kansainvälistä liiketoimintaa tukevaa pohjoismaista verkostotoimintaa, joka luo mahdollisuuksia pohjoismaisille kokonaisvientiratkaisuille ja yhteispohjoismaalaisille hankkeille.

Suomalais-ruotsalainen kauppakamari SRKK ry:lle myönnettiin yleisavustuksena enintään 350 000 euroa vuoden 2022 toimintamenoihin. Suomalais-ruotsalainen kauppakamari tarjoaa neuvonta- ja asiantuntijapalveluita pk-yrityksille kansainvälistymiseen liittyvissä kysymyksissä koskien Ruotsin markkinoita. Avustuksella tuettiin mm. yleishyödyllisten Suomen elinkeinoelämää hyödyttävien palveluiden, kuten kansainvälistymis-, markkina- sekä juridisen neuvonnan, tuottamista suomalaisille pk-yrityksille.

Suomalais-venäläinen kauppakamari ry:lle (nykyään EastCham Finland kauppakamariyhdistys ry) myönnettiin yleisavustuksena vuoden 2020 valtion talousarviossa myönnettyä aiemmin jakamatta jäänyttä toimintamäärärahaa enintään 382 235 euroa ja vuoden 2021 valtion talousarviossa myönnettyä aiemmin jakamatta jäänyttä toimintamäärärahaa enintään 417 765 euroa eli yhteensä enintään 800 000 euroa vuoden 2022 toimintamenoihin. Suomalais-venäläinen kauppakamari tarjoaa normaalioloissa yrityksille neuvontaa Venäjän kaupan kaikissa vaiheissa. Venäjän hyökkäyssodan myötä muuttuneessa toimintaympäristössä SVKK:n toiminta keskittyi Venäjän markkinan, toimintaympäristön ja säädösten neuvontaan, pakotteiden sekä kaupan esteiden ja niiden vaikutusten neuvontaan sekä markkinatilanteen seurantaan, analysointiin ja raportointiin.

Saksalais-Suomalainen kauppakamari ry:lle myönnettiin yleisavustuksena enintään 100 000 euroa vuoden 2022 toimintamenoihin. Avustuksen käyttötarkoituksena oli tukea ja kehittää pk-yrityksille suunnattua, Saksan markkinoille kohdistuvaa tarjoamaa. Avustuksella tuettiin mm. kauppakamarin tiedotus- ja julkaisu- ja neuvontapalveluita sekä markkinatietopalveluita.

Music Finland ry:lle myönnettiin yleisavustuksena enintään 300 000 euroa vuoden 2022 toimintamenoihin. Music Finland ry:n tehtävänä on laaja-alaisesti ja tavoitteellisesti edistää suomalaisen musiikin tunnettuutta, suomalaisen elävän musiikin, suomalaisten talletteiden ja suomalaisten nuottien saatavuutta ja käyttöä Suomessa ja ulkomailla sekä edistää suomalaista musiikkivientiä. Avustuksella tuettiin Music Finland ry:n vienninedistämispalveluita, kuten kansainvälistymisneuvontaa ja markkinatietouden sekä liiketoimintaosaamisen kehittämistä.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK:lle myönnettiin erityisavustusta BioPaavo-yrityshautomon innovaatiotapahtumien jatkopoluille 150 000 euroa käytettäväksi ajalla 1.9.2022–31.3.2024. Tavoitteena on kiihdyttämön palvelukonseptin kehittäminen ja vakiinnuttaminen tukemaan innovaatiokilpailujen jälkeistä yhteistyön käynnistymistä sekä ideoiden käyttöönottoa ja kaupallistamista. Tulokset ovat jo alkumetreillä lupaavia.

Kiertotalousyhteisö Jalostus ry:lle myönnettiin erityisavustusta 300 000 euroa kaksivuotiseen Maa- ja metsätalouden innovaatioprojektin toteuttamiseen käytettäväksi ajalla 1.2.2022–30.4.2024. Tavoitteena on kehittää ja skaalata Jalostuksen kansalaistoiminnasta ponnistava toiminta valtakunnalliseksi. Jalostus tuo esille ja käyttöön yhdessä kiertotalousinnovaattoreiden kanssa innovaatioita, jotka osaltaan mahdollistavat kestävään elämäntapaan siirtymisen. Ensimmäinen vuosi on sujunut tavoitteita paremmin.

Tekniikan Akatemia -säätiölle myönnettiin valtionavustusta enintään 1 miljoona euroa Millennium-teknologiapalkinnon jakamiseen. Millennium-teknologiapalkinto on joka toinen vuosi jaettava suomalainen kunnianosoitus ihmisten elämän laatua parantavan teknologian kehittäjille. Vuonna 2022 palkinto myönnettiin PERC-aurinkokennon kehittäjälle australialaiselle Martin Greenille.

Suomen matkailuorganisaatioiden yhdistys Suoma ry:lle myönnettiin valtionavustusta enintään 35 000 euroa. Avustus kohdistui Suoma ry:n toteuttaman ”100 syytä matkaila Suomessa” -kotimaanmatkailun edistämiskampanjan 2.5.–30.9.2022 välisenä aikana toteutettujen toimien aiheuttamiin kustannuksiin.

Alueet ja kasvupalvelut -osaston toimesta maksettiin valtioavustusta Suomen Yrittäjät ry:lle ja Suomen Yrityskummit ry:lle.

Suomen Yrittäjät ry:lle myönnettiin erityisavustuksena enintään 270 000 euroa Yrittäjän talousapu -neuvontapalvelun kehittämiseen. Yrittäjän talousapu -neuvontapalvelu on valtakunnallinen palvelukokonaisuus, joka tarjoaa maksutonta apua ja neuvontaa talous- ja maksuvaikeuksissa oleville pk-yrityksille ja yrittäjille. Myönnetyllä avustuksella pyritään turvaamaan pilotointivaiheessa olevien alueellisten neuvontapalvelujen vakiinnuttaminen sekä laajentamaan ja varmistamaan palvelujen saatavuus eri puolilla Suomea. Hankkeen tarkoituksena on lisäksi edistää viestinnän ja alueellisen verkostoyhteistyön keinoin Yrittäjän talousapu -neuvontapalvelun tunnettuutta yrittäjien ja yrityspalvelutoimijoiden keskuudessa.

Suomen Yrityskummit ry:lle myönnettiin yleisavustuksena enintään 100 000 euroa yrityskummi-toiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen Suomessa. Suomen Yrityskummit ry on valtakunnallinen yli tuhannen yrityskummin muodostama henkilöyhdistys. Kunnat ja seudulliset kehitysyritykset toimivat alueilla yrityskummien tukijoina ja palvelujen välittäjinä. Yrityskummit ovat kokeneista yrittäjistä, yritysjohtajista ja liike-elämän asiantuntijoista koostuva valtakunnallinen henkilöverkosto, joka tarjoaa osaamistaan ja kokemustaan maksuttomasti Suomessa toimivien yrittäjävetoisten mikro- ja pienyritysten liiketoiminnallisten haasteiden ratkaisemiseksi. Yrityskummien mentorointitoiminta edistää osaltaan taloudellista toimeliaisuutta ja työllisyyttä.

Työllisyys- ja toimivat markkinat -osaston toimesta maksettiin valtioavustusta Standardisoimis-ryhdistys SFS ry:lle ja Ympäristömerkki Suomi Oy:lle pohjoismaisen ympäristöjärjestelmän ylläpitoon sekä Suomen Kuntaliiton Julkisten hankintojen neuvontayksikölle ja Suomen Yrittäjille. Lisäksi valtionavustusta myönnettiin Talous ja Nuoret TAT:lle, SAK ry:lle sekä Hämeen Yrittäjille.

Suomen Standardisoimisliitto SFS ry on elinkeinoelämälle ja julkishallinnolle palveluja tuottava järjestö, joka luo puitteet standardisoinnille ja sen hyötyjen saavuttamiselle myös Suomessa. Valtion rahoituksella tuetaan standardisoinnin perusrakenteita sekä avustetaan taloudellisesti SFS:n toimialayhteisöjen osallistumista eurooppalaiseen ja kansainväliseen standardisointiin. Vuonna 2022 SFS:lle myönnettiin 1 330 000 euroa.

Pohjoismaisen ympäristömerkintäjärjestelmän avulla kannustetaan valmistajia ja palveluntarjoajia tarjoamaan ympäristön kannalta parempia vaihtoehtoja. Samalla pyritään antamaan kuluttajille ja hankkijoille tietoa keskimääräistä vähemmän ympäristöä kuormittavista tavaroista ja palveluista. Näillä toimenpiteillä parannetaan paitsi ympäristön tilaa myös kilpailukykyä ja luodaan mahdollisuuksia uusille innovaatioille. Ympäristömerkintä Suomi Oy:lle myönnettiin vuonna 2022 yhteensä 260 000 euroa.

Suomen Kuntaliiton organisaatiossa toimivalle julkisten hankintojen neuvontayksikölle myönnettiin 220 000 euroa valtioavustusta. Julkisten hankintojen neuvontayksikön toiminnalla tavoitellaan tehokasta, avointa ja osaavaa julkista hankintatoimintaa, joka takaa yrityksille tasapuoliset ja avoimet mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluita ja urakoita julkiselle sektorille. Neuvontayksikön työ oli vuonna 2022 kysyttyä ja tuloksellista.

Myös Suomen yrittäjille myönnettiin avustusta hankintalainsäädännön mukaiseen neuvontatoimintaan 280 000 euroa. Neuvontaa annetaan hankintojen tarjoajille Suomen Yrittäjien aluejärjestöjen kautta. Neuvonnan tavoitteena on saada useampia tarjoajia ja sitä kautta lisätä kilpailua. Vuoden 2022 neuvonta oli aktiivista ja tuloksellista.

SAK ry:lle myönnettiin valtionavustusta 100 000 euroa työntekijöiden työsuhdeneuvonnan jatkokehittämiseen. Hankkeen tavoitteina oli lisätä nuorten ja ulkomaalaistaustaisten heikossa työmarkkina-asemassa olevien työntekijöiden sekä heitä auttavien tahojen tietoa, osaamista ja kiinnostusta työlainsäädäntöön ja työsuhteeseen sekä työelämän pelisääntöihin liittyvistä asioista. Tavoitteena oli lisätä myös uuden monikielisen työsuhdeneuvontapalvelun tunnettua ja käyttöä kohderyhmien parissa sekä kehittää työsuhdeneuvonnan digitaalisia palveluja lisäämällä verkkopalvelun käytettävyyttä ja saavutettavuutta erityisesti kieliversioiden ja monikielisten sisältöjen osalta.

Talous ja Nuoret TAT:lle myönnettiin 100 000 euroa lasten ja nuorten talous-, työelämä- ja yrittäjyystaitojen edistämiseen alakoulusta toiselle asteelle. Tavoitteena oli lasten ja nuorten talous-, työelämä- ja yrittäjyystaitojen johdonmukainen edistäminen yhä tiiviimmässä yhteistyössä opetuksen järjestäjien kanssa. Perusopetuksen ja toisen asteen opetussuunnitelmiin nojautuvan palvelupolun sekä vahvan aluetyön kautta, nuoret saavat tasa-arvoiset mahdollisuudet rakentaa tulevaisuuttaan. TATin tavoitteena on, että jokainen nuori innostuu työelämästä, hallitsee omaa talouttaan ja tahtoo toimia yritteliäänä yhteiskunnan jäsenenä.

Hämeen Yrittäjät ry:lle myönnettiin Nuorten yrityspolku -hankkeelle 78 000 euroa. Kanta-Hämeessä kehitetään uusi yrittäjyyskasvatuksen viitekehys ja nuorten yrittäjyyden starttipolku, joka nojaa erityisesti vihreän siirtymän mukaisen liiketoiminnan mahdollisuuksiin.

32.01.41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin

Momentille oli talousarviossa myönnettynä määrärahaa yhteensä 6 100 000 euroa.

Määrärahasta käytettiin yhteensä 6 miljoonaa euroa kvanttietokoneen hankinnan ja laitteen rakentamisen kustannuksiin sekä FIR1-tutkimusreaktorin käytöstä poiston ja Otakaari 3:n kuumakammioitilojen ennallistamisen kustannuksiin.

Uusia rahoituspäätöksiä sai tehdä enintään 750 000 eurolla. Työ- ja elinkeinoministeriö myönsi Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:lle yhteensä 750 000 euroa käytettäväksi kvanttialaustekniikoita hyödyntävän verkkoinfrastruktuurin rakentamiseen. Hankkeeseen arvioitiin käytettävän 100 000 euroa, mutta aikataulumuutoksista johtuen hanke käynnistyy vuonna 2023 ja määräraha jakautuu käytettäväksi vuosina 2023–2024.

32.01.49. Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan

Momentille myönnettiin talousarviossa määrärahaa yhteensä 101 581 000 euroa käytettäväksi yhtiön strategiseen, muuhun kuin liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaan toimintaan.

Määrärahasta käytettiin yhteensä 101 581 000 euroa muun muassa yhtiön oma- ja yhteisrahoitteiseen tutkimus- ja kehitystyöhön, osaamisen kehittämiseen, innovaatiotoimintaan, teknologian lisensointiin, uusien yritysten perustamiseen ja yhteisrahoitteisten tutkimushankkeiden omarahoitusosuutta koskeviin menoihin. Määrärahasta rahoitettiin kansallisen mittanormaalijärjestelmän yleistä toteuttamista, hallinnointia ja kehittämistä, kansallisten mittanormaalilaboratorioiden toiminnan ohjausta, kansallisen kalibrointipalvelun järjestämistä ja mittatekniikan edistämistä sekä kyberturvallisuuden kehittämistä. Lisäksi määrärahaa käytettiin Euroopan atomienergiayhteisön fuusiotutkimuksen kansallisen koordinaatiotehtävän hoitamiseen, Metrijärjestön jäsenmaksuun sekä korvaukseen yhtiölle hankintojen ja toimitilavuokrien arvonnisävero-osuuteen sekä toimitilavuokrien piileviin arvonnisäverokustannuksiin muun kuin arvonnisäverolain (1501/1993) 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun liiketoiminnan muodossa harjoitetun liiketaloudellisen toiminnan osalta.

32.01.50. Valtionavustus kuluttajajärjestölle

Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry on kuluttajien etujärjestö, joka neuvoo kuluttajia sekä jakaa ja välittää kuluttajatietoa. Kuluttajaliitto panosti erityisesti kahteen suureen teemaan, sähkön hintaan ja inflaatioon. Liitto oli hyvin esillä erilaisissa medioissa tuoden keskusteluun mukaan kuluttajanäkökulmaa sekä jakaen tietoa erilaisista kuluttajakysymyksistä. Liitto teki myös runsaasti yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa.

32.01.51. Valtion osuus merimiespalvelutoiminnasta

Momentille oli budjetoitu 2 572 000 euroa. Tästä 1 175 266 euroa käytettiin merimiespalvelujen rahoittamiseen ja 1 056 704 euroa valtion varoista korvattavien merimiesten matkakustannusten korvaamiseen. Käyttämättä jäi 340 030 euroa.

32.01.66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet

Kansainvälisen työjärjestön ILO:n vuoden 2022 jäsenmaksu oli 1 438 000 euroa.

Innovaatiot ja yritysrahoitus- osasto käytti 12 862 350 euroa kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin. Määrärahaa 12 588 904 euroa käytettiin Euroopan avaruusjärjestön (ESA) jäsenmaksuun ja osuuteen eläkemaksuista. Muiden kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja sekä OECD:n maksuosuuksia maksettiin 273 446 euroa.

32.01.95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset

Momentille oli budjetoitu 50 000 euroa. Määrärahaa käytettiin Energiavirastolle määrättyjen oikeudenkäyntikulujen maksamiseen yhteensä 37 119 euroa.

Uudistuminen ja vähähiilisyys

32.20.41. Energiatuki

Energiatukea myönnettiin yhteensä noin 95,3 miljoonaa euroa. Myönnetystä valtuudesta 51,7 miljoonaa euroa (4 kpl) käytettiin suuriin demonstraatiohankkeisiin (sisältäen vetyhankkeet). Yhteensä tehtiin 1 197 tukipäätöstä, joista 1 193 tehtiin Business Finlandissa ja neljä työ- ja elinkeinoministeriössä.

Uusiutuvan energian investointeihin myönnettiin 72,1 miljoonaa euroa, josta noin 49,6 miljoonaa euroa myönnettiin työ- ja elinkeinoministeriöstä ja noin 22,5 miljoonaa euroa Business Finlandista. Kappalemääräisesti suurin osa uusiutuvan energian hankkeista liittyi aurinkosähköhankkeisiin.

Energiatehokkuusinvestoinneille myönnettiin noin 21,8 miljoonaa euroa tukea, josta noin 2,1 miljoonaa euroa myönnettiin työ- ja elinkeinoministeriöstä ja noin 19,7 miljoonaa euroa Business Finlandista. Selvityksille ja katselmuksille myönnettiin yhteensä 1,4 miljoonaa euroa.

Uusi EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelmaan liittyvä RRF-energiainvestointituki otettiin käyttöön. Momentille varattiin tähän tarkoitukseen yhteensä 453,2 miljoonaa euroa. Vuoden loppuun mennessä tukea oli myönnetty 288,2 miljoonaa euroa 24 hankkeelle. Työ- ja elinkeinoministeriö on tekemässä lisää päätöksiä helmikuussa 2023 sekä avaamassa uuden haun erityisesti sähköistämisen ja energiainfrastruktuurihankkeisiin liittyen. Näiden osalta tukipäätökset tehtäisiin vuoden 2023 loppuun mennessä.

32.20.45. LNG-terminaalien investointituki

Uusia tukipäätöksiä LNG-terminaaleille ei tehty. Tukiohjelman viimeinen maksatuspäätös tehtiin joulukuussa ja siten tukiohjelman mukaisista hankkeista myönnettyjen avustusten maksaminen päättyi vuoden 2022 aikana. Tukiohjelman merkitys kasvoi selvästi vuoden aikana.

32.20.46. Laivanrakennuksen innovaatiotuki

Laivanrakennuksen innovaatiotukiin osoitettiin talousarviossa 19,8 miljoonan euron määräraha (arviomääräraha) ja uusiin myöntämispäätöksiin 35 miljoonaa euroa, josta tehtiin sitoumuksia 2,3 miljoonalla eurolla.

Määrärahasta saa myöntää innovaatiotukea Suomessa rekisteröidylle laivanrakennusyritykselle, laivankorjausyritykselle ja laivankonversioyritykselle sekä kelluvia ja liikkuvia offshore-rakenteita valmistaville yrityksille. Business Finlandin tavanomaiset esikilpailulliset innovaatiotuet eivät ole telakoiden käytettävissä, sillä laivanrakennusteollisuudessa innovaatiotoiminta toteutetaan laivatilauksen varmistuttua.

Tuki mahdollistaa suomalaisen laivanrakennusteollisuuden kansainvälisen kilpailukyvyyn vahvistamisen kannalta välttämättömät panostukset innovaatioiden kehittämiseen. Tuella on ollut merkittävä vaikutus telakkateollisuuden työpaikkojen turvaamiseen ja isojen vientikauppojen toteutumiseen. Tuella on välillistä vaikutusta meriteollisuuden arvoverkostoon, jonka kehittämien innovatiivisten ratkaisujen käyttöönottoa tuella on voitu vauhdittaa.

Työllisyys ja yrittäjyys

32.30.40. Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen

Maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen tarkoitettu 6,3 miljoonan euron määräraha on käytetty maakuntien liitoissa hallituksen aluekehittämispäätöstä ja maakuntaohjelmien toimeenpanoa edistäviin kohteisiin. Hankkeiden toteutus on suurelta osin kesken, joten toiminnan tuloksia ei ole vielä käytettävissä.

Maakuntien liitoille myönnettiin 16 miljoonaa euroa sopimusperusteista määrärahaa, joka kohdistettiin valtion ja maakuntien aluekehittämiskeskustelujen lopputulemana olevien yhteistyöasiakirjojen mukaisesti valtioneuvoston ja maakunnan sopimien aluekehittämisen kärkien kehittämiseen. Aluekehittämiskeskustelut käytiin helmikuussa valtioneuvoston ja maakuntien edustajien kesken. Kussakin keskustelussa käsiteltiin maakunnan kehittämisen kannalta keskeisiä aluekehittämisen painopisteitä, kehittämisen kärkiä ja toimenpiteitä. Keskustelut valmisteltiin työ- ja elinkeinoministeriön johdolla yhteistyössä valtioneuvoston ja maakunnan kesken. Keskustelun lopputuloksena laadittiin yhteistyöasiakirja, johon kirjattiin sopimuksellisen yhteistyön määrärahan käyttö sovittuihin kehittämisen kärkiin.

Maakuntien liitoille myönnettiin 10 miljoonaa euroa Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen (AIKO) -määrärahaa. Määräraha kohdistettiin alueiden resilienssin vahvistamiseen muuttuvassa toimintaympäristössä, ennakoidun rakennemuutoksen toimiin, elinkeinojen uudistumiseen sekä älykkääseen sopeutumiseen. Toimintatapana olivat alueelliset innovatiiviset ja kokeilevat toimenpiteet.

Kainuun liitolle myönnettiin 0,5 miljoonaa euroa itäisen Suomen elinvoimaa selvittäneen valtiosihteeriryöryhmän esityksen mukaisesti itäisen Suomen elinvoimaa tukeville verkostohankkeille. Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan liitoille myönnettiin yhteensä 450 000 euroa (250 000 euroa/200 000 euroa) tukemaan maakuntien kestävästä kasvusta, elinkeinojen uudistamisesta ja muutosjoustavuutta ottaen huomioon erityisesti Venäjän Ukrainassa käynnistämisen hyökkäyssodan vaikutukset. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan liitolle myönnettiin 416 000 euroa äkillisen rakennemuutoksen määrärahaa myönnettäväksi Pyhäjoen talousalueen puhtaasta ja vakaan energiatuotannon toimintasuunnitelman luomiseen.

Talent Hub-toimintaan varatusta 3 miljoonaneuron määrärahasta myönnettiin vuonna 2022 valtionavustusta Talent Hub -hankkeille yhteensä 2 647 937 euroa. Jaetuilla valtionavustuksilla tuetaan erityisesti alueellisten Talent Hub -yhteistyömallien ja -palveluiden kehittämistä. Talent Hub -mallit tarjoavat asiakaslähtöisiä palvelupolkuja kansainvälisten osaajien houkuttelun, rekrytoimisen, asettautumisen ja integroitumisen tueksi sekä yritysten ja kansainvälisten osaajien kohtaamiseksi.

Momentin määrärahasta myönnettiin valtionavustusta 3,8 miljoonaa euroa Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomaisen osaamiskeskuksen (KEINO) toimintaan ajalle 1.3.2022–28.2.2024. KEINO-osaamiskeskus kehittää kestäviin ja innovatiivisiin hankintoihin liittyvää osaamista, johtamista, mittaamista, yritysyhteistyötä sekä edistää uusien ratkaisujen skaalautumista. KEINO on vakiinnuttanut paikkansa keskeisenä kansallisena toimijana kestävien ja innovatiivisten hankintojen edistämiseksi.

32.30.41. Valtionavustus Työkanava Oy:n toimintaan

Työkanava Oy:lle myönnettiin valtionavustusta 10 miljoonaa euroa, josta maksettiin 5 miljoonaa euroa syyskuussa. Työkanava Oy kuitenkin palautti joulukuussa maksetun valtionavustuksen, koska yrityksen toiminta ei ollut saavuttanut tavoiteltua laajuutta vuodenvaihteeseen mennessä.

32.30.42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen

Momentilla oli talousarvion mukaista valtuutta käytettävissä yhteensä 10 460 000 euroa, josta 4 460 000 euroa oli varattu EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) rahoitettavan kasvun kiihdyttämisohjelman toimeenpanoon. Lisäksi käytettävissä oli vuodelta 2021 siirtynyttä valtuutta yhteensä 6 707 695 euroa eli valtuutta oli vuonna 2022 käytettävissä yhteensä 17 167 695 euroa. Momentin valtuudesta myönnettiin avustuksia 186 yritykselle yhteensä 9 522 112 euroa.

Valtuudesta 3 461 893 euroa kohdentui 94 pienen yrityksen kasvu- ja kansainvälistymisvalmiuksien kehittämiseen. Momentin valtuudesta EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) rahoitettuihin kasvun kiihdyttämisohjelman mukaisiin avustuksiin myönnettiin 2 639 269 euroa yhteensä 64 pienelle yritykselle. Loppuosa valtuudesta kohdennettiin äkillisten rakennemuutostilanteiden (mm. Kemi-Tornion rakennemuutostilanne) hoitoon liittyviin pk-yritysten kehittämis- ja investointihankkeisiin.

32.30.44. Alueellinen kuljetustuki

Harvaan asutuilla alueilla sijaitsevien pk-yritysten kuljetuskustannusten tasaamiseen myönnettiin momentin määrärahaa yhteensä 6 522 460 euroa 238 pk-yritykselle.

32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

Momentin määrärahaa käytettiin 37,8 miljoonaa euroa. Lisäksi käytettiin vuodelta 2021 siirtynyttä määrärahaa 249,9 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin yhteensä 287,8 miljoonaa euroa (2021 277,8 miljoonaa euroa, 2020 267,8 miljoonaa euroa ja 2019 292,2 miljoonaa euroa). Vuoden 2022 ajan momentilta rahoitettavien palvelujen piirissä oli keskimäärin 42 300 henkilöä, mikä on noin 4 500 henkilöä enemmän kuin vuonna 2021. Momentin määrärahasta työvoimakoulutukseen käytettiin 104,6 miljoonaa euroa, mikä on 1,3 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2021.

Kotoutumiskoulutuksen osuus oli arviolta noin 45 prosenttia (2021 49 prosenttia) ja ammatillisesti suuntautuneen työvoimakoulutuksen osuus noin 55 prosenttia. Ammatillisesti suuntautuneen koulutuksen sisällä yhteishankintakoulutukseen käytettiin arviolta noin 38 prosenttia sidotusta määrärahasta (vuonna 2021 noin 34 prosenttia). Työvoimakoulutuksessa oli kuukauden aikana keskimäärin 19 700 henkilöä, mikä on noin 1 400 henkilöä vähemmän kuin edellisellä vuonna. Koulutuksen vaikuttavuus parani vuonna 2022: kolmen kuukauden kuluttua ammatillisen työvoimakoulutuksen päättymisen jälkeen työttömänä oli 37,6 prosenttia, mikä on 41,5 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2021 (41,5 prosenttia). Vuonna 2022 päättäneiden TE-hallinnon hankkimien ammatillisesti suuntautuneiden työvoimakoulutusten (973 kpl ja 8963 opiskelijaa) OPAL-palautteiden vastaajista 86,4 prosenttia (vuonna 2021 noin 85 prosenttia) antoi koulutukselle hyvän tai erinomaisen arvosanan. Vastausprosentti oli 80,6 (vuonna 2021 80,5 prosenttia).

Palkkatuetuun työhön ja starttirahaan käytettiin työ- ja elinkeinoministeriön hallinnon alan sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan määrärahoja yhteensä noin 290,6 miljoonaa euroa, mikä on 36,2 miljoonaa euroa (14,2 prosenttia) enemmän kuin vuonna 2021. Työllistettynä oli keskimäärin noin 32 100 henkilöä, jossa on nousua edellisestä vuodesta noin 20 prosenttia (2021 noin 26 800 henkilöä). Kolmen kuukauden kuluttua palkkatuetun työn päättymisen jälkeen työttömänä oli 45,6 prosenttia, mikä on 1,5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2021 (47,1 prosenttia).

Työllistämiseen käytetyistä määrärahoista maksettiin momentilta 32.30.51. noin 119,4 miljoonaa euroa (josta noin 11,2 miljoonaa euroa valtionhallintoon työllistämiseen), momentilta 33.20.50. maksettiin noin 51,4 miljoonaa euroa (josta noin 2,2 miljoonaa euroa valtionhallintoon työllistämiseen), ja momentilta 33.20.52. maksettiin noin 119,8 miljoonaa euroa (josta noin 1,3 miljoonaa euroa valtionhallintoon työllistämiseen).

Valmennuksiin ja kokeiluihin käytettiin noin 23,7 miljoonaa euroa (2021 noin 19,7 miljoonaa euroa).

32.30.52. Palkkaturva

Momentille oli budjetoitu 32 miljoonaa euroa. Tästä 25 863 606 euroa käytettiin palkkaturvaan, 13 176 euroa takaisinperittyjen saatavien palautuksiin ja niistä kertyneisiin korkoihin ja 51 500 euroa viranomaismaksuihin, oikeudenkäyntikuluihin ja konkurssikustannuksiin eli yhteensä 25 928 282 euroa. Käyttämättä jäi 6 071 718 euroa.

32.30.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin

Ohjelmakauden 2021–2027 Euroopan sosiaalirahaston, aluekehitysrahaston ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston toimet on koottu Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaan ”Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027”. Ohjelman julkinen kokonaisrahoitus on noin 3,1 miljardia euroa, josta EU-rahoitusosuus on 61 % eli noin 1,9 miljardia euroa ja kansallinen julkinen vastinrahoitus noin 1,2 miljardia euroa. Ohjelmakausi käynnistyi keväällä 2022.

Ohjelmakauden 2021–2027 alue- ja rakennepolitiikan rahoitus kohdentuu elinkeinoelämälähtöisen innovaatiotoiminnan edistämiseen, pk-yritysten kasvumahdollisuuksien parantamiseen, toiminnan uudistumiseen ja liiketoimintaympäristön kehittämiseen, työhakijoiden, työttömien, työvoiman ulkopuolella olevien ja työmarkkinoille heikosti kiinnittyneiden ryhmien työllistymisen edistämiseen, työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseen, oppimismahdollisuuksien kehittämiseen, kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien aseman parantamiseen sekä niiden alueiden tukemiseen, joihin kohdistuu vakavia sosioekonomisia haasteita ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen vuoksi.

Ohjelman rahoitusta käytetään myös InvestEU-ohjelmaan, jonka tavoitteena on tukea Euroopan unionin politiikkatavoitteita rahoitus- ja investointitoimilla, joilla edistetään unionin kilpailukykyä, talouden kestävyyttä ja kasvua, sosiaalista sopeutumiskykyä ja osallisuutta, pääomamarkkinoiden yhdentymistä sekä sisämarkkinoiden vahvistumista.

Ohjelmakauden 2014–2020 rakennerahasto-ohjelman julkinen rahoitus on noin 2,8 miljardia euroa, josta EU:n osuus on puolet. Vuoden lopulla 112 prosenttia julkisesta rahoituskehystä oli varattu ohjelmakauden aikana käynnistyneisiin runsaaseen 11 000 hankkeeseen. Maksatuksia hankkeille oli vuoden loppuun mennessä tehty 2,4 miljardilla eurolla (julkinen rahoitus yhteensä). Ohjelman seurantakomitean kesällä 2019 tarkistamien tavoitetasojen mukaan ohjelman avulla tavoitellaan mm. 10 500 uuden työpaikan ja 600 uuden yrityksen syntymistä vuoteen 2023 mennessä. Vuoden loppuun mennessä uusia työpaikkoja oli syntynyt 12 610 ja uusia yrityksiä 584.

Rakennerahasto-ohjelman toteutuksessa REACT-EU-lisärahoituksen myötä käynnistyi vielä lähes 400 uutta hanketta. REACT-EU-rahoitus on kasvattanut ohjelman kokoa runsaalla 10 prosentilla. Lisärahoitusta on suunnattu erityisesti digitalisaatiota ja vihreää siirtymää edistäviin EAKR- ja ESR-hankkeisiin.

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osarahoittamat hankkeet ovat liittyneet muun muassa nuorisotakuuseen, pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon, ikääntyvien työllisyyteen ja maahanmuuttajien kotoutumiseen. Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) osarahoittamien hankkeiden pääalaa ovat olleet pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen tukeminen sekä t&k- ja innovaatiotoiminta, joka on rakennerahasto-ohjelmassa painottunut erityisesti alueille, joiden osuus kansallisesta t&k- rahoituksesta on pienempi. Vuonna 2022 jatkui myös EAKR-osarahoitteinen takausohjelma kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi. Vuoden lopulla 26,3 prosenttia hankkeille maksetusta EAKR-rahoituksesta oli kohdistunut vähähiilisyttä edistäviin hankkeisiin.

32.30.87. Pääomasijoitus Työkanava Oy:lle

Työ- ja elinkeinoministeriö teki teki valtioneuvoston yleisistunnon valtuutuksen nojalla Työkanava Oy:öön 10 miljoonan euron vastikkeettoman sijoituksen yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Määräraha on EU:n elpymisvälineen tuloilla rahoitettavaa (RRF pilari3).

Yritysten erityisrahoitus

32.40.41. Avustus digitaaliseen lentopaikkatoimintaan

Talousarviossa myönnettiin momentille 2,5 miljoonaa euroa digitaalisen lentopaikkatoiminnan avustamiseen. Valtionavustus on tarkoitus myöntää Helsinki-East Aerodrome investointikokonaisuuteen, joka toteuttaa liikennealan kestävän kasvun ohjelman tavoitteita. Valtionavustuksella pyritään mahdollistamaan Pyhtäällä sijaitsevan alueen kehittymisen ilmailuteknologioiden edelläkävijäksi. Hanke päättyy vuonna 2023.

Työ- ja elinkeinoministeriö siirsi maaliskuussa momentin määrärahan Kymenlaakson liitolle, joka vastaa hankkeen hallinnoinnista sekä valtionavustuksen myöntämisestä, maksuksesta ja seurannasta. Kymenlaakson liitto myönsi valtionavustuksia hankkeeseen yhteensä noin 1,5 miljoonaa euroa. Avustuksia käytettiin muun muassa digitaalisen lentokenttäkonekonseptin edellyttämiin investointeihin sekä ammatillisen lentoliikennetoiminnan ja tuotekehityksen tarpeisiin.

32.40.42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi

Uusia tukipäätöksiä sähköverkkojen korvausinvestointeihin ei tehty. Tukiohjelman mukaisesta hankkeesta myönnettyjen avustusten maksaminen alkoi vuoden 2022 aikana.

32.40.47. Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset ja korkotuet

Finnveran toiminnalle on asetettu itsekannattavuustavoite eli yhtiön toiminnan menot pitää pystyä kattamaan pitkällä aikavälillä yhtiön toiminnasta saatavilla tuloilla. Pk-rahoituksessa itsekannattavuuden tarkasteluajanjaksona pidetään 10 vuotta ja viennin rahoituksessa 20 vuotta.

Finnvera myönsi luotto- ja takaustappiositoumuksen piirissä olevaa rahoitusta noin 1,0 miljardia euroa, mikä oli yli 32 prosenttia edellisvuotta vähemmän. Tappiositoumuksen piirissä oleva rahoitus kasvaville ja kansainvälistyville yrityksille vuonna 2022 oli 379 miljoonaa euroa. Finnvera myönsi rahoitusta omistajanvaihdoksiin 130 miljoonaa euroa ja oli mukana lähes 771 yrityksen omistajanvaihdoksen toteuttamisessa. Finnvera rahoitti kotimaan rahoituksessa 1 931 aloitettavaa yritystä ja 1 272 kasvuyritystä sekä myötävaikuttamalla rahoituksellaan noin 6 000 uuden työpaikan syntymiseen.

Taulukko 3. Finnvera Oyj:n korkotuet ja tappiokorvaukset (32.40.47) 2019–2022

	2019	2020	2021	2022
Korkotuet ja tappiokorvaukset (milj. euroa)	18,1	21,9	34,9	36,5

32.40.48. Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille

Vienninrahoitus pyrkii parantamaan suomalaisten vientiyritysten edellytyksiä menestyä globaaleilla markkinoilla. Finnveran varainhankintaan perustuvan rahoitusjärjestelmän puitteissa (1543/2011) Suomen Vientiluotto allekirjoitti uusia kiinteäkorkoisia luottosopimuksia yksi (kaksi) kappaletta. Näiden kiinteäkorkoisten luottojen arvo euroissa oli 750 miljoonaa (214 miljoonaa) euroa. Vuoden tai vertailuvuoden lopussa voimassa olevia rahoitustarjouksia ei ollut.

Suomen Vientiluotto hallinnoi julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausjärjestelmää. Korontasauksella vahvistetaan rahoituslaitosten mahdollisuuksia järjestää luotonsaajalle kansainvälisesti kilpailukykyistä kiinteäkorkoista vientiluottorahoitusta. Myös Suomen Vientiluoton rahoittamissa kiinteäkorkoisissa luotoissa käytetään korontasauksia. Vuoden lopussa liikepankkien rahoittamien korontasauksista hyödyntävien luottojen luottokanta oli euroissa laskettuna 0,2 (0,3) miljardia. Nostamattomien luottojen määrä oli euroissa 2,6 miljoonaa, kun vertailuvuonna määrä oli euroissa 0,2 miljardia. Suomen Vientiluotto Oy:n kiinteäkorkoisten luottojen luottokanta oli vastaavana aikana euroissa 4,0 (4,5) miljardia ja nostamattomien luottojen määrä oli euroina 4,2 (4,4) miljardia.

Taulukko 4. Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (32.40.48.) 2019–2022

	2019	2020	2021	2022
Korkotuki- ja muut maksut (milj. euroa)	38,8	47,6	79,2	77,8
Uudet korontasauspimukset ja -päätökset, arvo (milj. euroa)	1 893,5	620	225	254
Korontasauspimuskanta vuoden lopussa arvo (milj. euroa)	10 899, josta nostettuja 5 478	10 092, josta nostettuja 5 334,2	9 135, josta nostettuja 4 726,8	8309, josta nostettuja 4 018

Korontasausoiminnasta kertyi valtiolle suojaustuloja ja korkohyvitystä yhteensä 102,1 (106,7) miljoonaa euroa. Korkotuki- ja suojausmenoja aiheutui 77,8 (79,2) miljoonaa euroa. Kumulatiivinen tulos järjestelmän alusta (1997–2022) lähtien on ollut noin 169,3 miljoonaa euroa.

32.40.60. Siirrot hallinnonalan rahastoihin

Momentille oli myönnetty 20 000 euroa. Momentti ehdotetaan pidettäväksi avoimena mahdollisia suuria ja äkillisiä korvausmenoja varten. Mahdollinen Finnvera Oyj:n korvausvaade saattaa tulla lyhyellä varoitusaajalla, jolloin talousarviomenettely olisi liian hidas.

Valtiontakuurahaston vastuulla oleva vientitakuu- ja erityistakauskanta (nostetut, nostamattomat ja tarjousvastuut) oli vuoden lopussa 23,9 miljardia euroa. Vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan erillistuloksen ollessa tappiollinen käytetään ensisijaisesti Finnvera Oyj:n taseessa olevaa vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan puskurirahastoa, tämän jälkeen valtiontakuurahaston varoja ja tarvittaessa ko. momentin varoja. Mikäli yhtiön vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahaston ja valtiontakuurahaston varat eivät riitä, joudutaan tekemään raha-asiainvaliokunnan puolta edellyttävä arviomäärärahaylitys, koska momentille on varattu ainoastaan 20 000 euron määräraha.

Finnvera Oyj:n taseen vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastossa oli 31.12.2022 varoja 135 miljoonaa euroa tammi–joulukuun tuloksen jälkeen ja valtiontakuurahastossa vastaavasti 751 miljoonaa euroa eli yhteensä 886 miljoonaa euroa.

Koronapandemia aiheuttaa edelleen merkittävää epävarmuutta. Finnveran suuret riski-keskittymät ja yksittäiset muut riskipitoiset vastuut pitävät riskitason korkeana ja keskittymät saattavat aiheuttaa luottotappioiden ja -tappiovarausten kasvua seuraavien vuosien aikana.

32.40.82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan

Julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain (1543/2011) nojalla Suomen Vientiluotto voi myöntää Finnveran varainhankintaan perustuvia vienti- ja alusluottoja. Rahoitusmarkkinoiden toiminnan ollessa sellaisessa häiriötilanteessa, että se estäisi Finnveraa hankkimasta markkinoilta varoja kohtuullisilla ehdoilla, voidaan yhtiölle myöntää valtion talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa lyhytaikaista enintään 12 kuukauden pituista lainaa käypää korkoa vastaan. Lainanantovaltuus on talousarviossa enintään 1 000 miljoonaa euroa. Valtuutta ei käytetty vuonna 2022.

32.40.95. Tuotonvaihtosopimus- ja suojausmenot

Määrärahmomentin 32.40.95. Tuotonvaihtosopimus- ja suojausmenoja varten oli talousarviossa varattu määrärahaa noin 2,5 miljoonaa euroa (6,0 miljoonaa euroa), josta määrärahaa käytettiin 2,0 miljoonaa euroa (6,0 miljoonaa euroa).

Menojen pieneminen johtui kannan pienenemisestä ja euron valuuttakurssin heikkenemisestä US-dollaria vastaan. Tuotonvaihtosopimusten ja suojausten kanta oli vuoden lopussa 82,7 miljoonaa euroa (274,9 miljoonaa euroa). Kannan pienenemiseen vaikutti kuoletusohjelman mukaisten kuoletusten lisäksi ennen aikaisesti purettu tuotonvaihtosopimus ja siihen liittyvä suojaussopimus.

Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

32.50.03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen

Talousarviossa momentille oli myönnetty 8 491 000 miljoonaa euroa.

Moniammatillisten kotoutumisen osaamiskeskusten toiminnan tukemista jatkettiin valtionavustuksilla kuudessa kaupungissa (Espoo, Vantaa, Turku, Tampere, Oulu ja Lahti). Avustusta myönnettiin hakemuksesta kunnille, joissa asui vähintään 8 000 vieraskielistä asukasta. Avustusta myönnettiin erityisavustuksena noin 3,0 miljoonaa euroa. Osaamiskeskuksissa asiakkaat ohjataan joustavasti TE- palveluiden, sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä valtionosuusrahoitteisten palveluiden piiriin yksilöllisen tarpeen mukaisesti

maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkujen nopeuttamiseksi. Lisäksi 21 kunnalle tai kuntayhtymälle myönnettiin erityisavustusta yhteensä noin 3,0 miljoonaa euroa maahanmuuttajien matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluihin. Tavoitteena on tehostaa ohjautumista peruspalveluihin ja kotoutumista edistäviin erityispalveluihin. Valtionavustusta myönnettiin kuntien ja kuntayhtymien monialaisiin palveluihin yhteensä noin 6,0 miljoonaa euroa.

Lisäksi pääkaupunkiseudun kunnille (Espoo, Helsinki, Vantaa) myönnettiin erityisavustusta yhteensä noin 380 000 euroa kotoutumisen johdantojakson pilotointiin. Avustuksella kehitetään vuosien 2022–2023 aikana kotoutumisen johdantojaksoa työvoiman ulkopuolella olevien, erityisesti kotona lapsia hoitavien kotoutujien tarpeisiin tukemaan kohderyhmän koulutus- ja työllistymispolkuja sekä osallisuutta. Uuden palvelukokonaisuuden pilotointi on perusteltua käynnistää kunnissa, joissa asuu paljon johdantojakson suunniteltua kohderyhmää. Tämän vuoksi rahoitusta myönnettiin kunnille, joissa asuu vähintään 40 000 vieraskielistä asukasta. Avustukset maksetaan hankkeille vuoden 2023 aikana.

Järjestöille maksettiin erityisavustusta maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen vuoden 2021 talousarvion määrärahasta 745 000 euroa ja vuoden 2022 määrärahasta 107 000 euroa eli yhteensä 852 602 euroa.

32.50.30. Valtion korvaukset kotouttamisesta

Momentin talousarvion määräraha oli 156,7 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin 140,3 miljoonaa euroa (2021: 146,3 miljoonaa euroa, 2020: 159,7 miljoonaa euroa) ja määrärahaa jäi käyttämättä 16,2 miljoonaa euroa.

Pakolaisia vastaanottavia kuntia tuettiin EU:n AMIF-rahaston rahoittaman Sylvia-hankkeen lisätuilla yhteensä 1,4 miljoonalla eurolla.

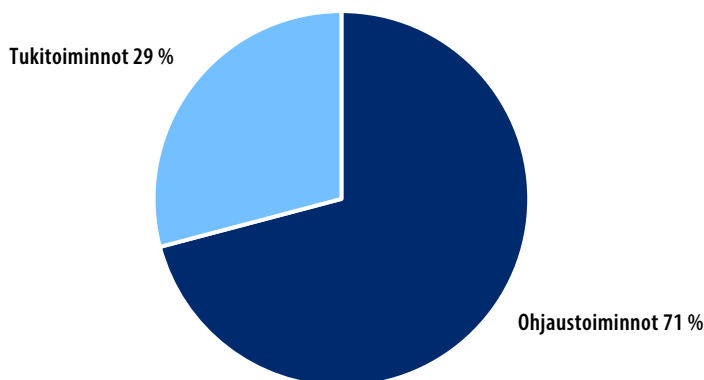
1.4 Toiminnallinen tehokkuus

Työ- ja elinkeinoministeriön toiminnan tuottavuutta ja taloudellisuutta on arvioitu ministeriön keskeisten toimintojen osalta Kieku-järjestelmästä saatavien kustannustietojen perusteella. Kustannustiedot perustuvat seurantakohteille (toiminnot, toimintayksiköt, suoritteet, projektit ja seuko1-koodit) kirjattuihin menoihin sekä seurantakohteille tehtyjen työajankohdennusten perusteella laskettuihin henkilötyövuosiin ja palkkakustannuksiin. Ministeriön toimintoille ei ole asetettu varsinaisia tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteita.

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Työ- ja elinkeinoministeriössä tehollinen kokonaistyöaika oli 349,4 henkilötyövuotta (jatkossa htv). Laskua vuodesta 2021 oli noin kaksi prosenttia (356 htv). Tehollisesta työajasta ohjaustoimintoihin kohdistui 71 prosenttia ja tukitoimintoihin 29 prosenttia. Tukitoimintojen ja ohjaustoimintojen välinen prosenttiosuus tehollisesta työajasta on pysynyt samana viimeiset kaksi tilikautta. Vuonna 2022 kohdentamattoman työn osuus oli 0,4 htv, mikä ei kokonaismäärään suhteutettuna (349,4 htv) ole merkittävä, mutta vuoteen 2021 verrattuna kohdentamattoman työn määrä oli kuitenkin moninkertainen, joten työajan kohdennusten oikeellisuuden seurantaan ja ohjeistukseen tulee myös jatkossa panostaa.

Kuvio 1. Tehollisen työajan kohdentuminen toiminnoille Kieku-raportin mukaisesti 2022

Ministeriössä tehtiin vuosina 2020–2021 toimintotilikartan päivitystä, jossa ydintoiminnot siirrettiin selkiyttämisen vuoksi osaksi ohjaustoimintojen ministeriökohtaisia erityistehtäviä. Vuonna 2022 ydintoimintoihin ei siten enää kohdistettu yhtään työaikaa. Henkilötyövuosien kokonaismäärä kasvoi 3 prosenttia vuodesta 2021 ja palkallisten poissaolojen määrä kasvoi 22 prosenttia.

Taulukko 5. Henkilötyövuodet toimintayksiköittäin ja toiminnoittain Kieku-raportin mukaisesti 2020–2022

Toimintayksiköt	HTV			Ydintoiminnot			Ohjaustoiminnot			Tukitoiminnot			Poissaolot			Kohdentamaton		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022
Konserniohjausyksikkö (päätt. 11/2020)	33,4	-	-	0,1	-	-	15,0	-	-	9,4	-	-	9,0	-	-	0,0	-	-
Kansliapäällikkö ja alivaltiosihteerit		4,7	3,1		0,0	0,0		1,8	0,1		2,7	2,5		0,3	0,5		0,0	-
Ohjausyksikkö (alk. 12/2020)	0,8	13,9	15,9	0,0	0,0	0,0	0,3	7,1	9,3	0,2	3,5	3,4	0,4	3,3	3,3	0,0	0,0	-
Henkilöstö- ja hallintoyksikkö	39,6	41,0	40,4	0,0	0,0	0,0	4,3	4,1	4,3	27,9	29,6	28,6	7,2	7,4	7,7	0,2	0,0	0,0
Viestintä	11,9	12,5	13,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,0	9,9	10,9	2,9	2,6	2,7	0,0	0,0	-
Työvoiman maahanmuutto ja kotout. (alk. 1/2020)	23,5	28,8	30,9	0,0	0,0	0,0	14,7	19,8	19,5	3,3	3,9	3,9	5,4	5,2	7,3	0,0	0,0	0,1
EU/KV-yksikkö (alk. 12/2020)	0,3	11,2	11,7	0,0	0,0	0,0	0,2	7,3	7,1	0,0	1,4	1,9	0,2	2,5	2,7	0,0	0,0	-
Sisäinen tarkastus (alk. 12/2020)	0,1	2,7	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	2,1	2,4	0,1	0,5	0,6	0,0	0,0	-
Innovaatio- ja yritysrahoitusosasto	75,9	79,9	79,0	4,0	0,1	0,0	39,7	49,1	43,1	11,7	15,0	13,9	20,0	15,8	21,8	0,6	0,0	0,2
Energiaosasto	47,6	46,7	49,0	7,6	0,0	0,0	22,8	30,7	32,4	6,7	7,6	7,2	10,5	8,3	9,4	0,0	0,0	0,0
Alueet- ja kasvupalveluosasto	97,4	102,7	103,1	5,1	0,0	0,0	59,8	70,0	68,8	11,3	14,0	12,5	21,1	18,7	21,8	0,0	0,0	-
Työllisyys- ja toimivat markkinat osasto	79,5	85,3	89,3	2,8	0,0	0,0	46,8	55,2	54,6	12,9	14,0	14,1	16,8	16,1	20,5	0,2	0,0	0,0
Muut (VST, YTA, TN)	7,8	8,2	9,7	0,0	0,0	0,0	6,3	6,9	8,5	0,0	0,0	0,1	1,5	1,3	1,2	0,0	0,0	-
Yhteensä	417,7	437,7	448,9	19,5	0,2	0,0	209,9	252,2	247,7	92,4	103,6	101,3	94,9	81,7	99,5	1,0	0,0	0,4
%-osuus kokonaishenkilötyövuosista				5 %	0 %	0 %	50 %	58 %	55 %	22 %	24 %	23 %	23 %	19 %	22 %	0 %	0 %	-
%-osuus tehollisista henkilötyövuosista	322,8	356,0	349,4	6 %	0 %	0 %	65 %	71 %	71 %	29 %	29 %	29 %			-	0 %	0 %	-

* Htv-yhteensä luku eroaa hieman TAHTin lukuihin, jotka on esitetty kohdassa 1.6. Henkisten voimavarojen hallinta

Taulukko 6. Kiekun htv:t ydin- ja ohjaustoiminnoittain 2020-2022

Toiminnot, HTV	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
YDINTOIMINNOT	19,5	0,2	-	
Työllisyys, työttömyys ja julkinen työvoimapalvelu	1,5	0,0	-	
Alueiden kehittäminen ja maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueet	1,7	0,0	-	
Elinkeinopolitiikka	1,2	0,1	-	
Energiapolitiikka sekä ilmastopolitiikan kansallisen valistelun ja toimeenpanon yhteensovittaminen	7,6	0,0	-	
Innovaatio- ja teknologiapolitiikka, yritysten kansainvälistyminen ja tekninen turvallisuus	3,6	0,1	-	
Markkinoiden toimivuus, kilpailun edistäminen ja kuluttajapolitiikka	1,2	0,0	-	
Siviilipalvelus	0,1	0,0	-	
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleishallinnollinen ohjaus	2,6	0,0	-	
Työntekijöiden, yrittäjien, harjoittelijoiden, opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuutto sekä maahanmuuttajien kotouttaminen	0,0	0,0	-	
OHJAUSTOIMINNOT	209,9	252,2	247,6	-2 %
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	64,4	71,5	67,2	-6 %
Strategiatyö, kehittäminen ja seuranta	38,1	40,5	31,7	-22 %
Hallitusohjelman valmistelu ja seuranta	7,4	10,4	16,6	60 %
Tutkimustoiminta, arvioinnit ja seuranta	9,6	10,1	8,5	-15 %
Asiantuntijaosallistuminen muiden strategia-asioihin	7,3	8,4	8,7	3 %
Yhteiskuntasuhteiden hoito	1,9	2,1	1,7	-17 %
Ministeriön toimialan ohjaus, toiminta- ja taloussuunnittelu ja seuranta	29,7	34,3	32,4	-6 %
Ohjaus ja kehittäminen	22,1	27,0	25,9	-4 %
Toiminnan ja talouden suunnittelu	6,1	6,0	5,1	-16 %
Henkilöstöpolitiikka ja henkilöstösuunnittelu	0,4	0,4	0,4	0 %
Seuranta ja raportointi	1,1	0,8	0,9	10 %
Laillisuusvalvonta	0,0	0,1	0,1	0 %

Toiminnot, HTV	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	46,5	51,3	47,9	-7 %
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	3,0	5,2	0,1	-99 %
EU-säädösten valmistelu ja seuranta	2,6	5,0	6,8	36 %
Kansallinen säädösten valmistelu	31,6	29,5	29,2	-1 %
Säädösvalmistelun avustaminen	4,5	5,4	5,5	0 %
Säädösvalmistelun kehittäminen	2,0	2,8	2,4	-15 %
Säädösten toimeenpano, seuranta ja arviointi	0,7	0,7	0,9	31 %
Lainsäädännön asiantuntijatehtävät muille hallinnonaloille	2,1	2,6	3,0	14 %
EU- ja kansainväliset asiat	32,7	39,6	32,6	-18 %
EU-asiat	23,8	27,6	22,5	-19 %
Kansainväliset asiat	8,9	12,0	10,2	-15 %
Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät	36,6	55,4	67,5	22 %
Energia- ja investointituet		3,0	1,5	-51 %
Energiamarkkinoiden toimivuuden kehittäminen ja parantaminen		0,6	0,6	0 %
Päästökauppa		0,5	0,7	31 %
Ydinenergiaan liittyvät lupaviranomaistehtävät		3,6	3,8	6 %
Muut erikseen seurattavat tehtävät	2,4	3,4	2,3	-32 %
Ulkopuolisen rahoituksen hankkeet	1,9	1,7	0,9	-45 %
Maksullinen toiminta		1,2	1,3	11 %
Valtionavustukset ja osuudet työaika	1,7	2,4	2,1	-13 %
Ministeriökohtaiset erityistehtävät	6,3	6,7	8,1	22 %
Maahanmuuttajien kotouttaminen ja työvoiman maahanmuutto	5,0	5,7	6,5	13 %
Kansallinen aluekehittäminen	1,0	4,5	4,3	-4 %
Taloudellinen huoltovarmuus		0,7	1,8	160 %
Avaruusasiat		1,2	0,5	-62 %
RRF-tehtävät		1,9	11,6	515 %
Digitalisaation edistäminen*			2,9	
Rakennerahastojen viranomaistehtävät	18,3	18,3	18,5	1 %

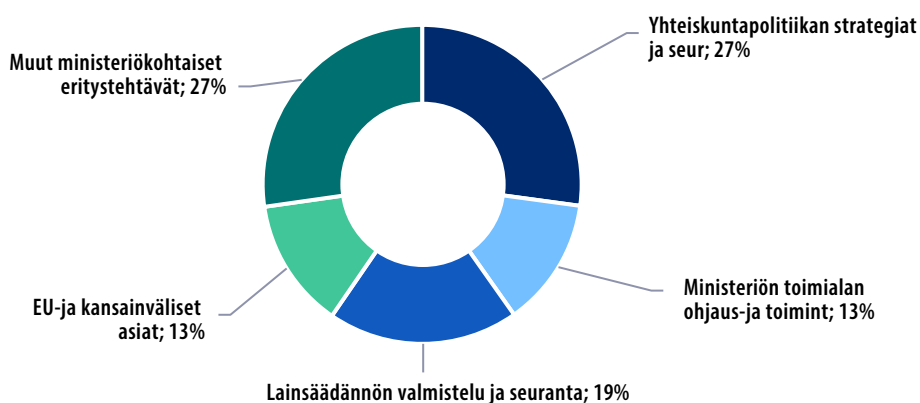
Toiminnot, HTV	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Tukitoiminnot	92,4	103,6	101,5	-2 %
Kohdistamaton työ	1,0	0,0	0,4	0 %
Poissaolot	94,9	81,7	99,5	22 %
YHTEENSÄ	417,7	437,6	448,9	3 %

* uusi vuonna 2022

Ohjaustoiminnoista henkilötyövuosia kohdistui eniten toimintoryhmään Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät 67,5 htv (55,4 htv vuonna 2021). Kasvua vuodesta 2021 oli 22 prosenttia. Merkittävin kasvu ohjaustoimintojen htv-määrässä oli RRF-tehtävissä, joiden määrä yli viisinkertaistui vuoteen 2021 verrattuna. Kasvu selittyy työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan RRF-toimia koordinoivan tiimin perustamisella loppuvuodesta 2021 ja varsinainen RRF-toiminta käynnistyi alkuvuodesta 2022.

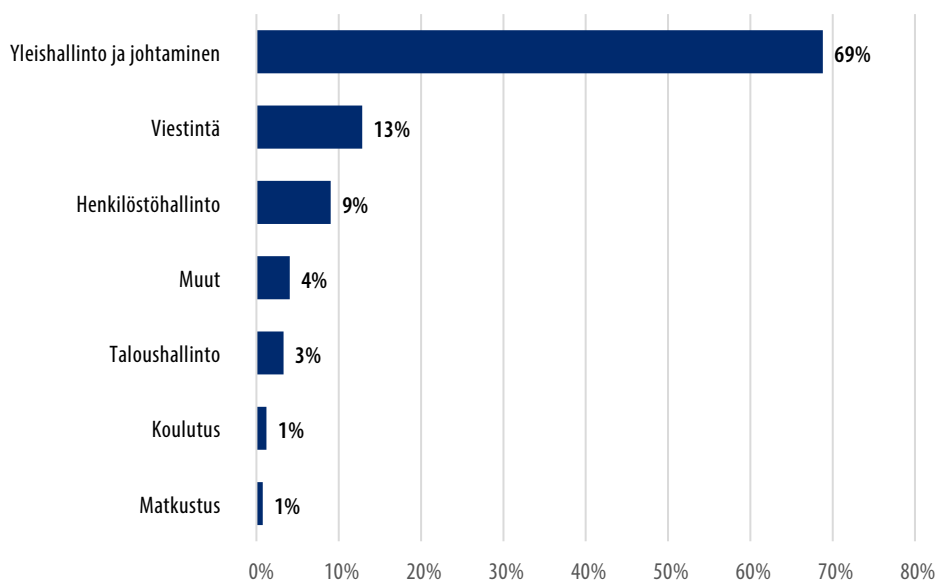
Toiseksi eniten työaikaa kohdistui toimintoryhmään Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta 67,2 htv (71,5 htv vuonna 2021). Lainsäädännön valmistelu ja seuranta-toimintoryhmään kertyi 47,9 htv (51,3 htv vuonna 2021). Koronavuosina molempien toimintaryhmien htv-määrät kasvoivat voimakkaasti ja nyt nähtävä maltillinen lasku vuoteen 2021 verrattuna voi osaksi selittyä koronapandemian aiheuttamien paineiden helpottumisena.

Kuvio 2. Ohjaustoimintojen htv-jakauma Kieku-raportin mukaisesti vuonna 2022

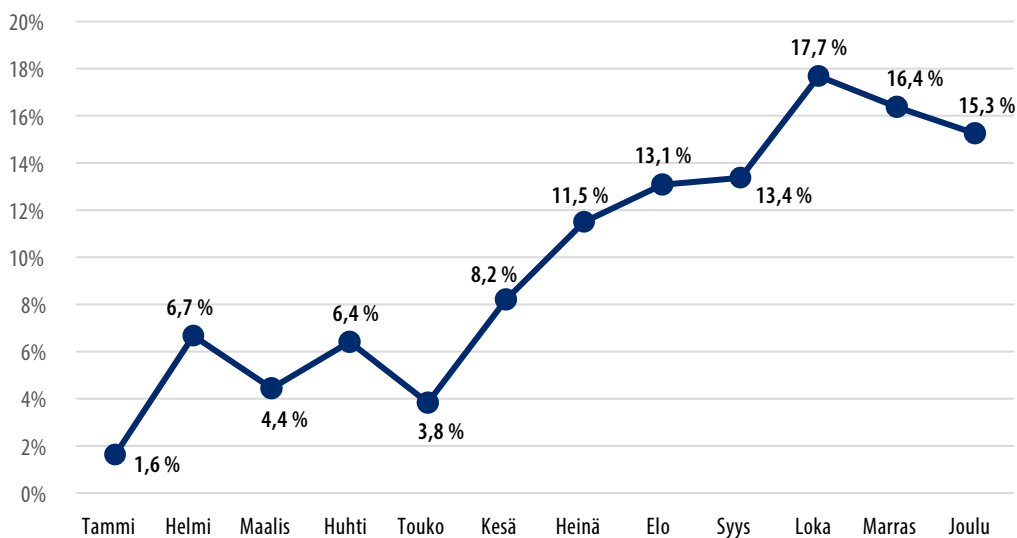
Tukitoimintojen htv-kertymä 101,5 htv on vähentynyt noin kaksi prosenttia vuodesta 2021. Suurin osa (69 prosenttia) tukitoiminnoista kohdistui toiminnolle Yleishallinto ja johtaminen. Toiminnolle kohdistetaan johtamisen lisäksi muun muassa perusvirkamiesten hallinnollisiin tehtäviin kulunut työaika eli kyseistä toimintoa käyttää koko työ- ja elinkeinoministeriön henkilöstö. Viestinnän htv-kertymä oli 13. Kasvu vuoteen 2021 (11,9 htv) nähden oli 10 prosenttia. Viestinnän htv-kertymä on kasvanut hitaasti vuosittain aina vuodesta 2016 (8,4 htv) lähtien. Kasvu mukailee viestinnän jatkuvaa yhteiskunnallisen merkityksen kasvua, joka osaltaan näkyy myös työ- ja elinkeinoministeriön toiminnassa. Merkittävää kasvua tukitoiminnoissa edelliseen vuoteen verrattuna oli myös matkustus-toiminnolla, jonka käyttö lähes kaksinkertaistui. Tämä selittyy matkustamisen voimakkaana elpymisenä koronavuosiin verrattuna.

Kuvio 3. Tukitoimintojen htv-jakauma Kieku-raportin mukaisesti vuonna 2022

Handi-järjestelmä

Vuonna 2022 Palkeet muutti automaatiolaskun määritelmää siten, että jos lasku siirretään jossakin ostolaskun käsittelyn vaiheessa manuaalisesti käsittelijältä toiselle, laskua ei enää lasketa automaation piiriin. Työ- ja elinkeinoministeriön vuoden 2022 laskujen automaatioasteesta tämä tulkintatavan muutos näkyy romahduksena (kuvio 4). Vuonna 2021 automaatioasteen keskiarvo oli 60 prosenttia, mutta vuonna 2022 enää 9,9 prosenttia, eli laskua on ollut 84 prosenttia.

Kuvio 4. Ostolaskujen automaatio kuukausittain vuonna 2022

Ostolaskujen siirto vahvistus-vaiheessa käsittelijältä toiselle oli työ- ja elinkeinoministeriössä varsin vakiintunut toimintatapa Handin käyttöönotosta lähtien. Tästä toimintavasta luopuminen toi mukanaan suuria muutoksia laskujen käsittelyyn. Esimerkiksi budjetiperusteisten Handi-sopimuslaskujen vahvistus siirtyi osittain taloushallinnosta osastoille. Muutosten avulla automaatioaste nousi vuoden 2022 aikana tammikuun 1,6 prosentista joulukuun 15,3 prosenttiin. Kuukausittainen ostolaskujen automaatioasteen kehitys on kuvattu kuviossa 4. Ostolaskujen automaation kehitystä hidasti osaltaan se, että ostolaskujen määrä kasvoi 28 prosenttia vuoteen 2021 verrattuna.

Taulukko 7. Työ- ja elinkeinoministeriön laskujen automaatioaste 2020–2022

Automaatioaste (%)	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Täysin automaattisesti kohdistuneet laskut (keskiarvo)	54,7	60	9,9	-84 %
Automatiikalla käsitellyt laskut, sis. laskut, jotka on osittain jouduttu käsittelemään manuaalisesti (keskiarvo)	72,8	77,1	63,4	-18 %
Ostolaskujen määrä (kpl)	1674	1580	2021	28 %

Handin käyttö on selkiyttänyt ostolaskujen tiliointiä, koska tiedot viedään etukäteen järjestelmään ja toistuvissa laskuissa seurantakohdetiedot pysyvät samoina. Ministeriössä on säännöllisesti toistuvia kiinteähintaisia laskuja usealta eri toimittajalta. Automatisointi ei rajoitu pelkästään sopimuksellisiin laskuihin, vaan jokaisen yksittäisen tilauksen käsittely pyritään automatisoimaan järjestelmässä. Handin tilaus- ja hankinta-moduuleja voi tehokkaasti hyödyntää vain pienessä osassa työ- ja elinkeinoministeriön hankintoja ja, siksi niiden käyttö on vakiintunut alhaiselle tasolle (alle 10 tilausta vuodessa).

Handin myötä työ- ja elinkeinoministeriössä on otettu taloushallinnon ylläpitämä hankintasopimusrekisteri aktiiviseen käyttöön. Sopimusrekisteriin on koottu kaikki ministeriön voimassa olevat hankintasopimukset. Sopimusrekisteriä päivitetään ajantasaisesti yhteistyössä osastojen kanssa. Suurin osa sopimuksista on saatu vietyä Handiin automaattikohdennukseen.

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Taulukossa 8 on esitetty työ- ja elinkeinoministeriön vuoden 2020–2022 ydin- ja ohjaustoiminnoille vyörytetyt kokonaiskustannukset. Ydintoiminnot poistettiin käytöstä vuoden 2021 alussa. Poissaolojen ja tukitoimintojen kustannukset, työ- ja elinkeinoministeriön osuus VNHY:n kustannuksista (10 257 797 euroa vuonna 2022, taulukko 15) sekä kohdentamaton työ on kustannuslaskennan avulla kohdennettu ministeriön substanssitoimintoihin.

Eniten kustannuksia kohdistui toimintoryhmään Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät, 46 prosenttia. Tämän toimintoryhmän kustannukset kasvoivat 39 prosenttia vuodesta 2021. Syynä kasvuun on rakennerahastojen viranomaistehtäviin ja RRF-tehtäviin käytetyn työajan kasvaminen.

EU- ja kansainväliset asiat -toiminolle on vuonna 2022 (46 934 työtuntia) kohdistunut 60 prosenttia vähemmän kustannuksia kuin vuonna 2021 (56 547 työtuntia), jolloin Suomi toimi Pohjoismaisen ministeriöneuvoston puheenjohtajana. Tähän kustannusten väheneemiseen (13 miljoonaa euroa) on vaikuttanut osaltaan myös kansainvälisten jäsenmaksujen kirjausmenettelyn muutos. Siirtotalouden kuluja ei sisällytetä osaksi toimintolaskentaa.

Taulukko 8. Vyörytetyt kustannukset ydin- ja ohjaustoiminnoilla 2020–2022 sis. työ- ja elinkeino-
ministeriön osuus VNHY:n kustannuksista (1 000 €)

Toiminto	2020	%	2021	%	2022	%	Muutos-% 2021–2022
Ydintoiminnot	3 772	5 %	41	0 %	0	0 %	-
Ohjaustoiminnot	78 223	95 %	88 906	99 %	88 335	100%	-1 %
Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta	17 804	22 %	18 125	20 %	21 457	24 %	18 %
Ministeriön toimialan ohjaus- ja toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta	6 021	7 %	6 877	8 %	6 864	8 %	0 %
Lainsäädännön valmistelu ja seuranta	8 956	11 %	9 581	11 %	9 329	11 %	-3 %
EU- ja kansainväliset asiat	23 656	29 %	25 053	28 %	9 975	11 %	-60 %
Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät	21 787	27 %	29 269	33 %	40 710	46 %	39 %
Ei toimintoa	118	0 %	856	1 %	63	0 %	-93 %
YHTEENSÄ	82 113	100 %	89 803	100 %	88 398	100%	-2 %

Yhteistoiminnan kustannusten korvauksia kertyi noin 11,5 miljoonaa euroa (taulukko 9). Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset sisältävät viranomaistoimintaan liittyvät yhteistoiminnasta ja yhteisistä hankkeista aiheutuneiden kustannusten korvaukset. Suurin osa yhteistoiminnan kustannuksista liittyi ministeriön rakennerahastovaroin rahoitettuihin teknisen tuen hankkeisiin. Muita yhteistoiminnan kustannuksien korvauksia kertyi muun muassa EU-komission ja EU-neuvoston matkakustannusten korvauksista, Finnair EGR-tuloutuksista sekä yliopistoharjoittelijoiden palkkakustannusten korvauksesta.

EU-rakennerahastojen itse toteutettujen valtakunnallisten kehittämishankkeiden ja teknisen tuen rahoitusta kirjataan tukikelpoisia menoja vastaavasti ministeriön pääluokan talousarviomomentin menoksi. Työ- ja elinkeinoministeriössä oli vuonna 2022 neljä teknisen tuen hanketta. Yhteistoiminnan kustannusten korvauksia saatiin valtakunnallisiin rakennerahasto-ohjelmien toimeenpanoon, sähköisiin palveluihin, teknisen tuen hankkeiden hallintoon, viestintään ja vuosien 2014–2020 teknisen tuen arviointiin yhteensä 10,4 miljoonaa euroa. Teknisen tuen hankkeisiin käytettiin ministeriössä tehollista työaika 7,3 henkilötyövuotta (8,4 htv vuonna 2021 ja 9,9 htv vuonna 2020). Tekninen tuki voidaan katsoa kustannusten korvaukseksi. Rakennerahastovaroista katetaan vain suorat tukikelpoiset menot, joista saadaan korvaus.

Taulukko 9. Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset 2020–2022 (1000€)

Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset	2020	2021	2022
Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset EU:lta	29	0	14
Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset, sisäiset	6 739	9 964	11 539
Muut yhteistoiminnan kustannusten korvaukset	36	58	7
Yhteensä	6 804	10 022	11 561

Taulukossa 10 on esitetty työ- ja elinkeinoministeriön matkakulut vuosina 2020–2022. Matkakulut nousivat 367 prosenttia verrattuna edelliseen vuoteen. Ministeri ja ministerin delegaatio käyttivät yksityislentoja EU-neuvoston korvaamissa matkoissa (yht. 153 630 eur, eli 13 prosenttia matkustuspalveluista). EU-neuvostolta saatiin kyseisistä delegaation matkoista korvaus, mutta kyseinen korvaus ei näy taulukossa 12, jossa on kuvattu ainoastaan matkakulut, ei saatuja korvauksia. Lisäksi matkustaminen on palautunut koronapandemiaa edeltävään aikaan. Vuosina 2020 ja 2021 matkustaminen oli hyvin vähäistä koronapandemian takia.

Ministeriön matkakustannukset olivat 2 889 euroa/henkilötyövuosi (ja 635 euroa/htv vuonna 2021 ja 864 euroa/htv vuonna 2020). Nousu selittyy matkakustannusten nousulla, sillä htv-tiedoissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia vuosien 2020–2022 aikana (Taulukko 11). Ulkomaanmatkat kasvoivat selvästi enemmän kuin kotimaan matkat, kun verrataan vuoden 2021 koti- ja ulkomaanmatkoihin. Tämä on havaittavissa taulukosta 10 euromääräisen kasvun osalta (499 prosenttia) ja taulukosta 11 matkavuorokausien määrän nousulla (444 prosenttia) vuoteen 2021 verrattuna.

Taulukko 10. Työ- ja elinkeinoministeriön matkakulut kirjanpidon kululajeilla vuosina 2020–2022 (1 000 €)

Kululaji	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Päivärahat kotimaa	9	7	23	224 %
Päivärahat ulkomaat	27	16	93	499 %
Kilometrikorvaukset	6	5	12	145 %
Matkustuspalvelut*	319	250	1 168	367 %
Yhteensä	361	278	1 297	367 %

* Summissa ei ole huomioitu EU-neuvostolta ja EU-komissiolta saatuja korvauksia.

Taulukko 11. Matkavuorokaudet 2020–2022

Matkatyyppi	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Kotimaan matka	140	135	378	180 %
Ulkomaan matka	285	211	1147	444 %
EU-neuvosto	72	34	238	600 %
EU-komissio	94	1	113	11 200 %
Yhteensä	591	381	1876	392 %

EU-komission ja EU-neuvoston korvaamat matkamenot nousivat 303 prosentilla vuodesta 2021 (taulukko 12). EU-komissiolta ja EU-neuvostolta on saatu 100 % haetuista korvauksista.

Taulukko 12. Euroopan komission ja Euroopan neuvoston matkakustannusten korvaukset 2020–2022 (1 000 €)

Kululaji	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
EU-neuvosto	37	73	279	282 %
EU-komissio	28	0	16	0 %
Yhteensä	65	73	294	303 %

Taulukossa 13 on esitetty työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenojen käyttö osastoittain vuosina 2020–2022. Toimintamenojen kokonaiskäyttö oli 29,7 miljoonaa euroa. Kasvua vuoteen 2021 (26,2 miljoonaa euroa) nähden oli 13 prosenttia. Kasvu selittyy suurimmalta osin henkilöstökulujen kasvulla.

Taulukko 13. Toimintamenojen käyttö osastoittain 2020–2022 (1 000 €)

Osasto	2020	2021	2022	Muutos-% 2022–2021
Elinkeinoministeri, erityisavustaja ja valtiosihteeri	75	80	190	139 %
Työministeri, erityisavustaja ja valtiosihteeri	30	30	110	272 %
Kansliapäällikkö ja alivaltiosihteerit	2 099	368	446	21 %
Henkilöstö ja hallintoyksikkö	2 963	2 704	2 916	8 %
Viestintäyksikkö	750	809	957	18 %
Työvoiman maahanmuutto ja kotout.	1 107	1 473	1 692	15 %
Ohjausyksikkö (alk. 12/2020)	98	880	1 326	51 %
EU/KV- yksikkö (alk. 12/2020)	58	707	699	-1 %
Sisäinen tarkastus (alk. 12/2020)	23	303	280	-8 %
Innovaatio- ja yritysrahoitusosasto	4 300	4 706	5 846	24 %
Energiaosasto	2 621	2 788	3 107	11 %
Alueet ja kasvupalvelut -osasto	5 124	5 305	5 772	9 %
Työllisyys ja toimivat markkinat -osasto	4 785	5 300	5 435	3 %
Muut	632	738	921	25 %
Yhteensä	24 665	26 191	29 698	13 %

Ministeriöiden hallinto- ja palvelutoimintoja hoitaa valtioneuvoston hallintoyksikkö (VNHY). Palvelusta syntyneet kustannukset jaetaan ministeriöille kustannuslaskennan keinoin aiheuttamisperiaatteella.

Taulukko 14. VNHY:n palvelutuotannon kustannukset työ- ja elinkeinoministeriön osalta 2020–2022
(1 000 eur)

Kululaji	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Tietotekniikka ja tietojärjestelmät	2 798	2 727	2 694	-1 %
Tiedonhallinta	688	848	1 203	30 %
Toimitilat	2 830	2 914	2 705	-8 %
Virastopalvelut	467	464	510	9 %
Edustuspalvelut	49	45	36	-24 %
Kuljetuspalvelut	463	439	498	12 %
Tilannekuva ja varautuminen	327	420	414	-1 %
Tietotuki- ja julkaisupalvelut	362	354	369	4 %
Käännöspalvelut	1 012	1 038	1 357	24 %
Henkilöstöpalvelut	243	324	308	-5 %
Muut valtioneuvoston yhteiset*	125	159	162	2 %
Yhteensä	9 364	9 732	10 258	5 %

* Sis. laajennetun hankinnan tuen, joka alkoi vuonna 2021

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Ministeriön maksullista toimintaa säätelee työ- ja elinkeinoministeriön asetus työ- ja elinkeinoministeriön maksullisista suoritteista (190/2022), työ- ja elinkeinoministeriön asetus ydinenergian käytön valvontaan kuuluvista työ- ja elinkeinoministeriön maksullisista suoritteista (138/2021), työ- ja elinkeinoministeriön asetus ydinlaitosten ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn kuuluvista työ- ja elinkeinoministeriön maksullisista suoritteista (139/2021) sekä valtioneuvoston asetus ydinenergian käytön valvontaan kuuluvista valtioneuvoston päätöksistä suoritettavista maksuista (1474/2001).

Valtion maksuperustelain (150/1992) ja maksullista toimintaa koskevien erityislakien mukainen maksullinen toiminta muodostuu julkisoikeudellisista suoritteista, ydinenergian käytön valvontaan kuuluvista valtioneuvoston päätöksistä suoritettavista maksuista, ydinenergian käytön valvontaan kuuluvista maksullisista suoritteista, ydinlaitoksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn kuuluvista maksullisista suoritteista ja liiketaloudellisesti hinnoitelluista suoritteista.

Työ- ja elinkeinoministeriön maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet ovat lupia ja päätöksiä, jotka hinnoitellaan omakustannusarvon mukaan ja niistä peritään yleensä maksuperustelain 6 §:n mukainen kiinteä hinta. Ministeriön toiminnan luonteesta ja tehtävistä johtuen ministeriön maksullinen toiminta on suoritelmäärältään vähäistä. Maksullinen toiminta voi kuitenkin olla euromäärältään merkittävää, jos vuoden aikana on tehty esimerkiksi ydinenergian käytön valvontaan liittyvä periaatepäätös.

Maksullisen toiminnan tuotot (474 630 euroa) kasvoivat reilut 20 prosenttia edellisestä vuodesta, koska vuonna 2022 laskutettiin huomattavan ydinlaitoksen käyttöluupa (168 200 euroa), yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta (36 380 euroa) ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä arviointiselostuksesta (47 630 euroa), joita ei laskuteta vuosittain. Maksuperustelain mukaisiin muihin suoritteisiin on vuonna 2022 kirjattu 6 000 euron hyvitys vuonna 2021 laskutetusta suoritteesta.

Tilinpäätöksen yhteydessä huomattiin, että osa energiaosaston maksullisista suoritteista muun muassa vuosittaiset valvontamaksut, on jäänyt laskuttamatta vuoden 2022 aikana. Syynä unohdukseen on ollut energiaosastolla tapahtuneet henkilövaihdokset. Kyseiset erät tullaan laskuttamaan vuoden 2023 aikana.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuusprosentti oli 163,3 tarkoittaen. Tuotot olivat 184 065 euroa suuremmat kuin kustannukset. Maksullisen toiminnan kustannukset (290 564 euroa) olivat 26,4 prosenttia alhaisemmat kuin vuonna 2021, mutta tuotot olivat 22,1 prosenttia suuremmat kuin vuonna 2021.

Ydinenergiaan ja ydinlaitoksiin liittyviä suoritteita ei laskuteta vuosittain, vaikka niistä syntyy vuosittain kustannuksia (muun muassa henkilöstökustannuksia). Laskutus tapahtuu, kun hanke saadaan päätökseen. Yhdessä hankkeessa voi kulua useampi vuosi. Kyseisten suoritteiden osalta maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus ei käytännössä voi ikinä olla 100 prosenttia.

Ministeriössä jatketaan työajan kohdentamisen seurantaan, etenkin työajan kohdentamista maksullisen toiminnan suoritteille.

1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja kertyi noin 2,2 miljoonaa euroa (1,7 vuonna 2021, taulukko 15). Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot koostuivat pääosin sisäministeriön hallinnoiman Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston (Asylum, Migration and Integration Fund, AMIF) Sylvia V ja Sylvia VI-hankkeiden tuloista. Työ- ja elinkeinoministeriö on käyttänyt osan kyseisestä määrärahasta itse, sekä jakanut edelleen kyseisestä määrärahaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksien käyttöön, jotka ovat laskuttaneet ministeriöltä kyseisestä toiminnasta niille syntyneet kustannukset (1,3 miljoonaa).

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaan sisällytettiin kirjausoikeudella saadut muiden valtion virastojen rahoitukset, kun aikaisempina vuosina laskelmissa on huomioitu ainoastaan laskutetut tuotot ja kustannukset. Kirjausoikeudella saadut tuotot ja kustannukset olivat 630 792 euroa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 95 prosenttia (91 prosenttia vuonna 2021).

Taulukko 15. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma 2020–2022 (sisältää VNHY:n kustannuksia)

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	2020	2021	2022	Muutos- % 2021–2022
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot				
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus*	1 397 375	1 669 320	2 239 252	34 %
EU:lta saatu rahoitus	224 717	0	0	
Muut valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	0	0	0	
Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	0	0	0	
Tuotot yhteensä	1 622 091	1 669 320	2 239 252	34 %
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	540	
Henkilöstökustannukset	115 976	98 007	242 842	148 %
Vuokrat	0	0	0	
Palvelujen ostot	17 336	30 807	137 673	347 %
Muut erilliskustannukset	1 274 546	1 519 270	1 815 177	19 %
Erilliskustannukset yhteensä	1 407 858	1 648 085	2 196 232	33 %
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus				
Tukitoimintojen kustannukset	223 574	186 078	172 904	-7 %
Poistot	0	0	0	
Korot	0	0	0	
Muut yhteiskustannukset	0	0	0	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	223 574	186 078	172 904	-7 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 631 432	1 834 162	2 369 136	29 %
OMARAHOITUSOSUUS	-9 341	-164 842	-129 885	-21 %
Omarahoitusosuus, %	99 %	91 %	95 %	4 %

* Vuonna 2021 luvuista vähennetty virheellisesti kirjatut yliopistoharjoittelijoiden tulot, jotka kuuluisi osaksi yhteistoiminnan kustannusten korvausta.

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Hallituskauden viimeisenä täytenä vuonna työ- ja elinkeinoministeriö sai pitkälti toimeenpantua loputkin vastuulleen kuuluvista hallitusohjelman 65 hankkeesta. Työ- ja elinkeinoministeriö antoi kertomusvuonna eduskunnalle 48 lakiesitystä. Suuresta määrästä huolimatta lakiesitysten laatu onnistuttiin pitämään erinomaisena. Kertomusvuoden syksyllä ministeriössä käynnistettiin valmistautuminen seuraavaan hallituskauteen.

1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Palvelukyvyille ja suoritteiden laadulle ministeriössä ei ole määritelty tavoitteita tai indikaattoreita, mutta kaikessa toiminnassa pyritään kuitenkin jatkuvaan toiminnan ja palvelukyvyn kehittämiseen.

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön määrä ja ikärakenne

Ministeriön henkilöstömäärä on vakiintunut viimeisten vuosien aikana, mutta on kuitenkin hieman lisääntynyt viimeisen vuoden aikana. Vuoden 2022 lopussa henkilöstömäärä oli 445 ja henkilötyövuosimäärä 448,6. Edellisen vuoden lopussa luvut olivat 453 ja 437,4.

Taulukko 16. Henkilöstömäärän ja henkilötyövuosien kehitys 2020–2022

Henkilöstömäärä	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Yhteensä	427	453	445	-1,8 %
Naiset	305	327	312	-4,6 %
Miehet	122	126	133	5,6 %
Henkilötyövuodet	416,5	437,4	448,6	2,6 %

Ministeriön ydintoimintojen turvaamiseen ja henkilöstöressurssien tarkoituksenmukaiseen kohdentamiseen tähtäviä resurssikartoituksia on tehty vuosittain ennen tulosneuvottelujen käynnistymistä toimintayksiköiden ja henkilöstö- ja hallintoyksikön kesken. Näiden kartoitusten lisäksi toimintayksiköiden kanssa käydään jatkuvaa vuoropuhelua riittävien osaamisresurssien turvaamiseksi. Henkilötyövuosien ja palkkausmäärärahojen seuranta tehdään osasto- ja yksikkökohtaisesti henkilötarkkuudella.

Ministeriön henkilöstön keski-ikä oli 48,7 vuotta (vuonna 2021 keski-ikä 48,8 vuotta, vuonna 2020 keski-ikä 49,5 vuotta)

Taulukko 17. Työ- ja elinkeinoministeriön henkilöstömäärä ikäluokittain 2020–2022

Ikäluokat	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
65 -	11	13	7	-46,2 %
55-64	146	159	159	0,0 %
45-54	127	122	123	0,8 %
35-44	97	93	83	-10,8 %
25-34	44	59	66	11,9 %
-24	2	7	7	0,0 %

Henkilöstörakennetta kehitetään johdonmukaisesti asiantuntijapainotteisemmaksi. Viime vuosina on tapahtunut henkilöstön tehtävänkuvien laajentamisten ja monipuolistamisen ansiosta siirtymää vaativammille tehtävätasolle. Vaativuustasojen ja suoritustasojen korotuksia on tehty palkkausjärjestelmän käyttöönottovuoden 2010 jälkeen runsaasti, viime vuosina kuitenkin maltillisesti. Samaan aikaan takuupalkalla olevien prosenttiosuus henkilöstöstä on vähentynyt vain muutamaan prosenttiin.

Määräaikaisen henkilöstön määrä on vähentynyt hieman edellisestä vuodesta. Määräaikaisia virkasuhteita oli 80 (vuonna 2021 88, vuosimuutos -9,1 prosenttia).

Taulukko 18. Työ- ja elinkeinoministeriön henkilöstöresurssit 2020–2022

	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Vakinaiset	353	365	365	0,0 %
Naiset	247	255	247	-3,1 %
Miehet	106	110	118	7,3 %
Määräaikaiset	74	88	80	-9,1 %
Naiset	58	72	65	-9,7 %
Miehet	16	16	15	-6,3 %
Kokoaikaiset	415	437	424	-3,0 %
Naiset	295	313	293	-6,4 %
Miehet	120	124	131	5,6 %
Osa-aikaiset	12	16	21	31,3 %
Naiset	10	14	19	35,7 %
Miehet	2	2	2	0,0 %
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, %	84,3	84,1	82,2	-2,3 %
Kokonaistyövoimakustannukset, €/v	31 750 497	33 582 810	35 296 660	5,1 %
Tehdyn työajan palkkojen %- osuus palkkasummasta	80,6	79,0	77,5	-2,0 %
Välilliset työvoimakustannukset, €/vuosi	10 508 805	11 529 192	12 354 042	7,2 %
Välilliset työvoimakustannusten %- osuus tehdyn työajan palkoista	49,5	52,3	53,8	-3,0 %

Työ- ja elinkeinoministeriön kokonaistyövoimakustannukset olivat yhteensä 35 296 661 euroa. Vuonna 2021 työvoimakustannukset olivat yhteensä 33 582 811 euroa ja vuonna 2020 yhteensä 31 750 498 euroa. Työvoimakustannusten vuosimuutos on 5,1 prosenttia.

Työn tekemisen tapojen nopea ja välttämätön muutos

Työ- ja elinkeinoministeriö on ollut edelläkävijä etätyön tekemisessä ministeriön perustamisesta vuodesta 2008 lähtien. Covid-19 -pandemian myötä ministeriössä siirryttiin valtioneuvoston yleisen ohjeistuksen mukaisesti laajaan etätyöhön. Henkilöstöllä oli hyvät valmiudet siirtyä etätyön tekemiseen, sillä toimitilauudistusten myötä ministeriön henkilöstö on tottunut työskentelemään mobiilisti. Pandemian jälkeen uusia työskentelyn muotoja on kehitetty edelleen hakien parhaita käytäntöjä sekä yhteisöllisyyteen perustuvasta läsnätyöstä että digitalisaatiota hyödyntävästä etätyöstä. Joustavaa paikkariippumatonta työskentelytapaa on osaltaan edistänyt myös valtionhallinnon asiakirjahallintajärjestelmän (VAHVA) käyttöönotto.

Osaamisen kehittäminen

Osaamisen kehittämiseen käytetyt resurssit kattavat ministeriön yhteiset osaamisen kehittämiskulut sekä toimintayksikköjen koulutuskulut. Lisäksi se sisältää koulutuskulut, jotka ovat aiheutuneet ministeriöläisten osallistumisesta valtioneuvoston yhteisiin eli valtioneuvoston kanslian järjestämiin valmennuksiin.

Taulukko 19. Työ- ja elinkeinoministeriön henkilöstöinvestoinnit 2020–2022

Henkilöstöinvestoinnit	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Koulutus ja kehittäminen, työpäivää/ htv	0,7	0,8	0,7	-10,0
Koulutus ja kehittäminen, euroa/htv	672,5	651,2	447,6	-31,3
Henkilöstön arvo euroa	336 775 599	367 609 829	390 162 102	5,6

Ministeriön yhteisen osaamisen kehittämisen puitteissa ministeriössä on järjestetty valmennus- ja koulutustilaisuuksia sekä muita vastaavaa tilaisuuksia eri aihealueilta kohdistuen eri henkilöstöryhmille. Erityisenä painopistealueena oli tukitoimet liittyen pitkittyneeseen etätyöskentelyyn (mm. ergonomia, palautuminen, yhteisöllisyys, hajautettujen tiimien johtaminen, ajanhallinnan kehittäminen). Tilaisuudet toteutettiin pääsääntöisesti virtuaalisina. Toimintayksiköistä osallistuttiin myös ulkoisiin valmennuksiin substanssiosaamisen täydentämiseksi.

Ministeriön oman koulutustuotannon sijaan yhä enemmän tukeudutaan valtioneuvoston yhteiseen, erittäin laajaan ja monipuoliseen koulutustarjontaan (erityisesti ict- ja kielivalmennukset, virkamiesosaamisen vahvistaminen). Ministeriöstä on osallistuttu myös HAUS kehittämiskeskus Oy:n ja Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran koulutus- ja valmennusohjelmiin. Voimakkaassa kasvussa on HAUSin ylläpitämän sähköisen oppimiskanavan, eOppivan, koulutustarjonnan hyödyntäminen osaamisen vahvistamisessa.

Ministeriön henkilöstön koulutustasoindeksi on viimeisten vuosien aikana pysytellyt samalla tasolla 6,5 (vuonna 2021 6,5 ja vuonna 2020 6,4).

Taulukko 20. Työ- ja elinkeinoministeriön koulutustasoindeksi 2020–2022

Koulutustasoindeksi	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Yhteensä	6,4	6,5	6,5	0,8
Naiset	6,3	6,4	6,4	0,3
Miehet	6,8	6,8	6,9	1,4

Työhyvinvointi, työterveyshuolto ja työsuojelutoiminta

Henkilöstön työtyytyväisyyttä mitattiin syksyllä 2022 VMBaro-työhyvinvointikyselyllä. Kyselyn tulokset ajettiin ministeriö-, osasto-/yksikkö- ja ryhmätasolla. Toimintayksiköissä tulokset käsiteltiin 31.12.2022 mennessä kullekin toimintayksikölle sopivalla tavalla. Kyselyn vastausprosentti oli 73,8. Ministeriössä VMBaro-kyselyn tulokset pysyivät lähes samalla tasolla viime vuoden kyselyn tulosten kanssa. Kokonaistyötyytyväisyysindeksi oli 3,71 (vuonna 2021 se oli 3,78 ja vuonna 2020 3,69).

Ministeriön lähtövaihtuvuudesta ei ole vielä tietoa saatavilla. Tulovaihtuvuus oli vuonna 2022 8,1 prosenttia. Vuonna 2021 se oli 9,3 prosenttia ja vuonna 2020 8,4 prosenttia.

Ministeriössä järjestettiin kahden vuoden tauon jälkeen koko henkilöstölle suunnattuina tilaisuuksina kesäjuhlat sekä pikkujoulut. Ministeriön henkilöstön virkistystoimintaan (sisältäen myös toimintayksiköiden harjoittaman työhyvinvointitoiminnan) koko ministeriössä käytettiin 53 993 euroa. Vuonna 2021 siihen käytettiin yhteensä 38 296 euroa (vuoden 2021 aikana ei järjestetty yhteisiä fyysisiä kokoontumisia Covid-19 -tilanteen takia).

Ministeriössä on ollut käytössä valtioneuvostotasoinen kulttuuri- ja liikuntaetu, Smartum arvoltaan 120 euroa/henkilö. Siitä aiheutuneet kulut olivat yhteensä 44 689 euroa (vuonna 2021 yhteensä 55 999 euroa).

Työkyvyn ylläpitämiseen ministeriössä käytettiin 114 euroa/htv (vuonna 2021 summa oli 133 euroa/htv).

Ministeriön työterveyshuollon painopisteenä kuluneen vuoden aikana ovat olleet ennaltaehkäisevä työterveyshuolto ja erityisesti henkilöstön jaksamisen ja työkyvyn ylläpitäminen erityisen poikkeuksellisessa yhteiskunnallisessa tilanteessa.

Sairauspoissaolojen määrä on pysynyt suurin piirtein samalla tasolla edellisten vuosien aikana. Tahti-tietojen perusteella sairauspoissaolojen määrä vuonna 2022 oli 6,1 työpäivää/htv (vuonna 2021 vastaava lukumäärä oli 5,0 ja vuonna 2020 4,9). Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyi 0 prosenttia henkilöstöstä.

Ministeriön työterveyshuollon kustannukset, joista vastaa VNHY, olivat 641,10 euroa/htv. Vuonna 2021 määrä oli 635,20 euroa/htv ja vuonna 2020 yhteensä 447,30 euroa/htv.

Työsuojelu- ja työhyvinvointitoiminnassa on keskitytty tukemaan esihenkilöiden ja henkilöstön jaksamista etätöissä. Työsuojelun yhteistyöryhmänä toimii ministeriön yt-ryhmä, jossa myös työsuojelun toimintaohjelman toteutumista seurattiin.

1.7 Tilinpäätösanalyysi

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Työ- ja elinkeinoministeriön käytössä oli pääluokan 32 määrärahoja 1 300 miljoonaa euroa (2 320 vuonna 2021). Ministeriön käytössä oli myös muiden hallinnonalojen määrärahoja 3,8 miljoonaa euroa (0,7 vuonna 2021). Vuodelta 2021 siirtyi määrärahoja vuodelle 2022 yhteensä 649 miljoonaa euroa (944 vuodelle 2021 vuodelta 2020) mukaan lukien muiden hallinnonalojen siirtyneet määrärahat. Sekalaisia tuloja kertyi 481,4 miljoonaa euroa (606,9 vuonna 2021). Sekalaisiin tuloihin sisältyi 188,7 miljoonaa euroa (315,3 vuonna 2021) siirrettyjen määrärahojen peruutuksia.

Taulukko 21. Työ- ja elinkeinoministeriön käytettävissä ollut rahoitus (talousarvio ja siirtyneet määrärahat) vuosina 2020–2022 (1 000 euroa)

	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Tuloarviotilit	290 922	606 866	481 415	-21 %
Käytössä olleet määrärahat				
Työ- ja elinkeinoministeriö*	1 759 407	2 319 391	1 300 441	-44 %
Valtioneuvoston kanslia	131	132	125	-5 %
Ulkoasiainministeriö	98	158	178	13 %
Sisäministeriö			3 302	
Valtiovarainministeriö	50 000	337	82	-76 %
Sosiaali- ja terveysministeriö		135	135	0 %
Määrärahat yhteensä	1 809 636	2 320 152	1 304 263	-44 %

* Tilinpäätöksessä 2021 raportoitiin työ- ja elinkeinoministeriön käytössä olleiksi määrärahoiksi ainoastaan siirtyneet määrärahat. Tiedot on korjattu tähän taulukkoon.

Uudistuminen ja vähähiilisyys

32.20.40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen – Suurteholaskennan EuroHPC supertietokone

Momentilta osoitettiin rahoitusta eurooppalaisen EuroHPC-supertietokoneen, LUMI, hankinnan kansalliseen rahoitusosuuteen 2,7 miljoonaa euroa. Työ- ja elinkeinoministeriö maksoi viimeisen erän LUMI-koneen rahoitusosuudestaan CSC:lle välitettäväksi edelleen LUMI-konsortiolle. Erän suuruus oli 2 miljoonaa euroa. Loppuosa talousarviossa osoitusta määrärahasta palautettiin Business Finlandille. Suomen rahoitusosuus LUMI-supertietokoneen rahoitukseen on kokonaisuudessaan 47,7 miljoonaa euroa, joka jakautuu opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön kesken. Viron ja Islannin liittyminen LUMI-konsortion jäseniksi on pienentänyt Suomen osuutta alkuperäisestä 50 miljoonasta eurosta, johon Suomi sitoutui raha-asiaivaliokunnan päätöksellä vuonna 2019. Työ- ja elinkeinoministeriön vuosien 2019–2022 rahoitusosuudet (mukaan lukien Kainuun ELY-keskuksen EAKR-toimintatuesta maksama 2,1 miljoonaa euroa) ovat yhteensä 23,9 miljoonaa euroa.

32.20.41. Energiatuki

Työ- ja elinkeinoministeriön käytössä olleesta 270,7 euron määrärahasta kohdennettiin Innovaatorahoituskeskus Business Finlandille 129,4 miljoonaa euroa. Hankkeiden suuresta lukumäärästä johtuen ministeriössä ei pystytä kaikkia hakemuksia käsittelemään.

Pienet hankkeet, joita on kappalemääräisesti suurin osa, käsitellään Business Finlandissa. Työ- ja elinkeinoministeriössä käsitellään kaikki yli 5 miljoonan euron hankkeet sekä yli 1 miljoonan euron uuden teknologian hankkeet.

Työllisyys ja yrittäjyys

32.30.42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen

Momentin 10 460 000 euron valtuudesta jaettiin valtioneuvoston päätöksellä 7.4.2022 yhteensä 3 miljoonaa euroa pienten yritysten kasvu- ja kansainvälistymisvalmiuksia parantaviin hankkeisiin siten, että Hämeen ELY-keskuksen käyttöön jaettiin 1 700 000 euroa ja Keski-Suomen ELY-keskuksen käyttöön 1 300 000 euroa. Valtioneuvoston päätöksellä 27.10.2022 jaettiin valtuudesta lisäksi 3 miljoonaa euroa Keski-Suomen ELY-keskukselle käytettäväksi Jämsän äkillisen rakennemuutoksen hoitoon liittyviin investointi- ja kehittämishankkeisiin. EU:n elpymis- ja palautumistukivälineestä (RRF) rahoitettavaan kasvun kiihdyttämisohjelmaan momentin 4 460 000 euron valtuus asetettiin yhtenä valtakunnallisena kiintiönä ELY-keskusten käyttöön työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä 15.8.2022.

32.30.44. Alueellinen kuljetustuki

Talousarviossa myönnetty 6 miljoonan euron määräraha jätettiin kokonaan työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön. Vuoden 2020 määrärahaa siirtyi vuodelle 2022 yhteensä 1 580 833 euroa ja vuoden 2021 määrärahaa 6 miljoonaa euroa.

32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

Talousarvion 281 235 000 euron määrarahasta jaettiin ELY-keskuksille noin 265,6 miljoonaa euroa ja työ- ja elinkeinoministeriön käyttöön jäi 11,2 miljoonaa euroa valtionhallintoon työllistämisen menoihin, jotka valtion kirjanpitoyksiköt kirjaavat suoraan momentin käytöksi. Ministeriön käyttöön sekä myöhemmin ELY-keskuksille jaettavaksi jätettiin noin 4,4 miljoonaa euroa. Vuodelta 2021 siirtynyttä määrärahaa oli noin 251,9 miljoonaa euroa, josta ELY-keskusten käytössä oli noin 249,9 miljoonaa euroa.

Vuoden 2022 neljännessä lisätalousarviossa peruutettiin vuoden 2021 määrärahaa 1 980 000 euroa. Määrärahan peruuttaminen johtui turveyrittäjille suunnattujen palvelujen ennakoitua vähäisemmästä kysynnästä.

32.30.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin

Talousarviossa momentille oli budjetoitu ohjelmakauden 2021–2027 myöntämisvaltuuksia. Myöntämisvaltuuksia sekä vuodelta 2021 uusittuja myöntämisvaltuuksia jaettiin valtioneuvoston päätöksellä. Ohjelmakauden 2021–2027 toimenpiteistä osa käynnistyi vuoden 2022 aikana, mutta osa toimenpiteistä käynnistyy vasta vuonna 2023.

Valtioneuvoston päätöksellä jaettiin vuoden 2021 IV lisätalousarviossa budjetoituja, vuodelle 2022 siirtyneitä ja uusittuja myöntämisvaltuuksia.

Vuoden 2022 II lisätalousarviossa momentille budjetoitiin Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 REACT-EU-toimenpiteisiin tarkoitettuja valtuuksia, joita jaettiin valtioneuvoston päätöksellä.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Tuloarviotilit

Työ- ja elinkeinoministeriön tulorahoituksen rakenne muodostuu pääosin sekalaisista tuloista yhteensä 472,2 miljoonaa euroa (609 vuonna 2021).

Palkkaturvamaksuja palautettiin 14,4 miljoonaa euroa (24,9 vuonna 2021). EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muista koheesio- ja rakennepolitiikan rahastoista saatiin tuloja 210,2 miljoonaa euroa (199,7 vuonna 2021). Korkotuloja ja osakkeiden myyntituloja kertyi 7,7 miljoonaa euroa (12,8 vuonna 2021) ja muiden lainojen lyhennyksiä toteutui yhteensä 37,3 miljoonaa euroa (15,9 vuonna 2021).

Menoarviotilit

Uudistuminen ja vähähiilisyys

32.20.41. Energiatuki

Momentille oli talousarviossa myönnetty 756,3 miljoonaa euroa, josta RRF- määrärahaa yhteensä 453,2 miljoonaa euroa. Määrärahaa käytettiin energiatukiin yhteensä 388,8 miljoonaa euroa. Käyttämättä jäi noin 341,2 miljoonaa euroa. Suurten hankkeiden tukipäätökset painottuivat loppuvuoteen, eikä niistä ehditty tehdä maksatuksia. Myös aikaisemmin tuettuja hankkeita on jäänyt toteutumatta tai ne ovat myöhästyneet merkittävästi.

32.20.45. LNG-terminaalien investointituki

LNG-terminaalien investointitukiin oli talousarviossa myönnetty määrärahaa yhteensä 5 532 000 euroa. Tukiohjelman mukaisista hankkeista myönnettyjen avustusten maksaminen päättyi vuoden 2022 aikana.

Työllisyys ja yrittäjyys

32.30.40. Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen

Momentilla oli talousarviossa myönnettyä määrärahaa 38 420 000 euroa. Lisäksi momentilla oli jakamatta edellisten vuosien talousarvioiden määrärahaa yhteensä 31 610 000 euroa. Vuoden aikana jaettiin valtioneuvoston päätöksillä yhteensä 34 366 000 euroa, josta maakuntien liitoille 6,3 miljoonaa euroa käytettäväksi maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen, 16 miljoonaa euroa sopimusperusteiseen yhteistyöhön, 10 miljoonaa euroa alueellisiin innovaatioiden ja kokeilujen edistämiseen, 0,5 miljoonaa euroa itäisen Suomen verkostohankkeisiin, 450 000 euroa Etelä-Karjalan ja Kymeenlaakson Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamien haasteiden lieventämiseen ja 416 000 euroa Pyhäjoen talousalueen puhtaan ja vakaan energiatuotannon toimintasuunnitelman luomiseen. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriölle varattiin 0,7 miljoonaa euroa valtakunnalliseen aluetiedon kehittämiseen ja saatavuuteen sekä valtakunnalliseen aluekehittämisen yhteistyön tukemiseen.

Vuonna 2022 jaetusta määrärahasta 950 000 euroa oli vuoden 2020, 19 416 000 euroa vuoden 2021 ja 14 miljoonaa euroa vuoden 2022 määrärahaa.

Talent Hub -toiminnan tukemiseen tarkoitettun määrärahan osalta järjestettiin yksi valtionavustuksen hakukierros, jonka perusteella työ- ja elinkeinoministeriö myönsi yhteensä 2 647 937 euroa Helsingin, Tampereen, Turun, Vantaan ja Espoon kaupunkien Talent Hub -hankkeisiin.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä myönnettiin 3 820 000 euroa valtionavustuksena Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomaisen osaamiskeskusten (KEINO) toimintaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö -kirjanpitoyksikön käytettävissä olleesta määrärahasta maksettiin yhteensä 35 884 896 euroa, josta 14 863 005 euroa vuoden 2022 määrärahaa, 19 606 980 euroa vuoden 2021 määrärahaa ja 1 414 912 euroa vuoden 2020 määrärahaa. Vuoden 2020 määrärahasta peruutettiin käyttämättä jäänyt 4 014 578 euroa.

Lisäksi tilijaottelussa oli osoitettu ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen käytettäväksi vuosien 2020–2022 määrärahaa yhteensä 5 262 000 euroa ja Väyläviraston käytettäväksi vuoden 2021 määrärahaa 100 000 euroa.

Määrärahaa sai käyttää enintään 13 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Tästä toteutui 2,8 henkilötyövuotta, josta yksi henkilötyövuosi työ- ja elinkeinoministeriössä, 0,9 henkilötyövuotta Suomen ympäristökeskuksessa ja 0,9 henkilötyövuotta Business Finlandissa.

32.30.42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen

Momentilla oli myöntämisvaltuutta yhteensä 10 460 000 euroa sekä vuodelta 2021 siirtynyt 6 707 695 euron valtuus, josta ELY-keskukset myönsivät avustuksia 9 522 112 euroa. Myöntämisvaltuudesta jäi käyttämättä 7 645 593 euroa. Vuoden 2023 talousarviossa mahdollistetaan vuonna 2022 käyttämättä jääneestä valtuudesta enintään 7 800 000 euron siirtyminen käytettäväksi vuodelle 2023.

Vuoden 2022 määräraha oli 19 630 000 euroa, josta käytettiin 15 037 913 euroa. Maksatusmäärärahaa jäi käyttämättä 4 592 087 euroa, mikä johtui muun muassa rahoitettujen hankkeiden toteutumisen ennakoitua pienempinä ja maksatusaikataulun muutoksista.

32.30.44. Alueellinen kuljetustuki

Määrärahaa oli käytössä 6 000 000 euroa. Vuoden 2020 määrärahaa siirtyi vuodelle 2022 yhteensä 1 580 833 euroa ja vuoden 2021 määrärahaa 6 000 000 euroa.

ELY-keskukset maksoivat kuljetustukea siirtyneestä vuoden 2021 talousarvion määrärahasta yhteensä 4 941 991 euroa ja vuoden 2020 määrärahasta 1 580 833 euroa.

32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

Vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa 284 526 000 euron myönnetystä määrärahasta vähennettiin vuoden toisessa lisätalousarviossa 1 700 000 euroa ja neljännessä lisätalousarviossa 1 591 000 euroa. Määrärahan muutoksissa toisessa lisätalousarviossa otettiin huomioon vähennyksenä 1 630 000 euroa nuorten start-up -kokeilujen määrärahan siirto momentille 32.01.03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2v) ja 70 000 euroa TE-palvelut 2024 -uudistuksen viestintään liittyvien menojen siirto momentille 32.01.01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2v). Neljännen lisätalousarvion 1 591 000 euron vähennyksestä 700 000 euroa aiheutui työkykykoordinaattoreiden palkkaukseen liittyvien määrärahojen siirrosta momentille 32.01.03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (siirtomääräraha 2v), 360 000 euroa harkinnanvaraisten kulukorvausten käsittelyyn tarvittavan määrärahan siirrosta momentille 32.01.03. 361 000 euroa perhevapaalta töihin -hankkeen menojen siirrosta momentille 32.01.02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (siirtomääräraha 2v) ja 170 000 euroa työllisyyden kuntakokeilujen valvontaan tarvittavien määrärahojen siirrosta momentille 28.40.01. Aluehallintoviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2v).

Vuoden 2022 talousarvion määrärahaa oli käytössä yhteensä 281 235 000 euroa. Määrärahaa käytettiin 37 837 353 euroa, josta ELY-keskusten käyttö oli 26 653 914 euroa ja valtion virastojen ja laitosten valtioonhallintoon työllistämismenojen käyttö suoraan momentilta 11 183 439 euroa. Käyttämättä jäänyt määräraha 243 397 647 euroa siirrettiin vuodelle 2023. Siirtyvän määrärahan määrä säilyi korkeana, koska momentille on budjetoitu hyvin lähelle toteutuvaa käyttöä vastaava määräraha. Siirtyvän määrärahan

vähentäminen edellyttäisi merkittävää alibudjetointia jonakin talousarviovuonna. Vuoden 2023 talousarvio on laadittu siten, että talousarviovuoden määrärahaa on selvästi arvioitua käyttöä vähemmän, minkä tulisi johtaa suurten siirtyvien erien pienenemiseen vuodenvaihteessa 2023–2024.

Vuodelta 2021 siirtyneestä 251 907 935 euron määrärahasta ELY- keskuskeskukset käyttivät 249 927 935 euroa. Vuodelta 2021 siirtynyt 1 980 000 euron määräraha peruutettiin vuoden 2022 neljännessä lisätalousarviossa.

Momentin päätösosan mukaan määrärahaa saa käyttää työttömien työllistämiseen valtion virastoille ja laitoksille enintään 500 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Määrärahaa käytettiin 437 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen valtionhallintoon.

Myöntämisvaltuutta oli käytössä yhteensä 65 miljoonaa euroa, josta käytettiin 38 572 619 euroa ja käyttämättä jäi 26 427 381 euroa. Myöntämisvaltuutta on käytetty vuodelta 2022 vuodelle 2023 ja myöhemmille vuosille jatkuvien työvoimakoulutusten hankintaan.

32.30.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin

Momentille on budjetoitu ohjelmakauden 2014–2020 rakennerahasto-ohjelman lisäksi ohjelmakauden 2014–2020 ulkorajayhteistyö- ja muiden koheesiopolitiikan ohjelmien rahoitus sekä ohjelmakauden 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen ohjelman sekä Interreg-ohjelmien ja Interreg-ulkorajaohjelmien rahoitus. Budjetoinnin lähtökohtana ovat edellä mainittujen ohjelmien vuosittaiset rahoituskehykset, joiden mukaisesti momentin vuosittainen myöntämisvaltuus on mitoitettu.

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien myöntämisvaltuudesta tehdään useampivuotiselle hankkeelle sidonta pääsääntöisesti vuosittain, jotta useita hankkeita voidaan rahoittaa yhtäaikaisesti ja näin varmistaa ohjelmavarojen täysimääräinen käyttö. Menettely vähentää myös hankkeesta peruuntuvan valtuuden määrää, mikäli hanke toteutuu arvioitua pienempänä. Tämä nopeuttaa ohjelmavarojen käyttöä. Jos valtuuden käyttö peruuntuu sen jälkeen, kun valtuus ei ole enää käytettävissä (sitoumusta seuraavina vuosina), on peruuntunut valtuus uudistettava talousarvion kautta, mikä on verraten hidas prosessi.

Ohjelmakauden 2021–2027 maksatukset eivät käynnistyneet vuoden aikana lainkaan ohjelmakauden käynnistymisen viivästyminen johtuen, lukuun ottamatta yritystukihankkeisiin kohdistuvia ennakkomaksatuksia, joita oli mahdollista tehdä pääasiassa joulukuussa 2022. Myös Interreg-ohjelmat käynnistyivät suunniteltua myöhemmin ja arviomäärärahan käyttö jäi suunnitellusta. InvestEU-ohjelman tulevat maksuerät tarkentuivat vasta syksyn 2022 aikana ja vasta joulukuussa kävi ilmi, että komissio hoitaa vuoden 2022 suunnitellun maksuosuuden Suomen sijasta.

Ohjelmakauden 2014–2020 maksatukset sen sijaan etenivät hyvin vuoden 2022 aikana. Tilannetta seurattiin vuoden aikana, ja samassa yhteydessä arvioitiin ohjelmakauden 2021–2027 prosessien aloituksen viivästymisen vaikutuksia ohjelmakauden 2021–2027 arviomäärärahan käyttöön. Lisätalousarviolle ei arvioitu olevan tarvetta enää syksyllä 2022, sillä ohjelmakaudelle 2014–2020 tarpeen ollut lisämääräraha voitiin kattaa ohjelmakauden 2021–2027 käyttämättä jäävästä osuudesta samalla momentilla. EAKR:n ja ESR:n arvioiden tekeminen on niiden suuresta volyymistä ja hallintomallin moninaisuudesta johtuen hankalaa. Kesän tilanteessa ei myöskään voida yksiselitteisesti arvioida sitä, mikä loppuvuoden toteuma on ensimmäisen puolen vuoden toteuman perusteella: joinakin vuosina maksatukset ovat painottuneet alkuvuoteen ja joinakin vuosina loppuvuoteen. Loppujen lopuksi 9 prosenttia momentin arviomäärärahasta jäi käyttämättä.

Ohjelmakauden 2014–2020 osalta maksatusten etenemiseen on vaikuttanut osan hankkeiden toteutuksen siirtyminen ja maksatusten ajoittuminen myöhemmille vuosille sekä osan hankkeista toteutuminen arvioitua pienempänä. Lisäksi ENI CBC -ohjelmissa rajan ylitykseen liittyvät koronarajoitukset vuoden alussa ovat vaikuttaneet hankkeiden toteutukseen. Maksatusten määrään on vaikuttanut merkittävästi venäläisten kumppaneiden pois sulkeminen toiminnasta, jolloin maksuja venäjälle ei ole alkuvuoden jälkeen tehty.

Rakennerahasto-ohjelman 2014–2020 toteutusaika päättyy vuoden 2023 lopussa. Maksatuksia voi tehdä vuoden 2024 kesäkuun loppuun asti. EAY- ja ENI-ohjelmissa toteutusaika päättyy vuoden 2023 lopussa.

Vuoden 2022 toisessa lisätalousarviossa budjetoitiin REACT-EU valtuudet. Arviomäärärahaa ei lisätty vuodelle 2022 REACT-EU -valtuuksien budjetoinnin yhteydessä. Momentin perusteluja muutettiin kuitenkin siten, että momentin myöntämisvaltuudesta 18 135 000 euroa ja määrärahasta 33 284 000 euroa kohdistuu ohjelmakauden 2021–2027 tekniseen tukeen. Tämä määrärahasiirto ohjelmarahasta tekniseen tukeen tehtiin siksi, että teknisestä tuesta olisi mahdollista maksaa myös vuoden 2021 valtuuteen kohdistuvaa osuutta. Teknisen tuen käytön arviointi on ollut vaikeaa etenkin ohjelmakauden alkuvaiheessa, kun ohjelmakauden 2014–2020 teknistä tukea on ollut vielä käytettävissä. Teknisen tuen arviomäärärahan käyttöä on se osuus, jota ei voitu enää kattaa ohjelmakauden 2014–2020 teknisestä tuesta.

Ohjelmakaudella 2014–2020 maakuntien liitoille jaettujen momentin valtuuksien käsitteilyssä otettiin käyttöön tekninen uudistus, jossa maakunnan liitolle jaetut, mutta hankkeille sitomattomat vuoden 2022 valtuudet palautettiin EURA 2014 -järjestelmän vuodenvaihteen käyttökätkön aikana työ- ja elinkeinoministeriöön. Valtuudet jaettiin vuodelle 2023 työ- ja elinkeinoministeriössä uusittuina valtuuksina käytettäväksi maakunnan liitossa välittömästi vuodenvaihteen jälkeen.

Menettely mahdollistaa maakunnan liittojen tekemien todellisten sitoumusten huomioimisen ao. varainhoitovuoden valtuusilmoituksessa. Käytännöt maakunnan liitoille myönnettyjen valtuuksien osalta säilyvät muilta osin ennallaan ja näiden valtuuksien seuranta sisältyy työ- ja elinkeinoministeriön valtuuskirjanpitoon. Hankkeiden sulkemistoiminto otettiin käyttöön vuonna 2019. Maakuntien liittojen osalta sulkeminen ja uudelleen budjetointi on tehty samojen periaatteiden mukaan kuin muissakin välittävissä toimielimissä. Hankkeilta purkaantuneet valtuudet on huomioitu vuosien 2019, 2020, 2021 ja 2022 tilinpäätösten yhteydessä.

Vuoden 2022 tilinpäätöksen liitetiedoissa on ilmoitettu ohjelmakaudella 2014–2020 rahoitettujen hankkeiden rahoitussuunnitelmätiedot yhteensä (vuoden 2022 sidonta + varaukset kustannuksiksi tuleville vuosille, käytännössä vuodelle 2023). Rakenerahastojen välittävät toimielimet ovat tehneet rahoituspäätöksiä eli sitoneet myöntämisvaltuuksia vuonna 2022 yhteensä 165 615 437 eurolla. Tämän lisäksi ne ovat varautuneet rahoittamaan näitä sekä aiempina valtuusvuosina rahoitettuja hankkeita tulevina vuosina yhteensä 18 879 092 eurolla, edellyttäen että tulevien vuosien talousarvioihin otetaan lisää myöntämisvaltuuksia ja että niitä jaetaan edelleen ko. välittävälle toimielimelle. Varsinaisessa valtuusilmoituksessa ilmoitettavat valtuuden käyttötiedot on ilmoitettu ohjelmakauden 2014–2020 osalta hankkeille tehtyjen rahoituspäätösten (sidontojen) mukaan ohjelmakaudeksi 2014–2020 sovittujen menettelyjen mukaisesti.

Määrärahaa sai käyttää ohjelmakausien 2014–2020 ja 2021–2027 ohjelmien toteuttamiseen tarvittavan yhteensä enintään 250 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen. Toteuma 150,2 henkilötyövuotta oli pienempi kuin vuonna 2021, mikä johtuu itse toteutettujen, ohjelmarahalla rahoitettujen hankkeiden vähentyneestä resurssitarpeesta ohjelmakauden 2014–2020 lopussa.

Kotoutuminen ja kansainvälinen osaaminen

32.50.03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen

Talousarvion 8 491 000 euron määrärahasta oli KEHA-keskuksen käytössä 6 miljoonaa euroa työ- ja elinkeinoministeriön kunnille maahanmuuttajien osaamiskeskus- sekä ohjaus- ja neuvontapalvelut -hankkeisiin vuonna 2022 myöntämiin valtionavustusten maksatuksiin. Valtionavustukset maksetaan kunnille toteuman mukaan jälkikäteen vuonna 2023 (käyttö 0,00 euroa, 6 000 000 euroa siirtyy vuodelle 2023 käytettäväksi). Pirkanmaan ELY-keskuksen käytössä oli Integration 2022 -tapahtuman järjestämiseen 34 000 euroa, josta se käytti 32 899 euroa ja palautti käyttämättä jäänyttä määrärahaa työ- ja elinkeinoministeriölle 1 101 euroa. KEHA-keskuksen käytössä oli 19 000 euroa yleisen avustujärjestelmän kehittämiseen, jotta kunnat voivat hakea sähköisesti niille myönnettäviä avustuksia. Lisäksi määrärahalla kehitetään kunnille momentilta 32.50.30. maksettavien korvausten maksamiseen käytettävää järjestelmää (käyttö 18 761 euroa, määrärahaa siirtyy 239 euroa vuodelle 2023 käytettäväksi).

Työ- ja elinkeinoministeriön käytössä määrärahaa oli 2 439 101 euroa, josta myönnettiin Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) 140 000 euroa yhteisrahoitteiseen toimintaan koskien kansallista tutkimusta ulkomailla syntyneiden terveydestä, hyvinvoinnista ja palveluista, josta THL käytti 84 225 euroa (käyttämättä jäänyt määräraha 55 715 euroa on THL:n käytettävissä vuonna 2023). Lisäksi Pohjanmaan ELY-keskukselle myönnettiin 12 500 euroa Talent Boost Summit -tapahtuman järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, josta se käytti 9 810 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriö käytti määrarahasta 2 439 101 euroa yhteensä 285 627 euroa, joka käytettiin pääosin henkilöstön palkkauskustannuksiin määräaikaisiin tehtäviin ja järjestöavustuksiin sekä mm. Talent Boost -seurantamallin fasilitointiin sekä monikielistä neuvontatyötä tekevien koulutuskokonaisuuden kehittämiseen. Käyttämättä jäänyt määräraha 2 059 439 euroa siirretään vuodelle 2023 käytettäväksi (TEM:n, THL:n ja Pohjanmaan ELY-keskuksen käyttö yhteensä 379 662 euroa). Määrärahaa siirtyy vuodelta 2022 vuodelle 2023 käytettäväksi, koska osa valtionavustukseen sidotusta määrarahasta maksetaan toteuman mukaan vasta vuonna 2023 ja osaa hankkeista ei ole voitu käynnistää suunnitellussa aikataulussa, vaan hankkeet jatkuvat ja toteutuvat pääosin vuonna 2023.

Vuodelta 2021 siirtyi määrärahaa vuodelle 2022 yhteensä 7 790 114 euroa, josta työ- ja elinkeinoministeriön käytössä oli 1 653 189 euroa. KEHA-keskuksen käytössä oli 5 790 833 euroa työ- ja elinkeinoministeriön kunnille maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluihin ja maahanmuuttajien osaamiskeskustoimintaan myöntämiin avustusten maksatuksiin (KEHA-keskus käytti 4 832 059 euroa ja peruutti käyttämättä jäänyttä määrärahaa 958 774 euroa). KEHA-keskuksen käytössä oli lisäksi 16 131 euroa KEHA-keskuksen yleisen avustusjärjestelmän kehittämiseen (käyttö 16 131 euroa). Pirkanmaan ELY-keskuksen Imago-ohjelman käytössä oli 301 624 euroa työelämän monimuotoisuusohjelman kehittämiseen (käyttö 301 291 euroa, peruutettu 333 euroa), Opetushallituksen käytössä oli 8 800 euroa kotoutumisen opetussuunnitelman perustetekstin käännöksiin (Opetushallitus käytti määrarahasta 6 337 euroa ja palautti käyttämätöntä määrärahaa työ- ja elinkeinoministeriölle 2 463 euroa), Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin käytössä oli 10 000 euroa sosiaalisen median kampanjaan, joka tuki osaltaan työelämän monimuotoisuusohjelman tavoitteita (käyttö 10 000 euroa). Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskuksen käytössä oli 12 000 euroa kotoutumistoimijoille järjestetyn Integration 2022 -tapahtuman järjestämiseen (käyttö 12 000 euroa).

Työ- ja elinkeinoministeriö myönsi käytössään olleesta 1 653 189 euron määrarahasta oikeusministeriön Yhdenvertaisuuden tekijät -hankkeen käyttöön työelämän monimuotoisuusohjelman määrärahaa 5 000 euroa monimuotoisuustapahtumaan Y-festivaali (käyttö 5 000 euroa), KEHA-keskukselle myönnettiin 6 000 euroa työlupapalveluiden uudistukseen liittyvään muutosvalmennukseen TE-toimistojen työlupapalveluiden henkilöstölle (käyttö 6 000 euroa), Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen käyttöön myönnettiin 20 000 euroa EU:n Amif -rahoitteisen verkkokoulutus antirasismista ammattilaisille -hankkeen

yhteisrahoitteiseen toimintaan (käyttö 18 142 euroa). Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö myönsi ELY-keskuksille 89 500 euroa Kotoutumisen kumppanuusohjelman toimeenpanoon alueilla (käyttö 39 847 euroa). Virastojen käyttö yhteensä oli 69 988 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriö käytti määrärahasta 1 653 189 euroa yhteensä 1 371 440 euroa, josta maksettiin kunnille maahanmuuttajien osaamiskeskustoimintaan- ja ohjaus- ja neuvontapalveluihin kohdennettuja valtionavustuksia yhteensä 25 847 euroa sekä järjestöille valtionavustuksina kotoutumista edistävän toiminnan tukemiseen sekä rasmin ja etnisen syrjinnän ehkäisemiseen yhteensä 745 002 euroa. Kotoutumisen edistämisen toimiin, kansainvälisen osaamisen ja työperusteisen maahanmuuton sekä kotoutumisen osaamiskeskuksen toimintaan työ- ja elinkeinoministeriö käytti yhteensä 600 590,90 euroa. Määrärahasta 1 653 189 euroa käytettiin yhteensä 1 440 428 euroa (TEM 1 371 440 euroa ja muut virastot 68 988 euroa). Määrärahaa jäi käyttämättä 212 761 euroa, josta kuntien maahanmuuttajien osaamiskeskustoimintaan valtionavustuksina kohdennetun määrärahan osuus oli 207 446 euroa. Työ- ja elinkeinoministeriö peruutti käyttämättä jääneen määrärahan 212 760,63 euroa. Lisäksi kunnat palauttivat maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluihin myönnettyä käyttämätöntä avustusta yhteensä 6 842 euroa ja järjestöt 15 989 euroa.

Vuoden 2021 momentin 32.50.03. talousarvion päätösoosan mukaan määrärahaa saa käyttää enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin. Määrärahasta vuonna 2022 määräaikaisiin palkkauskustannuksiin kohdistui yhteensä 1,16 henkilötyövuotta (vuonna 2021 palkkauskustannuksiin kohdistui 1,26 henkilötyövuotta), josta 1,0 henkilötyövuotta Pirkanmaan ELY-keskuksen Imago-ohjelman käytössä ja 0,16 työ- ja elinkeinoministeriön käytössä kotoutumisen edistämisen tehtävissä.

Vuoden 2022 momentin 32.50.03. päätösoosan mukaan määrärahaa saa käyttää enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen määräaikaisiin tehtäviin. Vuoden 2022 määrärahasta määräaikaisiin palkkauskustannuksiin kohdistui yhteensä 1,64 henkilötyövuotta, josta 1,05 henkilötyövuotta oli työ- ja elinkeinoministeriön käytössä kotoutumisen edistämisen ja kansainvälisen osaamisen tehtävissä ja 0,59 henkilötyövuotta Pirkanmaan ELY-keskuksen käytössä Integration 2022 -tapahtuman järjestämiseen liittyvissä tehtävissä.

32.50.30. Valtion korvaukset kotouttamisesta

Vuoden 2022 talousarvion määrärahasta 156 688 000 euroa käytettiin yhteensä 140 326 221 euroa. Paluumuuttajien kustannuksiin käytettiin 625 754 000 euroa, laskennallisiin korvauksiin pakolaisista 33 015 226 euroa, muihin pakolaisista maksettaviin kuntakorvauksiin 106 508 842 euroa ja alkukartoituksiin 176 400 euroa. Määrärahaa jäi käyttämättä 16 361 779 euroa, johtuen korvausten piirissä olevien määrän arvioitua pienemmästä määrästä. Lisäksi Kelalta on palautumassa perustoimeentulotukeen käyttämättä jäänyttä määrärahaa arviolta noin 3,9 miljoonaa euroa.

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot 25,3 miljoonaa euroa (48,7 vuonna 2021) koostuvat maksullisen toiminnan tuotoista 0,47 miljoonaa euroa, yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoista 2,2 miljoonaa euroa ja yhteistoiminnan kustannusten korvauksista 11,56 miljoonaa euroa. Lisäksi summassa on mukana mm. rojaliti-tuloja 7,4 miljoonaa euroa, KELAn ennakon palautus 2,4 miljoonaa euroa sekä 1,6 miljoonaa euroa Belgian Brysselin alueen uusiutuvan energian tilastollisesta siirrosta.

Toiminnan kulut olivat 78,1 miljoonaa euroa (80,1 vuonna 2021). Suurimmat kuluerät olivat palvelujen ostot 38,1 miljoonaa euroa, henkilöstökulut 34,9 miljoonaa euroa, ja muut kulut 4,8 miljoonaa euroa. Työ- ja elinkeinoministeriön kulut vähenivät kokonaisuudessaan 2,4 prosenttia vuodesta 2021.

Palvelujen ostoihin sisältyy muun muassa asiantuntija- ja tutkimuspalveluhankinnat 7,1 miljoonaa euroa (5,7 vuonna 2021), tietotekniikan asiantuntija- ja ylläpitopalveluhankinnat 9,5 miljoonaa euroa (9,0 vuonna 2021) sekä yhteistoiminnan kustannusten korvaukset, valtion sisällä 16,3 miljoonaa euroa (9,5 vuonna 2021). Palvelujen ostoihin sisältyy myös ICT-palvelujen ostot valtion virastoilta ja laitoksilta (ml. Valtori) 1,5 miljoonaa euroa (1,7 vuonna 2021) sekä talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen ostot (Palkeet) 0,4 miljoonaa euroa (0,4 vuonna 2021).

Taulukko 22. Kulujen toteuma Kiekun raportilla 2020–2022 (1 000 €). Luvut eivät sisällä valtioneuvoston hallintoyksikön (VNHY) kautta maksettuja menoja.

Kululaji	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	63	59	88	48,5 %
Henkilöstökulut	32 051	33 892	34 933	3 %
Vuokrat	249	211	230	9 %
Palvelujen ostot	23 053	28 636	38 141	33 %
Muut kulut	17 339	17 278	4 751	-73 %
Rahoitustuotot ja -kulut*	-6	-5	-2	-64 %
Yhteensä	72 748	80 071	78 141	-2 %

* Vuosien vertailukelpoisuuden lisäämiseksi luvuissa ei ole mukana Suomen Vientiluotto Oy:ta.

Rahoitustuottoja kertyi 5,6 miljoonaa euroa (6,7 vuonna 2021). Luku koostuu pääosin Suomen Vientiluotto Oy:n tuotonvaihto- ja tasaus sekä suojaussopimuksiin liittyvistä koroista.

Siirtotalouden tuottoja kertyi 224,6 miljoonaa euroa (224,6 vuonna 2021) ja siirtotalouden kuluja 336,1 miljoonaa euroa (720,6 vuonna 2021). Taulukossa 23 on kuvattuna siirtotalouden tuottojen ja kulujen jakautuminen eri avustuksen ja rahoituksen saajille vuoden 2022 aikana. Siirtotalouden tuotot sosiaaliturvarahastoille ovat laskeneet 42,22 prosenttia vuodesta 2021. Syynä laskuun on palkkaturvamaksujen palautusten pienentyminen vuodesta 2021.

Ministeriössä kiinnitettiin erityistä huomiota siirtotalouden erien Tilastokeskuksen sektori- luokituksen mukaiseen kirjaamiseen. Merkittävin muutos on tapahtunut siirtotalouden kuluissa ulkomaille, kun kyseisen erän kulut nousivat 112,5 prosenttia vuodesta 2021, siirtotalouden kulujen ulkomaille ollessa 16,6 miljoonaa euroa (7,8 vuonna 2021). Nousu johtuu kansainvälisten järjestöjen rahoitusosuuksien kirjaamista siirtotalouden kuluihin ulkomaille vuonna 2022, kun vuonna 2021 vastaavat erät kirjattiin jäsenmaksuiksi ulkomaille (toiminnan kulut, palveluiden ostot).

Siirrot valtionhallinnolle ovat vähentyneet 78,9 prosenttia edellisestä vuodesta. Joulukuussa 2021 tehtiin Finnvera Oy:n vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan 400 miljoonan euron pääomittaminen, mikä selittää 400 miljoonan euron muutoksen vuoteen 2021 verrattuna.

Työ- ja elinkeinoministeriö maksoi vuonna 2022 momentille 32.30.34. Valtion korvaukset kunnille työllisyyden edistämisen kuntakokeilun viivästymisestä budjetoidusta 4, 5 miljoonan euron kiinteästä määrärahasta työllisyyden edistämisen kuntakokeilun viivästymisestä maksettavia korvauksia kullekin kuntakokeilukunnalle 7,5 prosenttia kunnan tammi- ja helmikuun 2021 työmarkkinatuen rahoitusvastuuosuudesta yhteensä 4 408 705 euroa.

Tilikauden 2022 kulujäämää kertyi 163,2 miljoonaa euroa (522,6 vuonna 2021).

Taulukko 23. Siirtotalouden tuotot ja kulut 2020–2022

Siirtotalouden tuotot ja kulut (1 000 €)	2020	2021	2022	Muutos-% 2021–2022
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot sosiaaliturvarahastoilta	23 572	24 909	14 391	-42 %
Siirtotalouden tuotot EU:lta	209 556	199 662	210 204	5 %
Siirrot talousarvion ulkopuolelta	0	0	0	0 %
Siirtotalouden tuotot valtionhallinnolta	0	0	0	0 %
Tuotot yhteensä	233 128	224 570	224 595	0 %
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle	249 945	115 351	134 978	17 %
Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastoille	22 910	19 600	20 000	2 %
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	125 564	18 415	10 244	-44 %
Siirtotalouden kulut rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	345	6	0	-100 %
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittamattomille yhteisöille	7 250	8 915	8 096	-9 %
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	1 165	1 030	1 175	14 %
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	12 142	7 807	16 590	112 %
Siirrot valtionhallinnolle	916	514 560	108 531	-79 %
Muut	21 676	34 937	36 534	5 %
Kulut yhteensä	441 913	720 621	336 149	-53 %

1.7.4 Tase

Työ- ja elinkeinoministeriön taseen loppusumma on 3 210,8 miljoonaa euroa (2 842,5 vuonna 2021).

Käyttöomaisuusarvopapereiden yhteisarvo 1 097 miljoonaa euroa (1 097 vuonna 2021) koostuu seuraavien yhtiöiden osakkeista: Finnvera Oyj (240,5 miljoonaa euroa), Suomen Teollisuussijoitus Oy (669,3 miljoonaa euroa), Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy (186,9 miljoonaa euro) ja Ilmastorahasto Oy (2 500 euroa) osakkeita.

Työ- ja elinkeinoministeriön taide-esineisiin hankittiin 10 500 euron arvoinen Claire Ahon valokuvataideteos.

Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset kasvoivat 2 066,8 miljoonaan euroon (1 657 vuonna 2021). Pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset sisältävät Ilmastorahasto Oy:n SVOP-rahastosijoituksen (1 506,8 vuonna 2021), Suomen Teollisuussijoitus (TESI) Oy:n SVOP-rahastosijoituksen (350 vuonna 2021), Työkanava Oy:n SVOP-rahastosijoituksen (10 vuonna 2021) sekä Ilmastorahasto Oy:n SVOP-rahastosijoituksen (200 vuonna 2021), joista vuonna 2022 tapahtuneita sijoituksia ovat TESI:n sijoitus 250 miljoonan euron osalta, Työkanava Oy:n ja Ilmastorahasto Oy:n sijoitukset.

Pitkäaikaisia saamisia on 43,9 miljoonaa euroa (81,2 vuonna 2021), josta 37,3 miljoonaa on Suomen Vientiluotto Oy:n euromääräinen laina, ja 6,6 miljoonaa euroa on kauppa- ja teollisuusministeriöstä ja työministeriöstä siirtynyt lainakanta.

Lyhytaikaiset saamiset 3,3 miljoonaa euroa (7,8 vuonna 2021) koostuu muun muassa Sylvia VI -hankkeen saatavasta vuodelta 2022, Suomen Vientiluotto Oy:n tuotonvaihto- ja -tasaussopimukseen liittyvistä korkojaksotuksista ja muista lyhytaikaisista saamisista.

Lyhytaikainen vieras pääoma on 1 455,3 miljoonaa euroa (1 319,6 vuonna 2021). Suurimman erän muodostaa talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystilien saldot 1 440,4 miljoonaa euroa (1 301,9 vuonna 2021). Lisäksi summassa on mukana ostovelat 4,3 miljoonaa euroa (4,7 vuonna 2021) ja siirtovelat 8,7 miljoonaa euroa (9,7 vuonna 2021). Siirtoveloissa on mukana Suomen Vientiluotto Oy:n tuotonvaihto- ja -tasaussopimukseen sekä suojauksiin liittyvät korkojaksotukset. Suurin erä siirtoveloissa on lomapalkkavelan saldo 7,9 miljoonaa euroa (7,9 vuonna 2021).

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Sisäinen valvonta on osa työ- ja elinkeinoministeriön johtamisjärjestelmää ja asioiden valmistelua. Sisäinen valvonta on olennainen osa hyvää hallintoa ja se kattaa sekä oman toiminnan että toiminnan, josta organisaatio vastaa lainsäädännön, sopimusten tai muiden velvoitteiden nojalla.

Kansliapäällikkö vastaa ministeriön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan yleisestä toteutamisesta ja kehittämisestä. Toimintayksiköiden esimiehet ovat vastuussa käytännön valvontatoimenpiteistä, ohjeistamisesta sekä kehittämisestä omalla vastuualueellaan. Esimiehet huolehtivat, että ministeriössä toteutetaan asianmukaiset ja tehokkaat sisäisen valvonnan menettelyt, jotka koskevat ministeriön toiminnan, talouden, lainmukaisuuden ja hyvän hallintatavan järjestämistä. Määräykset sisäisen valvonnan järjestämisestä ovat ministeriön taloussäännön luvussa 1.3.

Työ- ja elinkeinoministeriön sisäisen valvonnan arviointi perustuu soveltuvin osin valtiovarain controller -toiminnon suosituksen mukaiseen sisäisen valvonnan arviointikehiköön ja ministeriön riskienhallintapolitiikan mukaiseen riskienhallintamalliin.

Sisäisen valvonnan arviointikehikkoa ja toteutustapaa on päivitetty vuonna 2022. Arvioinnissa on hyödynnetty sisäisen tarkastuksen koordinoimaa ministeriön osastojen tekemää laadullista ja numeerista arviointia, sisäisen tarkastuksen, riskienhallinnan ja ulkopuolisten tarkastusten havaintoja ja tuloksia. Arvioinneissa on kuvattu ohjauksen ja valvonnan yksityiskohtaiset kehittämistoimenpiteet.

Työ- ja elinkeinoministeriön toimintayksikkökohtaisten arviointien perusteella työ- ja elinkeinoministeriön kehittämisalueet painottuvat mm. lähivuosina:

- Työvoimapalvelujen uudistukseen
- Markkinoiden toimivuuteen
- Vihreän siirtymään ja vähähiilisyteen
- Digitalisaation kehittämiseen
- Yritystukien ja kehittämisrahoituksen vaikuttavuuteen
- Innovaatiojärjestelmän ja jatkuvan oppimisen kehittämiseen
- Ulkomaiseen työvoiman saatavuuteen

Riskienhallinnan integroimista ja syventämistä osaksi ministeriön ohjaus- ja johtamisjärjestelmää jatketaan suunnitelmallisesti seuraavina vuosina. Ministeriön toimintayksiköt ovat arvioineet riskinsä ja suunnitelleet niille hallintatoimet riskienhallintapolitiikan mukaisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että kokonaisuutena sisäisen valvonnan menettelyt täyttävät kohtuullisesti talousarvioasetuksen 69:ssä säädetty toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden varmistamista, varojen turvaamista sekä tietojen oikeellisuutta ja riittävyyttä koskevat tavoitteet.

1.9 Arviointien tulokset

Työolobarometri

Vuonna 2022 palkansaajista kolmannes kertoi, että henkilöstön määrää on työpaikalla lisätty viimeisen vuoden aikana. Pienempi osa, vajaa viidennes, kertoi henkilöstön määrän vähentyneen. Syksyn alavireiset talousnäkymät eivät juuri lisänneet palkansaajien kokeimia irtisanomisten tai lomautusten uhkia. Koronapandemian painuttua taka-alalle usko uuden työn löytymiseen kasvoi. 85 prosenttia palkansaajista uskoi tarvittaessa varmasti tai mahdollisesti löytävänsä uuden työn.

Digitaalisten sovellusten tai ylipäänsä teknisten laitteiden käyttö on läpäissyt työelämän. Vuonna 2022 ainoastaan seitsemän prosenttia palkansaajista ei lainkaan käyttänyt työssään digitaalisia tai teknisiä laitteita tai sovelluksia. Laitteiden parissa vietetty aika sen sijaan vaihtelee, lähes koko ajan niitä käytti palkansaajista 45 prosenttia. Etätyötä teki vuonna 2022 päivittäin 12 prosenttia palkansaajista. Osuus laski edellisvuodesta ja moni päivittäin etätyötä tehnyt siirtyi vuonna 2022 viikoittaiseen etätyöhön. 17 prosenttia teki etätyötä viikoittain, yleisimmin 2–3 päivänä viikossa. Etätyötä Vuoden 2022 tuloksissa näkyy palkansaajien vaikutusmahdollisuuksien kasvu edellisvuoteen verrattuna. Vaikutusmahdollisuudet kohenivat kaikilla mitatuilla osa-alueilla: työtahtiin, työtehtäviin, työnteon paikkoihin, töiden jakoon sekä työpaikan toiminnan kehittämiseen vaikuttamisessa. Miehillä on naisia enemmän vaikutusmahdollisuuksia työssään. Vaikutusmahdollisuudet ovat laveimmat ylemmillä toimihenkilöillä.

Palkansaajat kehittävät osaamistaan työssä monin eri tavoin. Työnantajan tarjoama koulutus on viime vuosina vähentynyt. Vuonna 2022 palkansaajista 40 prosenttia oli osallistunut. Kokeneemman työntekijän, mentorin tai opettajan ohjaamana opiskeli 31 prosenttia palkansaajista. 55 prosenttia opiskeli itsenäisesti ja 49 prosenttia verkkomateriaalien avulla. Sosioekonomisen aseman tuomat erot ovat osaamisen kehittämisessä suuria. Ylemmät toimihenkilöt opiskelevat eniten ja työntekijäammateissa toimivat kaikkein vähiten.

Työolobarometri on vuodesta 1992 lähtien toteutettu otantatutkimus, joka seuraa työelämän laadun kehittymistä palkansaajien näkökulmasta. Tutkimuksen vuoden 2022 tiedot perustuvat Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen yhteydessä elo- ja syys- ja lokakuun aikana tekemiin verkkokyselyyn ja puhelinhaastatteluihin. Tiedot voidaan luotettavasti yleistää koskemaan työssä olevia palkansaajia koko Suomessa ja kaikilla sektoreilla.

Työllisyys ja yrittäjyys

Ammatillisen työvoimakoulutuksen toimivuuden ja vaikutusten arviointi

Tutkimuksessa selvitettiin ammatillisen työvoimakoulutuksen toimivuutta ja vaikuttavuutta³ sekä mahdollisia kehitystarpeita. Analyysissä hyödynnettiin työ- ja elinkeinoministeriön ja Tilastokeskuksen rekisteriaineistoja sekä haastatteluja ja kyselyjä. Kyselyt kohdennettiin työvoimakoulutuksen asiakkaille, työnantajille, palveluntuottajille sekä TE-hallinnon edustajille.

Tutkimuksen mukaan ammatillinen työvoimakoulutus nostaa siihen osallistuneiden työllisyyttä keskimäärin 5–10 prosenttiyksikköä ja keskimääräisiä vuosittaisia palkkatuloja noin 2 500 euroa tarkasteluaikakohdasta ja kohderyhmästä riippuen. Tutkimuksessa havaittiin, että pidempikestoilla koulutuksilla on suuremmat työllisyys- ja tulovaikutukset kuin lyhytkestoimmilla koulutuksilla. Tutkimuksessa havaittiin, että työllisyysvaikutukset ilmevät noin 1–2 vuoden viiveellä (niin sanottu lukkiutumisvaikutus), mutta vaikutukset osallistujille ovat hyvin pitkäkestoisia.

Tutkimuksen kuvailevan analyysin perusteella ammatilliseen työvoimakoulutukseen hakijoiden joukosta koulutukseen valikoituu henkilöitä, joilla on keskimääräistä paremmat edellytykset työllistyä. Ammatilliseen työvoimakoulutukseen osallistuneiden työllisyys on vertailuryhmiä korkeammalla tasolla jo ennen koulutuksen alkamista. Erityisen suuri ero työllisyydessä on suhteessa henkilöihin, jotka ovat hakeneet ammatilliseen työvoimakoulutukseen, mutta heitä ei ole siihen hyväksytty. Tämä antaa viitteitä siitä, että osallistujien valikoituminen liittyy valintapäätöksiin eli niin sanotusta kermankuorinnasta.

Ammatillisen työvoimakoulutuksen hankintamenetelmät ja järjestämisprosessit arvioitiin kyselyissä pääosin toimiviksi, ja koulutukset saivat hyvät kokonaisarvosanat. Ammatillisen työvoimakoulutuksen kehitystarpeet liittyvät asiakasohjaukseen, kohdentumiseen ja resurssihin. Resurssien lisäämisen tarve ei liity pelkästään koulutuksen tarjontaan, vaan myös koulutuksiin ohjaamiseen. Työvoimakoulutuksia on joillain alueilla tarjolla kysyntää vähemmän, mutta kaikki TE-toimistojen asiakkaat eivät tunne koulutuksia riittävästi. Raportin mukaan osa asiakkaista tarvitsee tukea työvoimakoulutukseen hakeutumiseen, koulutushakemuksen laatimiseen sekä siirtymään koulutuksesta työelämään.

3 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-008-0>

Palvelujärjestelmän toiminta: osa-aikatyö, tilapäinen työ ja siirtymät kokoaikatyöhön⁴ Työllisyyden kuntakokeilujen arviointi : I väliraportti⁵

Työllisyyden kuntakokeilujen 2021–2023 arviointitutkimuksen ensimmäisessä väliraportissa kuvataan kokeilujen käynnistymistä pääasiassa viiden esimerkkialueen (Pirkanmaa, Oulu, Helsinki, Pori, Etelä-Pohjanmaa) kokemusten ja kuntatason tilastojen valossa. Raportissa nousee esille tarve vahvistaa yhteiskehittämistä valtion ja kuntien kesken, kuntien välistä vertaisoppimista, yrityspalveluja koskevaa yhteistyötä, asiakas kohtaamista, kuntoutus- ja työkyky palveluiden yhteistyötä uusissa rakenteissa, monenkeskisen työllisyyden ekosysteemin johtamista, ja yhteisen tiedolla johtamista palvelevan tietojärjestelmän kehittämistä.

Raportin mukaan monilla kokeiluilla on ollut vaikeuksia toimintansa käynnistämisessä. Arvioinnin osana tehty tilastollista tarkastelusta käy ilmi, että kokeilujen käynnistyessä kokeilukunnissa yleisesti aktivointiaste suhteellisesti aleni. Selittäviksi tekijöiksi raportissa on esitetty kokeilujen käynnistymistä samaan aikaan koronapandemiasta aiheutuneiden poikkeusolojen kanssa, suunnitelmavelkaa ja henkilöstön suurta uusrekryointitarvetta. Raportissa todetaan, että tulevien palveluiden eli ekosysteemikokonaisuuksien vaikuttavuutta voidaan järkevästi arvioida sitten, kun ne ovat olleet käytännössä olemassa pidempään ja seurantatuloksia on tilastoista ja rekistereistä saatavissa.

Syrjäytymisen ehkäisemistä ja tukea työllistymiseen : Työllisyyspoliittisia avustuksia koskeva tutkimus⁶

Työllisyyspoliittinen avustus on harkinnanvarainen valtionavustus hanketoimintaan. Hankkeisiin osallistuu vuosittain tuhansia työttömiä ympäri Suomen. Työllisyyspoliittisella avustuksella rahoitetun toiminnan asiakastuloksia ei ole tutkittu aiemmin valtakunnallisesti. Tutkimuksen avulla haluttiin saada tietoa työllisyyspoliittisen avustuksen käytöstä ja työllisyyspoliittisella avustuksella rahoitettujen hankkeiden vaikuttavuudesta. Lisäksi haluttiin saada avustuksista myös entistä parempi kokonaiskuva.

Tutkimuksen mukaan työllisyyspoliittisten avustusten työllisyysvaikutukset ovat melko vaatimattomat. Tarkastelun kohteena olleiden hankkeiden asiakkaista työllistyi avoimille työmarkkinoille noin 17 prosenttia 18 kuukauden kuluttua hankkeessa aloittamisesta. Eri-laisiin työllistymistä edistäviin palveluihin päätyi noin 23 prosenttia ja työttömyyteen noin 50 prosenttia asiakkaista. Hankkeiden työllistymistulokset ovat lisäksi selkeästi ESR-hankkeita heikompia. Merkittävimmät tulokset hankkeisiin osallistumisesta tutkimuksen

4 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-032-5>

5 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-449-1>

6 <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-634-5>

mukaan liittyivät siihen, että hankkeet onnistuvat pitämään ihmiset osallisena yhteiskuntaan ehkäisten siirtymistä työelämän ulkopuolelle tai tuntemattomaan tilanteeseen. Ero tavanomaiseen TE-hallinnon palveluun on nähty erityisesti siinä, että hankeasiakkaat saavat (ja usein tarvitsevat) määrällisesti muita paljon enemmän ohjausta ja palvelua.

Hankkeiden joukossa vaikuttavimmaksi toiminnaksi havaittiin toiminta, jossa painotus on valmennuksessa ilman kytköstä sijoitukseen palkkatuetuun työhön tai työkokeiluun avustetussa organisaatiossa. Näiden hankkeiden asiakaskunta on tyypillisesti ollut lyhyemmän ajan työttömänä verrattuna etenkin palkkatuetussa työssä olleisiin asiakkaisiin. Tutkimuksen mukaan valmennuspainotteinen työllisyyspoliittisella avustuksella tuettu toiminta vertautuu vaikutuksiltaan ostopalveluna hankittuun työnhaku- tai työhönvalmennukseen. Hankkeiden välillä havaittiin kuitenkin merkittävän suuria eroja tuloksissa. Parhaat työllisyyspoliittisella avustuksella tuetut hankkeet suoriutuvat yhtä hyvin kuin parhaat ESR-hankkeet tai ostopalveluvalmennukset. Esimerkiksi järjestöissä tapahtuvan palkkatuetun työn osalta tehokkaimman järjestön ja tehottomimman järjestön välinen ero on kolminkertainen, kun verrataan yleisille työmarkkinoille työllistymistä ja työttömäksi jäämistä 18 kuukauden jälkeen ja tunnetut erot asiakaskunnassa ja olosuhteissa otetaan huomioon.

Tuloksiltaan muista erottuvat hankkeet näyttävät olleen sellaisia, jotka suoraviivaisesti tähtäävät yrityksiin työllistymiseen. Kokemustasolla puolestaan hyviksi koetut hankkeet sisältävät usein kaksi ominaisuutta: yksilöllinen valmennus ja ohjaus sekä yritysyritys-työ ja kyvykkyys toimia yritys- ja työnantajajapinnassa. Näiden tekijöiden myönteistä vaikutusta mitattaviin työllisyysvaikutuksiin ei voitu kuitenkaan vahvistaa tilastollisella analyysillä.

Äkillisten rakennemuutosten toimikausi 2022

Äkillisten rakennemuutosten hoitoon kehitetyn mallin avulla pyritään reagoimaan mahdollisimman nopeasti äkillisiin rakennemuutoksiin ja minimoimaan haitalliset vaikutukset aikaisessa vaiheessa.

Äkillisellä rakennemuutoksella (ÄRM) tarkoitetaan tilannetta, jossa alueellisesti tai valtakunnallisesti merkittävä työnantaja tai toimiala irtisanoo suuren määrän työntekijöitä kerralla konkurssin tai laajan sopeuttamistoimenpiteen johdosta.

Mallin toimivuudesta on julkaistu arvio⁷, jonka tavoitteena on arvioida toimintamallin kokonaistoimivuutta ja vaikuttavuutta. Arvion on työ- ja elinkeinoministeriön tilauksesta tehnyt Owal Group Oy.

7 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-914-8>

Mallin vahvuudeksi tunnistettiin nopea muutosturvan toimintamalli irtisanottujen henkilöiden tukena sekä te-palvelujen ”nopean toiminnan joukkojen” ja yrityspalveluiden yhteistyö. Tärkeää ovat olleet erilaiset invest-in -hankkeet, joiden ansiosta tyhjenneisiin tiloihin on saatu uutta toimintaa.

Rahoituksen koordinaatio koetaan arvion mukaan kohtuullisen toimivana. Varsinkin pk-yritysrahoitus saadaan usein nopeasti käyntiin ja kansallisen puolen rahoituskanavat ja -hakuprosessit ovat selkeitä. ELY-keskuksen yrityksen kehittämisavustuksella on saatu nopeita vaikutuksia alueen yrityksiin.

Koska tilanteet ovat äkillisissä rakennemuutoksissa ovat olleet hyvin erilaisia, malliin liittyy myös kehittämistarpeita. Erityisesti arviossa esiin nousevat seuraavat:

- Valtioneuvoston yhteisen viestintäprosessin systematisointi,
- Invest-in-toimijoiden ja alueiden välisen yhteistyörakenteiden kehittäminen,
- ÄRM-toimenpiteiden yhtenäinen seuranta ja tiedolla johtaminen,
- Yrityksen roolia ja merkitystä korostava proaktiivinen viestintä,
- Nykyistä pidempi aikajänne alueen ja valtioneuvostotason yhteistyössä,
- Ennakoivan toimintamallin kehittäminen alueen tasolla ja alueiden tulevaisuusorientaation kehittäminen,
- ÄRM-työryhmien työn rakenteistaminen monipuolisemmin ja
- TE-palveluiden muutokseen varautuminen yhteistyörakenteiden kehittämisessä.

Lisäksi arvioissa suositellaan, että työ- ja elinkeinoministeriön tulisi yhdessä valtiovarainministeriön kanssa arvioida olisiko rakennemuutoksiin varautumiseen syytä luoda erillinen rahoitusmomentti.

Team Finland -verkostotoiminnan arviointi

Kesäkuussa 2022 julkaistussa, Valtioneuvoston TEAS-tutkimuksena tehdyssä Team Finland -arvioinnissa⁸ tarkasteltiin, miten Team Finland -verkosto ja sen palvelut vastaavat yritysten tarpeisiin ja tukevat yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. Tavoitteena oli selvittää verkostomaisen toimintamallin ja verkoston toimijoiden yhteisen asiakkuustyön lisäarvo kansainvälistä kasvua tavoitteleville yrityksille. Arviointitutkimus korosti Team Finland -toiminnan strategisen tavoitetason nostamista, vaikuttavuuden lisäämistä sekä valintojen tekemistä. Verkostomaisen toimintamallin todettiin kehittyneen ja auttaneen parantamaan asiakasohjausta sekä palveluiden tehokkaampaa kohdentumista.

8 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164189>

Verkoston ohjaukseen, tiedonkulkuun ja työnjakoon liittyvät haasteet ovat arvioinnin mukaan ratkaistavissa osana nykyistä toimintamallia. Verkoston palvelulupausta ja palveluiden kokonaisuutta tulee kuitenkin selkeyttää. Vaikuttavuuden arvioinnin tietoperustassa ja tavoitteilla johtamisessa on vahvistamisen tarve. Ulkomaanverkoston työnjakoa ja tiedonvaihtoa on syytä edelleen kehittää. Suomessa alueellisten toimijoiden roolia osana kansallista toimintamallia tulee selkeyttää. Lisäksi arviointi suosittelee yksityisten-kansainvälistymispalveluiden linkittämistä tehokkaammin osaksi Team Finland -verkoston palvelutarjoamaa.

Yritystukien kokonaistaloudelliset vaikutukset

Etlan ja VATTin tutkimus⁹ yritystukien kokonaistaloudellisista vaikutuksista: "Innovation, reallocation and growth in the 21st century" tarjoaa uutta tutkimustietoa yritystukien vaikutuksesta talouskasvuun ja hyvinvointiin.

Tutkimuksen mukaan tehokkainta on valikoiva innovaatiopolitiikka, joka kohdentaa tutkimus- ja kehitystuet korkean t&k-tuottavuuden tai innovaatiokapasiteetin yrityksille. Myös valikoimattomat tuet, jotka ovat käytännön innovaatiopolitiikassa luonteeltaan lähellä t&k-verotukia, tuottavat huomattavan hyvinvoinnin kasvun, vaikkakin kasvu jää valikoivia innovaatiotukia pienemmäksi. T&k-tukien ja -verohelpotusten määrän kasvattaminen on yleisesti ottaen kannattavaa Suomessa. Onnistuneella innovaatiopolitiikalla voidaan kiihdyttää talouden kasvua ja parantaa kilpailukykyä.

Suorien t&k-tukien osalta pitäisi pyrkiä kehittämään korkean innovaatiokapasiteetin yritysten tunnistamista, jotta tuet voitaisiin kohdentaa tehokkaasti. Tutkimuksessa esitetään, että käytännössä yritysten innovaatiokyvykkyyttä voitaisiin arvioida esimerkiksi uusien tuotteiden määrällä tietyltä ajanjaksolta sekä innovaatioilla, jotka parantavat laatua

tai eivät ainakaan heti materialisoidu uusina tuotteina. Erityisesti nuorten yritysten kohdalla olisi tärkeää arvioida myös yrityksen tulevaa innovaatiokyvykkyyttä ja innovaatioiden laatua

Lisäksi arvioissa suositellaan, että työ- ja elinkeinoministeriön tulisi yhdessä valtiovarainministeriön kanssa arvioida olisiko rakennemuutoksiin varautumiseen syytä luoda erillinen rahoitusmomentti.

9 <https://tietokayttoon.fi/-/10616/tutkimus-t-k-tukien-ja-verohelpotusten-lisaaminen-kannattaa-tuet-kuitenkin-kohdennettava-huolella>

Koronatukipolitiikan arviointi

Etlan tutkimus koronapandemian tukipolitiikan arvioinnista¹⁰ vahvistaa yritystukijärjestelmää koskevaa tietoperustaa käyttöönotetuista yritystuista ja poliikkatoimenpiteistä. Osana tutkimusta arvioitiin myös kustannustuen vaikuttavuutta. Tutkimus oli osa työ- ja elinkeinoministeriön koronatuken tarkastus- ja arviointisuunnitelman 2020–2024 toteutusta, ja sen tilasi yritystukien tutkimusjaosto.

Tutkimuksen mukaan Suomen koronatukeytoimet olivat verrattain tehokkaita ja oikeasuhtaisia. Yritystuet olivat kansainvälisesti pieniä, ja Suomen talous selvisi pienehköillä kärsimyksillä pandemiasta. Kehittämisrahoitustuki sopi yritysten avustamiseen huonosti. Kustannustuet olivat hyvin perusteltuja ja ne lisäsivät yritysten liikevaihtoa, tekivät osan yrityksistä voitollisiksi ja pienensivät yrityssaneeraukseen joutumisen riskiä eli ehkäisivät talouden rakenteiden tuhoutumista. Pandemian pitkittyessä jatkuvat uudet tukikerrokset hidastivat mahdollisesti talouden tervettä rakennemuutosta. Väliaikainen konkurssilainmuutos auttoi pandemian takia taloudellisesti kärsineitä yrityksiä selviämään hengissä kriisivaiheen yli ja nopeutettu lomautusmenettely säilytti työpaikkoja. Pandemia ei hidastanut uusien yritysten markkinoille tuloa eikä se aiheuttanut merkittäviä konkurssipiikkejä.

Tulevissa kriiseissä yritystukitoimet olisi perusteltava johdonmukaisesti. Suorilla tuilla ja väliaikaisilla konkurssilainmuutoksilla voidaan tehokkaasti suojata talouden rakenteita äkillisissä kriisitilanteissa. Reaaliaikainen tietopohja on tärkeää (GSE-tilannehuone). Jatkossa tulisi kiinnittää enemmän huomiota tukien kohdentumiseen ja harkinnanvaraisuuteen. Talouden uudistumista nopeuttaa sitoutumalla selkeään takarajaan, jolloin kriisituet loppuvat.

Kustannustuesta tehty vaikuttavuustutkimus osoitti, että tuki kasvatti yritysten liikevaihtoa 12–14 prosenttia. Kuljetus ja varastointi -toimialan kustannustukea saaneiden yritysten liikevaihto kasvoi voimakkaasti verrattuna toimialan tukea saamattomien yritysten liikevaihtoon. Tuki ei vaikuttanut yritysten palkkasummaan. Kustannustuki muutti joka neljännen / viidennen tappiollisen yrityksen tuloksen voitolliseksi vuonna 2020. Tuella ei ollut vaikutusta konkurssihakemuksiin eikä se vähentänyt yrityssaneerauksien määrää. Jokaisesta tuhannesta yrityssaneerauksesta viisi olisi jäänyt toteutumatta kustannustuen vuoksi.

10 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-886-8>

Tehokkain kustannustuki tuleviin kriiseihin

Tutkimuksessa¹¹ simuloitiin kustannustuen eri tukiehtojen vaikutuksia yritysten pärjäämiseen. Tarkoituksena oli löytää tehokkaimmat tukiehdot otettavaksi mukaan tuleviin kriiseihin.

Tutkimuksen mukaan käyttöön otetut kustannustuen tukiehdot olivat yleisesti oikeasuuntaisia ja erityisesti yksinyrittäjien tuki oli toimiva ratkaisu. Toisaalta liikevaihtorajan nostaminen 30 prosentista 40 prosentin ja omavastuuosuuden laskeminen 30 prosentista 20 prosenttiin olisivat tehneet tuesta tehokkaamman kohdistuen tukea intensiivisemmin shokissa eniten kärsineille yrityksille. Lievän shokin tapauksessa liikevaihtorajan tulisi simulaation perusteella olla toteutetussakin kustannustuessa käytetty 30 prosenttia ja tuen maksimimäärä 500 000 euroa.

Koronapandemian aiheuttaman yritysten maksuvalmiuskriisin opit yritystukia koskien

Covid-19 pandemian johdosta myönnettyjen yritystukien tarkastusten jälkitoimenpiteenä laadittiin muistio kriisin opeista. Erillistä varautumissuunnitelmaa ei päätetty tehdä. Lähtökohtana on, että rahoitusmarkkinat hoitavat yritysrahoituksen. Valtion roolina on paikata markkinapuutteita, jollaisia ovat yritysten kokemat rahoitusrajoitteet tai ulkoisvaikutukset. Ensisijaisesti yritykset hyödyntävät valtion markkinaehtoista rahoitusta. Tukien osalta on ensisijaisesti hyödynnettävä palautuvia instrumentteja ja vasta viimesijaisesti suoria tukia. Myös muiden ei rahallisten toimien merkitys on arvioitava ennen tukien käyttöä. Riskinä tunnistetaan kriisitukien toimintamallin jääminen päälle ja jossa niillä pyrittäisiin myös reagoimaan yritysten normaaleihin muihin toimintaympäristön muutoksiin.

Maksuvalmiuskriisissä tulisi myöntää nopeasti kaavamaisia ja yksinkertaisia tukia, jollainen esimerkiksi kustannustuki oli. Lisäksi talouden ja markkinoiden ajantasainen dataan perustuva riippumaton tilannekuva vahvistaa resilienssiä ja on olennainen tekijä suunniteltaessa tukien kohdentamista ja toimenpiteitä. Exit-suunnitelma eli tuista luopuminen tulee ottaa huomioon jo toimenpiteitä suunniteltaessa. Rahoitusmarkkinoilla tehdyillä muutoksilla ja joustomahdollisuuksilla sekä valtion markkinaehtoisen rahoituksen valtuuksien kasvattamisella saattoi olla positiivista signaalivaikutusta yritysten käyttäytymiseen ja ne rauhoittivat tilannetta. Kansainvälisen vertailun mukaan Suomi käytti muita maita vähemmän koronatukia. Tähän oli syynä mm. palvelutalouden vähäisempi osuus elinkeinorakenteesta, korkea digitaalisuusaste ja -valmiudet sekä lomautusjärjestelmä (muut maat käyttivät palkkatukia).

11 https://tem.fi/documents/1410877/21733658/Tehokkain_kustannustuki_tuleviin_kriiseihin_discussion_paper_Juho_Ivaska_2022.pdf/97b13d87-5d5b-e7cd-0adf-92b9243324b0/Tehokkain_kustannustuki_tuleviin_kriiseihin_discussion_paper_Juho_Ivaska_2022.pdf?t=1665735766289

Resilienssiä on vahvistettu siten, että tarvittava lainsäädäntöperusta kriisitukien myöntämiseksi on olemassa. Jatkotoimenpiteinä resilienssin vahvistamiseksi korostuvat mm. seuranta- ja analyysitiedon ylläpito: 1) tilannehuoneen toimintamallin kehittäminen data-pilotissa; 2) Tesin seuranta- ja analyysityön jatkaminen; ja 3) Patentti- ja rekisterihallituksen Yrityksen digitalous- hankkeen loppuunsaattaminen. Lisäksi valtiovarainministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön välistä kriisitietoisuutta tulisi vahvistaa. Resilienssin vahvistamiseksi korostuvat lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön tartuntatautilain väliaikaisen muutoksen ja tartuntalain laajemman uudistuksen tuki, tukipolitiikan painopisteen siirtäminen tki-tukiin ja kehittämistukiin, kriisitukien toimintamallista irrottautuminen sekä jatkotutkimustarpeet oppien talteen saamiseksi tulevia kriisejä varten. Suomessa tulisi selvittää tarvitaanko poikkeusolojen varalle nopeutettua lainsäädäntömenettelyä ja miten siinä otettaisiin huomioon eduskunnan suvereniteetti.

Kansainvälinen osaaminen ja työvoima

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) antoi joulukuussa tarkastuskertomuksen työperusteisesta maahanmuutosta, erityisenä painopisteenä suuresta osaajapulasta kärsivä sosiaali- ja terveysala. VTV toteaa, että työvoiman maahanmuuttoon liittyvää tietopohjaa ja ennakkointia on edelleen vahvistettava. Lupaprosesseista on tehtävä nopeat kaikille työntekijöille ja heidän perheilleen. Kertomus korostaa myös tarvetta tehdä sektorirajat ylittävää yhteistyötä, jotta palvelupolut saadaan sujuvaksi. Sote-alan tärkein erityiskysymys on VTV:n mukaan Suomessa vaadittava pätevytyminen ennen kuin tulija pääsee omaa osaamistaan vastaavaan työhön. Lisäksi perheen yhdistämisen tulorajat ovat usein liian korkeat.

VTV:n havainnot tukevat työ- ja elinkeinoministeriön jo tekemää työtä Talent Boost -toimintaohjelman puitteissa, jota on tarkoitus jatkaa tulevinakin vuosina koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartan 2035 mukaisesti (Työperusteinen maahanmuutto; Maahanmuuttohallinnon tehokkuus, asiakaslähtöisyys sekä ulkomaisen työvoiman rekrytointi sosiaali- ja terveysalalle. Valtiontalouden tarkastuskertomukset 13/2022)

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Kertomusvuoden 2022 aikana EAY/Interreg-ohjelmissa tehtiin yhteensä neljä takaisinperintäpäätöstä. Kansallisen vastinrahoituksen perittävä kokonaissumma oli yhteensä 4 423 euroa. Kaikissa takaisinperintätapauksissa taustalla oli palkkakustannuksiin liittyvä virhe, joka on ollut laskennallinen virhe tai hankkeelle väärin kohdistettu kuluerä.

ENI CBC -ohjelmien kansallisen vastinrahoituksen takaisinperintäpäätösten kokonaissumma oli yhteensä 1 981 euroa. Takaisinperintäpäätösten taustalla oli muun muassa palkkakustannuksiin liittyviä virheitä, asiakirjojen puutteellista dokumentointia sekä ostopalveluihin liittyviä virheellisiä kustannusten jyvittämistä hankkeille.

2 Talousarvion toteumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2022	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	3 421,35				
11.04.01. Arvonlisävero	3 421,35				
12. Sekalaiset tulot	580 294 706,02	436 462 298	427 535 480,85	-8 926 817,50	98
12.32.31. Palkkaturvamaksujen palautukset	24 908 658,75	14 391 052	14 391 052,29	0,00	100
12.32.50. EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muista koheesipolitiikan rahastoista saatavat tulot	199 661 727,62	220 000 000	210 203 584,76	-9 796 415,24	96
12.32.50.01. Euroopan aluekehitysrahasto	114 340 063,08	133 000 000	133 670 573,83	670 573,83	101
12.32.50.01.1. Kauden 2014-2020 ohjelma, EAKR	114 340 063,08	125 000 000	120 668 485,84	-4 331 514,16	97
12.32.50.01.2. Kauden 2021-2027 ohjelma, EAKR	0,00	8 000 000	13 002 087,99	5 002 087,99	163
12.32.50.02. Euroopan sosiaalirahasto	82 630 650,80	82 000 000	74 810 698,91	-7 189 301,09	91
12.32.50.02.1. Kauden 2014-2020 ohjelma, ESR	82 630 650,80	76 000 000	65 774 460,17	-10 225 539,83	87
12.32.50.02.2. Kauden 2021-2027 ohjelma, ESR	0,00	6 000 000	9 036 238,74	3 036 238,74	151
12.32.50.03. Vähävaraisten rahasto, FEAD	2 091 013,74	1 000 000	1 722 312,02	722 312,02	172
12.32.50.04. Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, JTF	600 000,00	4 000 000	0,00	-4 000 000,00	0
12.32.99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot	38 587 300,76	11 459 974	12 329 571,70	869 597,74	108
12.32.99.02. Royalty-tulot	6 967 997,81	6 500 000	7 369 597,74	869 597,74	113
12.32.99.07. Muut tulot	31 619 302,95	4 959 974	4 959 973,96	0,00	100
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	315 319 481,03	188 657 588	188 657 587,57	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	1 817 537,86	1 953 685	1 953 684,53	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	12 830 727,58	7 661 305	7 661 304,61	0,00	100
13.01.05. Korot muista lainoista	12 727 686,58	7 661 305	7 661 304,61	0,00	100
13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	103 041,00				
15. Lainat	15 866 799,95	37 291 667	37 291 666,67	0,00	100
15.01.04. Muiden lainojen lyhennykset	15 866 799,95	37 291 667	37 291 666,67	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	608 995 654,90	481 415 270	472 488 452,13	-8 926 817,50	98

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2021	Talousarvion 2022 määrärahojen			Tilinpäätös 2022	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
		Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	käyttö vuonna 2022	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
23.	Valtioneuvoston kanslia		124 726								
23.01.03.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (S2)		124 726		124 725,51				124 725,51	124 725,51	
	23.01.03.1. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenot		124 726		124 725,51				124 725,51	124 725,51	
24.	Ulkoministeriön hallinnonala	81 000,00	97 000		97 000,00			81 000,00	178 000,00		178 000,00
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)	81 000,00	97 000		97 000,00			81 000,00	178 000,00		178 000,00
26.	Sisäministeriön hallinnonala		3 302 180	374 098,60	2 928 081,40	3 302 180,00			3 302 180,00	374 098,60	2 928 081,40
26.01.26.	EU:n osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan ohjelmakaudella 2021-2027 (S3)		3 302 180	374 098,60	2 928 081,40	3 302 180,00			3 302 180,00	374 098,60	2 928 081,40
	26.01.26.2. AMIF erillismäärärahat		3 302 180	374 098,60	2 928 081,40	3 302 180,00			3 302 180,00	374 098,60	2 928 081,40
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	36 883,64	1 890	1 890,24		1 890,24		80 000,00	80 000,00	7 876,00	72 124,00
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	34 883,64	1 890	1 890,24		1 890,24					
28.70.05.	Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (S3)							80 000,00	80 000,00	7 876,00	72 124,00
	28.70.05.1. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimenuudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus							80 000,00	80 000,00	7 876,00	72 124,00
28.99.95.	Satunnaiset säädösperusteiset menot (A)	2 000,00									
32.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	871 720 641,74	652 009 306	378 067 834,62	68 948 448,88	447 016 283,50	204 993 022,30	648 431 514,14	899 159 308,00	622 762 061,62	87 739 658,81
32.01.01.	Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (netto) (S2)	38 089 750,00	39 436 000	29 804 284,85	9 631 715,15	39 436 000,00		11 156 577,75	50 592 577,75	39 810 272,66	9 631 715,15
	32.01.01.01. Toimintamenot (KPY)		33 572 000	29 179 530,33	4 903 726,57	34 083 256,90	-511 256,90		33 572 000,00	29 179 530,33	4 903 726,57

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2021	Talousarvion 2022 määrärahojen		Tilinpäätös 2022	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
		Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	käyttö vuonna 2022			siirto seuraavalle vuodelle	Edellisiltä vuodelta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.01.01.02. Tutkimus- ja selvitystoiminta (KPY)		1 900 000	542 576,03	1 357 423,97	1 900 000,00			1 900 000,00	542 576,03	1 357 423,97
32.01.01.03. Ulkopuolinen rahoitus (KPY)		20 000	-27 651,61	47 651,61	20 000,00			20 000,00	-27 651,61	47 651,61
32.01.01.04. Toimintamomentin tulot (KPY)			-511 256,90		-511 256,90	511 256,90			-511 256,90	
32.01.01.05. Vaikuttavuusinvestointien osaamiskeskus (KPY)		275 000	255 236,00	19 764,00	275 000,00			275 000,00	255 236,00	19 764,00
32.01.01.06. Kiertotalouden strateginen edistämishjelma (KPY)		600 000	32 120,98	567 879,02	600 000,00			600 000,00	32 120,98	567 879,02
32.01.01.08. TEM:n toimintamenojen erityiskohteet		3 069 000	333 730,02	2 735 269,98	3 069 000,00			3 069 000,00	333 730,02	2 735 269,98
32.01.01.08.01. Energiainfrastruktuuri-investoinnit (RRF pilari1)(EK) (varattu)		200 000	50 936,10	149 063,90	200 000,00			200 000,00	50 936,10	149 063,90
32.01.01.08.02. Investoinnit uuteen energiateknologiaan (RRF pilari1) (EK) (varattu)		200 000		200 000,00	200 000,00			200 000,00		200 000,00
32.01.01.08.03. Vähähiilisen vedyn sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen (RRF pilari1) (EK) (varattu)		400 000	45 455,78	354 544,22	400 000,00			400 000,00	45 455,78	354 544,22
32.01.01.08.04. Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen (RRF pilari1) (EK) (varattu)		80 000	14 393,69	65 606,31	80 000,00			80 000,00	14 393,69	65 606,31
32.01.01.08.05. Maahanmuuton digitaalinen infrastruktuuri (RRF pilari3) (EK) (varattu)		70 000	57 891,28	12 108,72	70 000,00			70 000,00	57 891,28	12 108,72
32.01.01.08.06. Jatkuvan oppimisen uudistus (RRF pilari3) (EK) (varattu)		2 099 000	153 060,99	1 945 939,01	2 099 000,00			2 099 000,00	153 060,99	1 945 939,01
32.01.01.08.07. Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen (RRF pilari3) (EK) (varattu)		20 000	11 992,18	8 007,82	20 000,00			20 000,00	11 992,18	8 007,82
32.01.01.1. Toimintamenot (KPY)	34 937 224,37							8 270 647,65	8 270 647,65	8 270 647,65

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2021	Talousarvion 2022 määrärahojen				Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
		Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	käyttö vuonna 2022	siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2022		Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.01.01.2. Tutkimus- ja selvitystoiminta (KPY)	1 500 000,00						1 257 254,62	1 257 254,62	1 227 880,53	
32.01.01.3. Ulkopuolinen rahoitus (KPY)	20 000,00						31,82	31,82		
32.01.01.4. Hallinnonalan tuottavuusmääräraha (KPY)	188 750,00						56 804,00	56 804,00	56 804,00	
32.01.01.5. Toimialakohtainen kasvukokonaisuus (KPY)	800 000,00						799 788,12	799 788,12	434 843,62	
32.01.01.6. TEM:n toimintamenojen erityiskohteet	646 000,00						646 000,00	646 000,00	15 812,01	
32.01.01.6.01. Energiainfrastruktuuri-investoinnit (RRF pilari1) (EK) (varattu)	100 000,00						100 000,00	100 000,00		
32.01.01.6.02. Investoinnit uuteen energiateknologiaan (RRF pilari1) (EK) (varattu)	100 000,00						100 000,00	100 000,00		
32.01.01.6.03. Vähähiilisen vedyn sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen (RRF pilari1)	106 000,00						106 000,00	106 000,00		
32.01.01.6.04. Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen (RRF pilari1) (EK) (varattu)	20 000,00						20 000,00	20 000,00		
32.01.01.6.05. Jatkuvan oppimisen uudistus (RRF pilari3) (EK) (varattu)	300 000,00						300 000,00	300 000,00		
32.01.01.6.06. Teollisuuden vähähiilisyys, kiertotalous, digitaalisuus ja teollinen palveluvienti (RRF pilari3) (EK) (varattu)	20 000,00						20 000,00	20 000,00	15 812,01	
32.01.01.7. Vaikuttavuusinvestointien osaamiskeskus (KPY)	400 000,00						126 051,54	126 051,54		
32.01.01.8. Toimintamenojen tulot (KPY)	-402 224,37									

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2022 määrärahojen		Tilinpäätös 2022	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2022	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.01.02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (nettob) (S2)	4 244 086,85	5 647 287	383 622,22	5 263 665,13	5 647 287,35			5 647 287,35	383 622,22	5 263 665,13
32.01.02.1. Toimintamenot (KPY)	4 044 086,85	5 217 287	33 734,72		33 734,72	5 183 552,63		5 217 287,35	33 734,72	
32.01.02.2. Yritystoiminnan kehittämispalvelut (KPY)	200 000,00	430 000	349 887,50	5 263 665,13	5 613 552,63	-5 183 552,63		430 000,00	349 887,50	5 263 665,13
32.01.03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (nettob) (S2)	10 607 037,22	5 948 529	731 390,01	5 217 138,99	5 948 529,00			5 948 529,00	731 390,01	5 217 138,99
32.01.03.1. Toimintamenot (KPY)	10 607 037,22	5 948 529	731 390,01	5 217 138,99	5 948 529,00			5 948 529,00	731 390,01	5 217 138,99
32.01.10. Digitalisaation kehittäminen (S3)	2 000 000,00	2 594 000	1 769 180,66	824 819,34	2 594 000,00		888 538,45	3 482 538,45	2 657 719,11	824 819,34
32.01.10.02. Luvat ja valvonta-hanke		2 180 000	1 748 399,93	431 600,07	2 180 000,00			2 180 000,00	1 748 399,93	431 600,07
32.01.10.07. Hallinnonalan digitalisaation kehittäminen		414 000	20 780,73	393 219,27	414 000,00			414 000,00	20 780,73	393 219,27
32.01.10.2. Luvat ja valvonta-hanke	2 000 000,00						888 538,45	888 538,45	888 538,45	
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	3 298 498,68	3 590 806	3 590 806,33		3 590 806,33					
32.01.40. Valtionavustus kestävästä kasvupolitiikkaa edistäville toimijoille (S3)	9 401 000,00	7 027 000	5 482 143,21	1 544 856,79	7 027 000,00		4 863 145,99	11 890 145,99	8 247 996,95	3 538 956,03
32.01.41. Erityisavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin (A)	4 400 000,00	6 100 000	6 000 000,00		6 000 000,00	100 000,00				
32.01.49. Valtionavustus Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n toimintaan (S2)	109 303 000,00	101 581 000	101 581 000,00		101 581 000,00			101 581 000,00	101 581 000,00	
32.01.50. Valtionavustus kuluttajajärjestölle (K)	1 222 000,00	1 322 000	1 322 000,00		1 322 000,00					
32.01.51. Valtion osuus merimiespalvelutoiminnasta (A)	1 029 628,10	1 515 296	1 175 266,24		1 175 266,24	340 029,91				
32.01.51.1. Valtion osuus merimiespalvelutoiminnan menoista (KPY)	1 029 628,10	1 072 000	1 072 000,00		1 072 000,00					

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2021	Talousarvion 2022 määrärahojen			Tilinpäätös 2022	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
		Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	käyttö vuonna 2022	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
32.01.51.2. Valtion osuus työntantajille eräisiin merimiestenmatkakustannuksiin (KPY)		443 296	103 266,24		103 266,24	340 029,91					
32.01.66. Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (S2)	17 219 000,00	17 714 000	14 285 057,21	3 428 942,79	17 714 000,00		3 477 065,41	21 191 065,41	17 762 122,62	3 428 942,79	
32.01.95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (A)		12 881				12 880,82					
32.20.40. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan tukeminen (A)		2 045 000	2 045 000,00		2 045 000,00						
32.20.40.2. Suurteholaskennan EuroHPC supertietokone (KPY)		2 045 000	2 045 000,00		2 045 000,00						
32.20.41. Energiatuki (A)	7 401 564,76	91 080 000	6 689 650,46		6 689 650,46	84 390 349,54					
32.20.41.1. Energiatuki		91 080 000	6 689 650,46		6 689 650,46	84 390 349,54					
32.20.42. Kiertotalouden ekosysteemien ja osaamisalustojen kehittäminen (S3)	1 000 000,00						1 735 861,00	1 735 861,00	759 303,00	823 308,00	
32.20.43. Yritysvetoisen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnan sekä kiertotalouden ja toimialojen kasvun tukeminen (S3)	6 000 000,00										
32.20.43.2. Suurteholaskennan EuroHPC supertietokone (KPY)	6 000 000,00										
32.20.44. Kiertotalouden investointituki (S3)	1 000 000,00						1 843 504,00	1 843 504,00	623 648,00	761 640,00	
32.20.45. LNG-terminaalien investointituki (A)		5 532 000	5 532 000,00		5 532 000,00						
32.20.49. Uusiutuvan energian ja uuden energiateknologian investointituki (S3)	10 982 000,00						1 914 374,66	1 914 374,66		1 914 374,66	
32.20.88. Pääomasijoitus Ilmastorahasto Oy:lle (S3)							300 000 000,00	300 000 000,00	200 000 000,00		
32.30.33. Turveyrittäjien avustaminen (S2)	30 585 000,00						30 585 000,00	30 585 000,00			
32.30.34. Valtion korvaukset kunnille työllisyyden edistämisen kuntakoikeilun viivästyisestä (K)		4 450 000	4 408 705,00		4 408 705,00	41 295,00					

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2022 määrärahojen		Tilinpäätös 2022	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2022	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.30.40. Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen (S3)	50 000 000,00	35 420 000	14 863 004,61	20 556 995,39	35 420 000,00		38 334 257,87	73 754 257,87	35 884 896,46	33 854 783,42
32.30.40.1. Kansallinen ALKE (KPY)	27 000 000,00	23 000 000	13 506 137,02	9 493 862,98	23 000 000,00		19 416 000,00	42 416 000,00	32 922 137,02	9 493 862,98
32.30.40.2. Äkilliset rakennemuutokset	21 000 000,00	8 600 000		8 600 000,00	8 600 000,00		12 884 000,00	21 484 000,00		21 484 000,00
32.30.40.4. KEINO-osaamiskeskus (KPY)	2 000 000,00	3 820 000	1 356 867,59	2 463 132,41	3 820 000,00		604 768,03	4 424 768,03	1 547 847,59	2 876 920,44
32.30.41. Valtionavustus Työkanava Oy:n toimintaan (S3)		10 000 000		10 000 000,00	10 000 000,00			10 000 000,00		10 000 000,00
32.30.42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen (A)		4 592 087				4 592 087,00				
32.30.42.1. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen		4 447 015				4 447 015,00				
32.30.42.2. Kasvun kiihdyttämisohjelman toimeenpano (RRF pilari3) (EK) (varattu)		145 072				145 072,00				
32.30.44. Alueellinen kuljetustuki (S3)	6 000 000,00	6 000 000		6 000 000,00	6 000 000,00	0,00		6 000 000,00		6 000 000,00
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)	4 581 844,35	4 420 876		4 420 876,06	4 420 876,06	0,00	1 980 000,00	6 400 876,06		4 420 876,06
32.30.51.03. Työvoimakoulutuksen hankinta (KPY)	4 581 844,35	4 186 610		4 420 876,06	4 420 876,06	-234 266,49	1 980 000,00	6 166 609,57		4 420 876,06
32.30.51.09. Korvaukset (KPY)		234 266				234 266,49		234 266,49		
32.30.52. Palkkaturva (A)		6 071 718				6 071 717,79				
32.30.52.1. Palkkaturva (KPY)		5 906 394				5 906 394,22				
32.30.52.2. Takaisinperittyjen saatavien palautukset ja korot (KPY)		66 824				66 823,98				
32.30.52.3. Viranomaismaksut, oikeudenkäyntikulut ja konkurssikustannukset (KPY)		98 500				98 499,59				
32.30.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin (A)	90 034 072,84	138 244 724	102 098 186,50		102 098 186,50	36 146 537,35				

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2021	Talousarvion 2022 määrärahojen			Tilinpäätös 2022	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
		Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	käyttö vuonna 2022	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuodelta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
32.30.64.01. EAKR 2014-2020 veloitteet (KPY)	600 000,00										
32.30.64.03. RR-ohjelma 2021-2027 (KPY)		70 494 519	15 687 808,97		15 687 808,97	54 806 709,84					
32.30.64.03.1. ESR, EAKR ja JTF (KPY)		50 739 135				50 739 135,00					
32.30.64.03.2. RR tekninen tuki (varattu) (EK)		19 755 384	15 687 808,97		15 687 808,97	4 067 574,84					
32.30.64.04. Interreg ja ulkorajaohjelmat 2021-2027 (KPY)		2 628 000	137 832,00		137 832,00	2 490 168,00					
32.30.64.04.1. Interreg-ohjelmat (KPY)		1 628 000	137 832,00		137 832,00	1 490 168,00					
32.30.64.04.2. Interreg-ulkorajaohjelmat (KPY)		1 000 000				1 000 000,00					
32.30.64.07. EAKR 2014-2020 (KPY)	69 698 985,71	29 955 848	68 636 360,12		68 636 360,12	-38 680 512,29					
32.30.64.08. EAY ja ENI CBC 2014-2020 (KPY)	12 538 773,11	24 000 000	17 331 085,21		17 331 085,21	6 668 914,79					
32.30.64.08.1. EAY (KPY)	6 444 536,61	8 400 000	7 163 508,71		7 163 508,71	1 236 491,29					
32.30.64.08.2. ENI CBC (KPY)	6 094 236,50	15 600 000	10 167 576,50		10 167 576,50	5 432 423,50					
32.30.64.09. ESR 2014-2020 (KPY)	7 196 314,02	-21 356 694	305 100,20		305 100,20	-21 661 794,40					
32.30.64.10. Vähävaraisten apu (KPY)		952 051				952 051,41					
32.30.64.11. InvestEU		31 571 000				31 571 000,00					
32.30.87. Pääomasijoitus Työkanava Oy:lle (RRF pilari3) (S2)		10 000 000	10 000 000,00		10 000 000,00			10 000 000,00	10 000 000,00		
32.30.95. Vaikuttavuusinvestointien tuotonmaksu (A)	990 412,23	7 300 000	4 223 423,05		4 223 423,05	3 076 576,95					
32.40.41. Avustus digitaaliseen lentopaikkatoimintaan (S3)		2 500 000	2 500 000,00		2 500 000,00			2 500 000,00	2 500 000,00		
32.40.42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi (A)		700 000	625 650,24		625 650,24	74 349,76					
32.40.47. Finnvera Oyj:n tappiokorvaukset ja korkotuet (A)	34 943 057,20	96 979 000	36 534 457,83		36 534 457,83	60 444 542,17					
32.40.60. Siirrot hallinnonalan rahastoihin (A)	400 000 000,00	20 000				20 000,00					
32.40.82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan (A)		10 000				10 000,00					

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2021	Talousarvion 2022 määrärahojen			Tilinpäätös 2022	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
		Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	käyttö vuonna 2022	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.40.88. Pääomasijoitus Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle (S3)							250 000 000,00	250 000 000,00	200 000 000,00	
32.40.95. Tuotonvaihtosopimus- ja suojausmenot (A)	6 038 322,51	2 454 000	2 043 343,99		2 043 343,99	410 656,01				
32.50.03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (S2)	1 750 367,00	2 439 101	379 662,21	2 059 439,24	2 439 101,45		1 653 189,01	4 092 290,46	1 820 090,59	2 059 439,24
32.50.03.1. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (KPY)		2 439 101	379 662,21	2 059 439,24	2 439 101,45			2 439 101,45	379 662,21	2 059 439,24
32.50.30. Valtion korvaukset kotouttamisesta (A)	19 600 000,00	29 262 000	20 000 000,00		20 000 000,00	9 262 000,00				
32.50.30.1. Paluumuuttajien kustannukset (KPY)		1 721 000				1 721 000,00				
32.50.30.2. Laskennalliset korvaukset pakolaisista (KPY)		7 181 000				7 181 000,00				
32.50.30.3. Muut pakolaisista maksettavat kuntakorvaukset (KPY)	19 600 000,00	19 384 000	20 000 000,00		20 000 000,00	-616 000,00				
32.50.30.4. Alkukartoituksen kustannukset (KPY)		976 000				976 000,00				
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	135 000,00						135 000,00	135 000,00	122 202,00	12 798,00
33.60.39. Palvelurakenteen kehittäminen (S3)	135 000,00						135 000,00	135 000,00	122 202,00	12 798,00
33.60.39.07. Ikäohjelma	135 000,00						135 000,00	135 000,00	122 202,00	12 798,00
Määrärahatilit yhteensä	871 973 525,38	655 535 102	378 568 548,97	71 973 530,28	450 542 079,25	204 993 022,30	648 727 514,14	902 979 213,51	623 390 963,73	90 930 662,21

Työ- ja elinkeinoministeriön talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2022 valtuudet						Talousarvio- menot 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu v. 2023 TA:ssa						
32.01.00. Turvavarastolainojen korkotuki		8 400	0	8 400	0	8 400	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet		8 400	0	8 400	0	8 400	0	0	0	0	0	0	0
32.01.00. Turvavarastoavustukset		34	0	34	0	34	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet		34	0	34	0	34	0	0	0	0	0	0	0
32.01.41. Erityisavustus VTT Oyn tutkimusinfrastruktuuriin	34 200	750	0	750	750	0	0	6 000	6 200	5 750	0	0	11 950
Aikaisempien vuosien valtuudet	34 200							6 000	5 700	5 500	0	0	11 200
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet		750	0	750	750	0	0	0	500	250	0	0	750
32.20.41. Energiatuki	417 595	626 931	85 021	711 952	270 739	441 213	356 192	6 689	95 927	108 833	67 961	3 961	276 682
Aikaisempien vuosien valtuudet	417 595							0	5 943	0	0	0	5 943
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet		626 931	85 021	711 952	270 739	441 213	356 192	6 689	89 984	108 833	67 961	3 961	270 739
32.20.45. LNG-terminaalien investointituki	92 876	0	0	0	0	0	0	5 532	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	92 876							5 532	0	0	0	0	0
32.20.49. InvestEU-ohjelman kansallinen rahoitusosuus		14 100	0	14 100	14 100	0	0	0	0	0	14 100	0	14 100
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet		14 100	0	14 100	14 100	0	0	0	0	0	14 100	0	14 100
32.30.42. Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen		1 679	2 000	3 679	0	3 679	3 679	0	0	0	0	0	0

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2022 valtuudet						Talousarvio- menot 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu v. 2023 TA:ssa						
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet		1 679	2 000	3 679	0	3 679	3 679	0	0	0	0	0	0
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrittäjäpalvelut		7 638	0	7 638	0	7 638	0	0	0	0	0	0	0
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet		7 638	0	7 638	0	7 638	0	0	0	0	0	0	0
32.30.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin	282 142	357 919	175 651	533 570	59 355	474 215	474 215	102 098	64 611	45 118	15 040	30 029	154 798
Aikaisempien vuosien valtuudet	282 142							93 383	41 663	31 247	10 416	20 832	104 158
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet		357 919	175 651	533 570	59 355	474 215	474 215	8 715	22 948	13 871	4 624	9 197	50 640
32.30.95. Vaikuttavuusinvestointien tuotonmaksu (v. 2019 TA:ssa mom 32.30.00.Työllistämistuloksesta maksettavat korvaukset)	23 000	0	0	0	0	0	0	4 223	8 000	9 786	0	0	17 786
Aikaisempien vuosien valtuudet	23 000	0	0	0	0	0	0	4 223	8 000	9 786	0	0	17 786
32.40.42. Valtiontuki sähköhuollon varmistamiseksi	7 000	0	0	0	0	0	0	626	1 200	850	700	3 624	6 374
Aikaisempien vuosien valtuudet	7 000							626	1 200	850	700	3 624	6 374
32.40.48. Korke- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille		33 000 000	0	33 000 000	11 975 142	21 024 858	0	77 825	80 263	109 797	66 235	264 357	520 652
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet		33 000 000	0	33 000 000	11 975 142	21 024 858	0	77 825	80 263	109 797	66 235	264 357	520 652
32.40.82. Lainat Finnvera Oyj:n varainhankintaan		1 000 000	0	1 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2022 valtuudet						Talousarvio- menot 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu v. 2023 TA:ssa						
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet		1 000 000	0	1 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	833 813	35 017 451	262 672	35 280 123	12 320 086	21 960 037	834 086	202 993	256 201	280 134	164 036	301 971	1 002 342
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	833 813							109 764	62 506	47 383	11 116	24 456	145 461
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾	0							0	0	0	0	0	0
Vuonna 2022 käytettävissä olleet valtuudet, josta		35 017 451	262 672	35 280 123	12 320 086	21 960 037	834 086	93 229	193 695	232 751	152 920	277 515	856 881
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾		33 008 400	0	33 008 400	11 975 142	21 024 858	0	77 825	80 263	109 797	66 235	264 357	520 652

1) Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

2) Myös pääluokan tai luvun päätösosassa myönnetty valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "00".

3) Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevana varainhoitovuosina.

4) Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapuun oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määriteltäviä valtuuksia.

3 Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2022–31.12.2022		1.1.2021–31.12.2021	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	474 630,00		388 748,62	
Muut toiminnan tuotot	<u>24 827 711,91</u>	25 302 341,91	<u>48 344 667,08</u>	48 733 415,70
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	87 546,11		58 954,14	
Henkilöstökulut	34 933 292,32		33 892 466,60	
Vuokrat	230 002,51		210 676,19	
Palvelujen ostot	38 140 572,04		28 635 986,74	
Muut kulut	4 750 942,84	<u>-78 142 355,82</u>	17 278 129,00	<u>-80 076 212,67</u>
JÄÄMÄ I		-52 840 013,91		-31 342 796,97
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	5 619 787,83		6 694 342,20	
Rahoituskulut	<u>-29,72</u>	5 619 758,11	<u>-2,74</u>	6 694 339,46
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	<u>12 725,05</u>	<u>12 725,05</u>	<u>1 731 432,98</u>	<u>1 731 432,98</u>
JÄÄMÄ II		-47 207 530,75		-22 917 024,53
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot sosiaaliturvarahastoilta	14 391 052,29		24 908 658,75	
Siirtotalouden tuotot EU:n toimielimiltä ja muilta elimiltä	<u>210 203 584,76</u>	224 594 637,05	<u>199 661 727,62</u>	224 570 386,37
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle pl. hyvinvointialuehallinto	134 977 990,55		115 351 479,01	
Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastoille	20 000 000,00		19 600 000,00	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	10 243 745,46		18 414 913,96	
Siirtotalouden kulut rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	0,00		6 482,38	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	8 096 054,92		8 915 441,86	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	1 175 266,24		1 029 628,10	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	16 589 964,85		7 807 339,00	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	108 531 102,21		514 559 560,76	
Muut siirtotalouden kulut	<u>36 534 457,83</u>	<u>-336 148 582,06</u>	<u>34 936 574,82</u>	<u>-720 621 419,89</u>
JÄÄMÄ III		-158 761 475,76		-518 968 058,05
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	0,00		3 421,35	
Suoritettavat arvonlisäverot	<u>-4 423 431,22</u>	<u>-4 423 431,22</u>	<u>-3 663 182,41</u>	<u>-3 659 761,06</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-163 184 906,98</u>		<u>-522 627 819,11</u>

4 Tase

	31.12.2022		31.12.2021	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>70 190,17</u>	70 190,17	<u>59 690,17</u>	59 690,17
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	1 096 739 660,42		1 096 739 660,42	
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	<u>2 066 769 851,00</u>	<u>3 163 509 511,42</u>	<u>1 656 769 851,00</u>	<u>2 753 509 511,42</u>
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		3 163 579 701,59		2 753 569 201,59
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	<u>43 864 785,80</u>	43 864 785,80	<u>81 156 452,47</u>	81 156 452,47
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	113 121,51		133 130,00	
Siirtosaamiset	2 355 892,11		3 338 611,35	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>842 211,86</u>	3 311 225,48	<u>4 298 883,67</u>	7 770 625,02
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön menotilit	<u>-511,91</u>	<u>-511,91</u>	<u>-501,49</u>	<u>-501,49</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		47 175 499,37		88 926 576,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u><u>3 210 755 200,96</u></u>		<u><u>2 842 495 777,59</u></u>

	31.12.2022		31.12.2021	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	5 333 006 975,02		5 333 006 975,02	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-3 810 110 901,89		-2 740 949 621,98	
Pääoman siirrot	395 793 210,30		-546 533 460,80	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-163 184 906,98</u>	1 755 504 376,45	<u>-522 627 819,11</u>	1 522 896 073,13
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdistilit	1 440 421 441,83		1 301 897 394,87	
Saadut ennakot	410 563,32		1 235 357,55	
Ostovelat	4 262 016,89		4 711 433,67	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	727 650,18		758 941,17	
Edelleen tilitettävät erät	694 029,60		683 154,98	
Siirtovelat	8 665 809,66		9 663 236,87	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>69 313,03</u>	<u>1 455 250 824,51</u>	<u>650 185,35</u>	<u>1 319 599 704,46</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		1 455 250 824,51		1 319 599 704,46
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>3 210 755 200,96</u>		<u>2 842 495 777,59</u>

5 Liitetiedot

Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten vaikutukset

Ei ilmoitettavaa.

2. Valuuttakurssi, jota käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi

Ei ilmoitettavaa.

3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja niiden muutokset

Tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja -asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita. Arvostus- ja jaksotusperiaatteissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia edelliseen tilivuoteen verrattuna.

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuneet tuotot ja kulut sekä talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset

Ei ilmoitettavaa.

5. Tilinpäätöstietojen vertailtavuus edelliseen vuoteen

Ei ilmoitettavaa.

6. Selvitys tilinpäätösvouden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista

Valtiokonttori on poistanut tileistä valtion lainanannosta sekä valtioneuvoksesta ja valtioneuvoksesta annetun lain (449/88) 12 §:n ja valtion talousarvion yleisten soveltamismääräysten kohdan 6.11. nojalla maksamattoman työvoimalainan 15 120,09 euroa. Tämä tileistäpoisto on jäänyt tekemättä ministeriön vuoden 2022 kirjanpidossa, joten tileistäpoisto tullaan tekemään vuoden 2023 kirjanpidossa.

Liite 2 Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2021	Talousarvion 2022 määrärahojen			Tilinpäätös 2022	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	käyttö vuonna 2022	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.01.01. Työ- ja elinkeinoministeriön toimintamenot (nettob) (S2)	Bruttomenot	48 081 950,59		40 855 557,29		50 487 272,44				50 861 545,10	
	Bruttotulot	9 992 200,59		11 051 272,44		11 051 272,44				11 051 272,44	
	Nettomenot	38 089 750,00	39 436 000	29 804 284,85	9 631 715,15	39 436 000,00	0,00	11 156 577,75	50 592 577,75	39 810 272,66	9 631 715,15
32.01.02. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot (nettob) (S2)	Bruttomenot	4 261 859,95		426 492,51		5 690 157,64				426 492,51	
	Bruttotulot	17 773,10		42 870,29		42 870,29				42 870,29	
	Nettomenot	4 244 086,85	5 647 287	383 622,22	5 263 665,13	5 647 287,35	0,00	0,00	5 647 287,35	383 622,22	5 263 665,13
32.01.03. Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot (nettob) (S2)	Bruttomenot	10 640 698,86		814 280,76		6 031 419,75				814 280,76	
	Bruttotulot	33 661,64		82 890,75		82 890,75				82 890,75	
	Nettomenot	10 607 037,22	5 948 529	731 390,01	5 217 138,99	5 948 529,00	0,00	0,00	5 948 529,00	731 390,01	5 217 138,99

Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset

Pääluokan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala			
32.01.20. Siviilipalvelus (A)	4 939 000	83 041,41	1,7

Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala		188 657 587,57
Vuosi 2020		154 729 237,00
32.01.40. Valtionavustus kestävää kasvupolitiikkaa edistävälle toimijoille (S3)	103 193,01	
32.20.42. Kiertotalouden ekosysteemien ja osaamislustojen kehittäminen (S3)	153 250,00	
32.20.44. Kiertotalouden investointituki (S3)	458 216,00	
32.20.88. Pääomasijoitus Ilmastorahasto Oy:lle (S3)	100 000 000,00	
32.30.40. Alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukeminen (S3)	4 014 577,99	
32.40.88. Pääomasijoitus Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle (S3)	50 000 000,00	
Vuosi 2021		33 928 350,57
32.01.01.2. Tutkimus- ja selvitystoiminta (KPY)	29 374,09	
32.01.01.3. Ulkopuolinen rahoitus (KPY)	31,82	
32.01.01.5. Toimialakohtainen kasvukokonaisuus (KPY)	364 944,50	
32.01.01.6.01. Energiainfrastruktuuri-investoinnit (RRF pilari1)(EK) (varattu)	100 000,00	
32.01.01.6.02. Investoinnit uuteen energiateknologiaan (RRF pilari1) (EK)(varattu)	100 000,00	
32.01.01.6.03. Vähähiilisen vedyn sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen (RRF pilari1)	106 000,00	
32.01.01.6.04. Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen (RRF pilari1) (EK) (varattu)	20 000,00	
32.01.01.6.05. Jatkuvan oppimisen uudistus (RRF pilari3) (EK) (varattu)	300 000,00	
32.01.01.6.06. Teollisuuden vähähiilisyys, kiertotalous, digitaalisuus ja teollinen palveluvienti (RRF pilari 3) (EK) (varattu)	4 187,99	
32.01.01.7. Vaikuttavuusinvestointien osaamiskeskus (KPY)	126 051,54	
32.30.33. Turveyrittäjien avustaminen (S3)	30 585 000,00	
32.30.51.03. Työvoimakoulutuksen hankinta (KPY)	1 980 000,00	
32.50.03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (S2)	212 760,63	
Pääluokat yhteensä		188 657 587,57
Vuosi 2020		154 729 237,00
Vuosi 2021		33 928 350,57

Liite 5 Henkilöstökulujen erittely

	2022	2021
Henkilöstökulut	29 603 496,80	28 528 070,20
Palkat ja palkkiot	29 522 576,11	27 780 918,03
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	80 920,69	747 152,17
Henkilösivukulut	5 329 795,52	5 364 396,40
Eläkekulut	4 866 182,38	4 702 687,00
Muut henkilösivukulut	463 613,14	661 709,40
Yhteensä	34 933 292,32	33 892 466,60
Johdon palkat ja palkkiot, josta	1 310 792,77	1 093 280,85
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	8 444,17	6 780,00
Johto	3 170,32	1 560,00
Muu henkilöstö	5 273,85	5 220,00

Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 6.

Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 7.

Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2022	2021	Muutos 2022–2021
Korot euromääräisistä saamisista	5 601 258,38	6 740 164,31	-1 138 905,93
Korot valuuttamääräisistä saamisista	18 529,45	-45 822,11	64 351,56
Rahoitustuotot yhteensä	5 619 787,83	6 694 342,20	-1 074 554,37
Rahoituskulut	2022	2021	Muutos 2022–2021
Korot euromääräisistä veloista	29,72	2,74	26,98
Rahoituskulut yhteensä	29,72	2,74	26,98
Netto	5 619 758,11	6 694 339,46	-1 074 581,35

Liite 9 Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektori	Lainapääoma 31.12.2022	Lisäys 2022	Vähennys 2022	Lainapääoma 31.12.2021	Pääomamuutos 2022–2021
Yritykset	6 573 119,09	0,00	0,00	6 573 119,09	0,00
Julkiset yritykset	6 573 119,09	0,00	0,00	6 573 119,09	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	37 291 666,71	0,00	37 291 666,67	74 583 333,38	-37 291 666,71
Muut rahoituslaitokset	37 291 666,71	0,00	37 291 666,67	74 583 333,38	-37 291 666,71
Yhteensä	43 864 785,80	0,00	37 291 666,67	81 156 452,47	-37 291 666,71

Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit	31.12.2022				31.12.2021			
	Kappale- määrä	Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo	Omistus- osuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	855 075		1 096 739 660,42					1 096 739 660,42
Finnvera Oyj	11 565		840 940,00	100				840 940,00
Finnvera Oyj			4 602 768,00					4 602 768,00
Finnvera Oyj			210 236 346,00					210 236 346,00
Finnvera Oyj			8 310 539,00					8 310 539,00
Finnvera Oyj			16 500 000,00					16 500 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	2 710		227 847 660,00	100				227 847 660,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	500		42 000 000,00					42 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	15 000		150 000 000,00					150 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	2 000		20 000 000,00					20 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	3 000		30 000 000,00					30 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	3 000		30 000 000,00					30 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	5 000		50 000 000,00					50 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	10 500		105 000 000,00					105 000 000,00
Suomen Teollisuussijoitus Oy	1 450		14 500 000,00					14 500 000,00
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy	25		2 500,00					2 500,00
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy	799 975		79 997 500,00					79 997 500,00
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy			91 898 907,42					91 898 907,42
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy			15 000 000,00					15 000 000,00
Ilmastorahasto Oy	250		2 500,00	100				2 500,00
Työkanava Oy	100		0,00	100				0,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä	855 075		1 096 739 660,42					1 096 739 660,42

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	Kirjanpitoarvo 31.12.2022	Kirjanpitoarvo 31.12.2021
Työkanava Oy	10 000 000,00	
Suomen Teollisuussijoitus Oy	350 000 000,00	150 000 000,00
Ilmastorahasto Oy	1 706 769 851,00	1 506 769 851,00
Yhteensä	2 066 769 851,00	1 656 769 851,00

Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2022	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	14 916 666,66	22 375 000,05	6 573 119,09	43 864 785,80
Muut euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lyhytaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	-511,91	0,00	0,00	-511,91
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	14 916 154,75	22 375 000,05	6 573 119,09	43 864 273,89

31.12.2022	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1-5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastattavien rahoituserät							
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat talousarvion ulkopuolella olevilta valtion rahastoilta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektorit	Voimassa 31.12.2022	Voimassa 31.12.2021	Voimassa Muutos 2022–2021	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2022
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	2 526 667 591,59	2 733 164 599,84	-206 497 008,25	14 350 000 000,00
Finnvera Oyj	2 526 667 591,59	2 733 164 599,84	-206 497 008,25	14 350 000 000,00
Laki valtion erityisrahastoyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta (445/1998), luottojen ja takausten pääoma ¹⁾	2 334 984 963,63	2 649 196 350,67	-314 211 387,04	12 000 000 000,00
Laki valtion alustakauksista (573/1972), laki valtioneuvoston alustakauksista (444/1998), alustakausluottojen ja suojautumisjärjestelyjen määrä ¹⁻³⁾	191 682 627,96	83 968 249,17	107 714 378,79	1 350 000 000,00
Laki ympäristönsuojelu- ja energiainvestointeihin myönnettävistä valtiontakauksista (609/1973), laki valtioneuvoston alustakauksista (444/1998), alustakausluottojen ja suojautumisjärjestelyjen määrä ¹⁻²⁾ ja ⁴⁾	0,00	0,00	0,00	1 000 000 000,00
Takaukset yhteensä	2 526 667 591,59	2 733 164 599,84	-206 497 008,25	14 350 000 000,00

Voimassa olevat takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sektorit	Voimassa 31.12.2022	Voimassa 31.12.2021	Voimassa Muutos 2022–2021	Käytettävissä enimmäismäärä 31.12.2022
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	21 838 940 717,47	19 416 479 351,21	2 422 461 366,26	38 800 000 000,00
Finnvera Oyj	21 838 940 717,47	19 416 479 351,21	2 422 461 366,26	38 800 000 000,00
Laki valtion vientitakuista (422/2001), laki valtioneuvoston asetuksella (444/1998), vientitakuiden ja suojausjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu ¹⁻²⁾ ja ⁵⁾	21 513 746 259,86	19 130 240 259,85	2 383 506 000,01	38 000 000 000,00
Laki valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi (651/1985), laki valtioneuvoston asetuksella (444/1998), raaka-ainetakuiden ja suojausjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu ¹⁻²⁾ ja ⁶⁾	325 194 457,61	286 239 091,36	38 955 366,25	800 000 000,00
Takuut yhteensä	21 838 940 717,47	19 416 479 351,21	2 422 461 366,26	38 800 000 000,00
Takaukset ja takuut yhteensä	24 365 608 309,06	22 149 643 951,06	2 215 964 358,01	53 150 000 000,00

1) Finnveran yhtiölaissa (443/1998) säädetään kotimaan sekä vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan erillisyydestä. Kotimaan toiminnan tappiot katetaan kotimaan toiminnan rahastosta ja vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan tappiot vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahastosta. Valtio vastaa Finnveran myöntämistä laissa valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta (445/1998) tarkoitetuista takauksista. Mikäli Finnvera Oyj:n vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahaston varat eivät riitä toiminnasta aiheutuvien tappioiden kattamiseen, tappiot katetaan valtioneuvoston asetuksella (444/1998) varoista, joita täydennetään tarvittaessa valtion budjettiin otettavalla määrärahalta. Laki valtioneuvoston asetuksella (444/1998).

2) Sisältää voimassa olevat vastuut. Eri takuiden keskinäiset päällekkäisvastuut on eliminoitu.

3) Laki valtion alustakauksista (573/1972). Lain nojalla myönnettyjä alustakausluottoja ja suojausjärjestelyjä saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta enintään 1,35 mrd. euroa. Lain mukainen vastuu lasketaan seuraavasti: voimaan tulleiden takauksien kattamien luottojen taattu pääoma ja sitovista takauksista puolet luottojen taattavasta pääomasta. Muun kuin euromääräisen luoton määrä lasketaan Euroopan Keskuspankin kyseiselle valuutalle julkaiseman, takauksista myönnettäessä voimassa olevan viitekurssin mukaan. Tämän perusteella laskettu voimassa oleva vastuumäärä oli 177 445 833,36 euroa per 31.12.2022.

4) Laki ympäristönsuojelu- ja energiainvestointeihin myönnettävistä valtioneuvoston asetuksella (609/1973). Lain nojalla myönnettujen takausluottojen pääomasta saa samanaikaisesti olla takaisin maksamatta yhteensä enintään 1 mrd. euroa. Lain mukainen vastuu lasketaan seuraavasti: voimaan tulleiden takauksien kattamien luottojen taattu pääoma ja sitovista takauksista puolet luottojen taattavasta pääomasta. Muun kuin euromääräisen luoton määrä lasketaan Euroopan keskuspankin julkaiseman, takauksista myönnettäessä voimassa olevan viitekurssin mukaan. Tämän perusteella laskettu voimassa oleva vastuumäärä oli 0,00 euroa per 31.12.2022.

5) Laki valtion vientitakuista (422/2001). Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 38 mrd. euroa. Lain mukainen vastuu lasketaan seuraavasti: katteenmukainen nettovastuu, voimassaoleva vastuu ja puolet tarjousvastuusta, pääoma, vientitakuun myöntämispäivän Euroopan keskuspankin valuutalle ilmoittama valuuttakurssi. Tämän perusteella lasketut voimassa olevat takuuvastuut olivat 19 552 048 548,27 euroa per 31.12.2022. Finnvera-konserniin kuuluvan Suomen Vientiluotto Oy:n myöntämien vientiluottojen takaisinmaksuihin liittyvän riskin kattaa emoyhtiö Finnvera Oy:n myöntämä vientitakuu. Finnvera Oy:n toimesta EMTN-lainaohjelman alla tehtävällä varainhankinnalla on valtion takaus. Siltä osin kuin valtion takaamaa velkaa on käytetty vientiluottojen rahoittamiseen, valtion vastuu ei ole kahdenkertainen. Vientitakuulain 6 §:ssä tarkoitettujen erityisriskinoton piiriin kuuluvien vientitakuiden takausvastuu saa kuitenkin olla enintään 5 mrd. euroa ja 5 §:n 2 momentissa tarkoitettujen investointitakuiden takuuvastuu enintään 200 milj. euroa. Erityisriskinoton piiriin kuuluvien vientitakuiden takausvastuiden lain mukainen vastuu oli 2 246 310 388,90 euroa per 31.12.2022. Investointitakuuta ei ollut voimassa 31.12.2022.

6) Laki valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi (651/1985). Raaka-ainetakuiden ja suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 0,8 mrd. euroa. Lain mukainen vastuu lasketaan seuraavasti: voimaan tulleiden takuiden kattamien luottojen pääoma ja sitovista takuutarjouksista puolet luottojen taattavasta pääomasta. Takuuvastuun laskemista varten sopimusvaluutta muunnetaan euroiksi käyttäen Euroopan keskuspankin raaka-ainetakuun myöntämispäivänä sopimusvaluutalle ilmoittamaa kurssia. Tämän perusteella lasketut voimassa olevat takuuvastuut olivat 227 785 377,44 euroa per 31.12.2022.

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Valuutta	Vasta-arvo €	Jakauma %	Tilinpäätöspäivän kurssi €
Euro	16 089 140 395,92	66,0 %	
Yhdysvaltojen dollari	7 675 920 051,34	31,5 %	1,0666
Japanin jeni	349 213 544,75	1,4 %	140,6600
Englannin punta	200 281 406,69	0,8 %	0,8869
Ruotsin kruunu	44 479 144,75	0,2 %	11,1218
Tanskan kruunu	2 508 843,39	0,0 %	7,4365
Puolan zloty	2 022 944,80	0,0 %	4,6808
Norjan kruunu	1 737 268,29	0,0 %	10,5138
Kanadan dollari	304 709,14	0,0 %	1,4440
Yhteensä	24 365 608 309,06	100,0 %	

Liite 12.2 Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve 2025	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Ydinvastuulain 18 §:n (484/1972) mukaan Suomessa sijaitsevan ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukainen vastuu samasta ydintapahtumasta johtuneista, Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on rajoittamaton. Suomessa sijaitsevan, energiantuotannossa käytettävän ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukaisen vastuun enimmäismäärä samasta ydintapahtumasta johtuneista, muualla kuin Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on 1,2 miljardia euroa. Suomessa sijaitsevan, muun kuin energiantuotannossa käytettävän ydinlaitoksen haltijan tämän lain mukaisen vastuun enimmäismäärä samasta ydintapahtumasta johtuneista, muualla kuin Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on 250 miljoonaa euroa. Vastuun enimmäismäärä ydinpolttoaineen ja muun ydinaineen kuljetuksen aikana muualla kuin Suomessa syntyneistä ydinvahingoista on 80 miljoonaa euroa. Tästä enimmäismäärästä korvataan muita kuin kuljetusvälineeseen kohdistuneita ydinvahinkoja enintään 80 miljoonaa euroa. Korvausmäärälle tuleva korko ja oikeudenkäyntikulujen korvaus eivät sisälly laitoksenhaltijan vastuun enimmäismäärään.

Ydinvastuulain 29 §:n mukaan jos se, jolla on oikeus saada vahingonkorvausta tämän lain tai muun sopimusvaltion vastaavan lainsäädännön nojalla Suomessa olevan ydinlaitoksen haltijalta, näyttää, että hän ei ole voinut saada tätä korvausta ydinlaitoksen haltijan kanssa vakuutus sopimuksen tehneeltä vakuutusenantajalta 18 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun vastuun enimmäismäärän rajoissa, maksetaan siten saamatta jäänyt korvaus valtion varoista. Valtion korvausvelvollisuus päättyy, kun korvausta on suoritettu vakuutuksesta ja valtion varoista yhteensä 1,2 miljardin euron määrä.

Lisäksi Suomi on sopijapuolena Brysselin lisäyleissopimuksessa, jonka voimassa olevan version mukaan sopimusmaat korvaavat tiettyjen edellytysten täytyessä yhteisvastuullisesti myös muissa sopimusmaissa syntyneitä ydinvahinkoja. Muutospöytäkirjojen voimaantulon myötä vastuumääriä korotettiin aiemmasta merkittävästi. Ydinlaitoksen haltijan vastuu nostetaan vähintään 700 miljoonaan euroon, ydinlaitoksen sijaintivaltion vastuu 500 miljoonaan euroon ja korvausyhteisön vastuu 300 miljoonaan euroon. Järjestelmästä korvataan siten muutosten myötä yhteensä 1,5 miljardin euron arvosta vahinkoja. Mainitut muutokset vastuumääriin on Suomessa säädetty lailla 493/2005.

Ydinenergian tuotannossa käytettävän ydinlaitoksen haltijan vastuumäärän nostaminen 1,2 miljardiin euroon vähensi valtion vastuita tilanteessa, jossa sattuisi suuren mittaluokan ydinvoimalaitosonnettomuus siltä osin, kun vahinkoja ilmenisi Suomessa tai muissa Brysselin lisäyleissopimuksen sopijavaltioissa. Ydinvastuulain mukaisen ydinlaitoksen haltijan vakuuttamisvelvollisuuden seurauksena ydinlaitoksen haltijan tulisi hankkia ydinvastuuvakuutus ydinvastuulain mukaiseen vastuumäärään eli 1,2 miljardiin euroon saakka, ja mahdolliset ydinvoimalaitoksessa tapahtuneesta ydintapahtumasta aiheutuneet vahingot korvattaisiin siten 1,2 miljardiin euroon saakka laitoksenhaltijan vakuutuksesta. Suomen valtion vastattavaksi jäisi ensivaiheessa ainoastaan Brysselin lisäyleissopimuksen niin sanottu kolmannen portaan osuus eli 300 miljoonaa euroa, josta valtio perisi valtaosan takaisin muilta lisäyleissopimuksen sopijavaltioilta lisäyleissopimuksessa sovitulla tavalla. Suomen valtion vastattava osuus 300 miljoonasta eurosta oli tammikuussa 2020 lasketun tilanteen mukaisesti noin 5,9 miljoonaa euroa.

Valtion vastuu avaruustoiminnan ja avaruusesineiden aiheuttamista vahingoista perustuu YK:n avaruussopimukseen, joihin Suomi on sitoutunut 1970-luvulla. Avaruusesineiden aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta säädetään avaruusyleissopimuksen[1] 7 artiklassa sekä vastuusopimuksessa[2]. Sopimusten mukaan vahingonkorvausvastuu on valtiolla, joka on lähettänyt avaruusesineen tai jonka toimeksiannosta avaruusesine on lähetetty taikka jonka alueelta tai lähetysvälineellä avaruusesine on lähetetty. Alun perin vastuulla ei ole ollut Suomen kannalta käytännön merkitystä, koska Suomella ei ollut omaa avaruustoimintaa. Vuoden 2017 jälkeen tilanne on kuitenkin muuttunut, kun ensimmäinen suomalainen satelliitti laukaistiin avaruuteen. 31.12.2022 kiertoradalla oli jo 21 Suomeen rekisteröityä satelliittia[3], joista 18 yksityisten yritysten lähettämiä ja kolme yliopiston.

Avaruustoiminnasta annetun lain (63/2018) 7 §:n mukaan avaruusesineen aiheuttama vahinko korvataan valtion varoista toiminnanharjoittajalle itselleen aiheutuneita vahinkoja lukuun ottamatta.

Pykälän 2 momentin mukaan valtiolla on oikeus periä vahinkoa kärsineelle suorittamansa korvaus toiminnanharjoittajalta siltä osin kuin tämä olisi vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla ollut vastuussa vahingosta vahinkoa kärsineelle.

Pykälän 3 momentin mukaan valtiolla on 2 momentista poiketen oikeus periä maksamansa korvaus toiminnanharjoittajalta, vaikka tämä ei olisi aiheuttanut vahinkoa vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisesti tahallisesti tai tuottamuksesta, jos vahinko on aiheutunut maan pinnalla taikka lennossa olevalle ilma-alukselle, sen matkustajalle tai sen miehistöön kuuluvalla. 3 momentissa säädetyn valtion takautumisoikeuden enimmäismäärä on 60 miljoonaa euroa. Enimmäismäärää koskevaa säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos toiminnanharjoittaja on laiminlyönyt noudattaa lakia tai 5 §:n nojalla annetun luvan ehtoja.

Lain 8 §:n mukaan toiminnanharjoittajan tulee ottaa vakuutus kolmansille osapuolille avaruustoiminnasta aiheutuvien vahinkojen varalta vähintään valtion takautumisoikeuden enimmäismäärään saakka. Työ- ja elinkeinoministeriö voi olla vaatimatta 1 momentissa tarkoitettua vakuutusta, jos:

- 1) laukaisuyhtiön vakuutus tai muu vastaava vakuutus kattaa olennaisilta osin toiminnanharjoittajan ja valtion vastuun avaruustoiminnan kolmansille osapuolille aiheuttamista vahingoista tai
- 2) avaruustoiminnan riskeistä tehdyn arvion perusteella riski avaruustoiminnan aiheuttamista vahingoista maan pinnalla, ilmassa ja avaruudessa on työ- ja elinkeinoministeriön hyväksyttävissä.

Avaruustoiminnasta annetun työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen (74/2018) 5 §:n 1 momentin mukaan laissa tarkoitetun laukaisuyhtiön vakuutuksen tai muun vastaavan vakuutuksen tulee kattaa vähintään avaruusesineen laukaisuvaihe ja siihen liittyvät toiminnot siihen asti, kunnes avaruusesine on asettunut kiertoradalleen. 2 momentin (705/2020) mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voi olla vaatimatta vakuutusta, jos koko avaruusesineen elinkaaren ajan sen riski törmäyksestä muun, läpimitaltaan vähintään kymmenen senttimetrin kokoisen, avaruusesineen kanssa kiertoradalla on alle 1/1 000 ja jos todennäköisyys sille, että avaruusesineen tai sen osien palautumisesta tai palauttamisesta maahan aiheutuisi henkilövahinkoja, on alle 1/10 000.

[1] Yleissopimus valtioiden toimintaa johtavista periaatteista niiden tutkiessa ja käyttäessä avaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet (SopS 56-57/1967).

[2] Kansainvälistä vastuuta avaruusesineiden aiheuttamasta vahingoista koskeva yleissopimus (SopS 8 ja 9/1977).

[3] Avaruusesineet rekisteröidään kansalliseen avaruusesineiden rekisteriin (<https://tem.fi/avaruusrekisteri>) sekä ilmoitetaan YK:lle avaruuteen lähetettyjen esineiden rekisteröimisestä tehdyn yleissopimuksen mukaisesti (SopS 9/2018).

Huoltovarmuuskeskuksen turvavarastolain (970/1982) mukaisia vastuita on yhteensä 9,4 miljoonaa euroa ja muiden pitkäaikaisten sopimusten tuottamia vastuita yhteensä 89,3 miljoonaa euroa.

Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 13.

Liite 14 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Nimi	Taseen loppusumma tai varojen määrä	Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus
Rahastot		
Valtiontakuurahasto	1 100 216 939,39	Laki valtiontakuurahastosta (444/1998) tarkoituksena on turvata Finnveran antamien vientitakuiden, takausten ja muiden rahastolain 4 § tarkoitettujen sitomusten täyttäminen. Rahaston varoista hoidetaan myös entisen Valtiontakuuksikeskuksen ja sitä edeltäneiden vientitakuulaitoksen ja Valtiontakauslaitoksen antamat takuut, takaukset ja muut vastuusitomukset.
Huoltovarmuusrahasto	301 624 904,05	Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992, 1 §) tarkoituksena on poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömät taloudelliset toiminnot ja niihin liittyvät tekniset järjestelmät. (huoltovarmuus)
Valtion ydinjätehuoltorahasto	38 579 598,39	Ydinenergialain (990/87) ja sen nojalla annetulla asetuksella valtion ydinjätehuoltorahastosta (162/88) tarkoituksena toteuttaa osaltaan varautumista ydinjätehuollon kustannuksiin, sekä ydinenergialain 53a ydinturvallisuustutkimuksen rahoittamiseen ja ydinenergialain 53b ydinjätetutkimuksen rahoittamiseen.

Liitteessä on esitetty rahastojen taseiden loppusummat.

Liite 15 Velan muutokset

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 15.

Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 16.

Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 17.

Liite 18 Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole esitettävää liitteellä 18.

6 Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28.2.2023

Tuula Haatainen
Työministeri

Mika Lintilä
Elinkeinoministeri

Raimo Luoma
Kansliapäällikkö

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.

Verkkajulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-327-763-2

Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi
Julkaisumyynti: vnjulkaisumyynti.fi